

”...mut hei siitä kirjallisesta.”

Maisterin tutkinnon opinnäyte
Kirjallinen osuus
Ville Hyvönen

Aalto-yliopisto
Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu
Elokuvataiteen ja lavastustaiteen laitos
Elokuvaohjauksen pääaine

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	3
1.1. Alkusanat	
1.2. "...mut hei siitä kirjallisesta."	
1.3. Mikä on kirjallinen opinnäytetyö	
2. Historia	18
2.1. Onnelliset	
3. Zen	21
3.1. Tämä	
3.2. Aihe	
4. Tutkimus	24
4.1. Valmistautuminen harjoitteeseen	
4.2. Pohdintaa valmistautumisesta	
4.3. Harjoite	
4.4. Pohdintaa harjoitteesta	
4.5. Harjoitteen purku	
4.6. Pohdintaa harjoitteen purusta	
4.7. Draama	
4.8. Minä	
4.9. Hyvä/huono	
5. Lukija	81
6. En tahdo sanoa mitään	83
7. Muu taide	84
7.1. Kimmo Modig	
7.2. John Cage: 4'33"	
7.3. Morgan Spurlock: The Greatest Movie Ever Sold	
8. Lopputulos	87
9. Loppusanat	88

1. Johdanto

7.10.2014 klo 9:45 – 10:40, Vironkatu 4, Vegetarian Filmsin toimisto. Paikalla elokuvaohjauksen professori Jarmo Lampela ja maisteriopiskelija Wille Hyvönen

JARMO: ...mut hei, siitä kirjallisesta.

WILLE: Joo, mä ajattelin, et jos sen kevääseen sais, et mä valmistuisin sit. En mä tietenkään tiedä, et mitä täs tapahtuu tai mihin tää menee tai miten nopeesti. Mihin mennessä se pitäis olla valmis, jos syksyllä haluis valmistuu?

JARMO: No, jos syksyllä haluaa, ni se pitäis olla jo marraskuun loppupuolella.

WILLE: Okei. Se voi mennä vähän tiiviiks, ku täs on vähän hässäkkä päällä.

JARMO: Ja sit tota se kevät on siinä huhtikuun puolenvälin aikoihin.

WILLE: No joo. Siihen mä saan, mä ehin kyllä helposti sen. Kevätpuoli pitäis olla vähän iisimpi.

JARMO: Kumpi se... Sul oli kaks aihetta viimeks. Onks se nyt...?

WILLE: Joo, mä oon nyt tavallaa vähän vaihtanu tai ruvennu jotenki miettii, miettii, et tota tekis sellast, mikä ihan oikeesti kiinnostaa, mitä haluis oikeesti tutkii. Ja sit must rupes jotenki niinku, jotenki aihe rupes tuntuu jotenki tosi lapselliselt tai typerält, et miks pitäis olla joku aihe tai miks mun pitäis tavallaan sanoo tai yrittää sanoo jotain, kertoo jotain, ku täs tavallaa niiku todellisuus menee koko ajan tai, tai, tai ainut, mikä oikeesti on totta jotenki, ni on tää, mitä just tässä nyt tavallaan tapahtuu. Ja sit mä mietin, et voisko siit jotenki lähtee, lähtee niiku tekee ja... Ehkä semmosest niiku todellisuudest tai... (hermostunutta naurua) totuus elokuvassa jotenki siit...

JARMO: Joo.

WILLE: Siit lähtökohdasta... Ja tuntuu usein, et leffa jää liian helposti jotenki sinne kankaalle, kankaalle sillai et se ei, et se ei oo totta. Ihan muutamii esimerkkei vaa tulee mielee ehkä leffahistorias, mis se on menny niiku tosielämän puolelle jotenki se.

JARMO: Joo.

WILLE: Ja sit jossain vaihees, ku innostu tavallaan, et niiku... Tai aluks ku tuli kouluun, ni teki jotai fantasia-kamaa ja sit innostu jostai realismist sillee, et okei, nyt tän pitää olla mahdollisimman totta tän niiku elokuvan ja tai tän fiktion pitää näyttää siltä ja jossain vaihees totes, et ei hitto ei tää niiku, et ei tää fiktio riitä tähän, ettei tää ikin pääse siihen, mitä niiku tosielämä on, on... Ja näyttelijät ei ikin pysty olee sitä, mitä me oikeesti ollaa tässä. Ja sit jotenki innostu dokkarist, et okei, tää on nyt se totuus. Ja sitte tavallaa nyt on ruvennu miettii, et ne dokkaritki on tosi konventionaalisia. Niissäki yritetään kertoa lopult jotain stooria. Ja sit siin uudes dokkaris tavallaa lop... Niiku toivosin, et se kolmas näytös

tulis olee sitä... Mä rupesin kyseenalaistaa sitä, sen leffan sisällä sitä leffaa, et onks tää nyt totta. Ja sit mä rupesin jotenki kyseenalaistaa sit niiku oman elämän dramaturgiaa tai sitä niinkun, et onks tää mun lef... tai jos nää leffat kaikki tavallaan kertoo mun elämästä, ni onks tää... Ääh... Et onks tää mun elämäkää oikeesti mikää stoori vai oonks mä vaan uskonut siihen. Tää jotenki niinku... Kaksiskytkuus vuotta mä oon ollu siin kusetukses, et täs ois joku jatkumo.

JARMO: Et täs ois joku suunnitelma.

WILLE: Niin! Mut et sit ku sit rupes jotenki tutkii sitä niiku hetkee jotenki tosi määrätietosesti, ni huomaa, et eihän täs niiku siitä oookaa ehkä kysymys, et ehkä se on ollu vaa ajatus muiden joukossa, et olis joku jatkumo sielt Lahdesta niiku tänne.

JARMO: Joo.

Puolen minuutin hiljaisuus.

JARMO: Mielenkiintoinen. Se tuo jotenkin mieleen sen Antin lähtökohdan, ku se lähti purkamaan, se pääty niiku käsittelemään jotenkin tota intuition ja päätöksenteon...

WILLE: Vai oliks se Lankisen?

JARMO: Ei, eiku ton Pesosen Antin.

WILLE: Nii joo, MA?

JARMO: Kirjallinen, MA, joo.

WILLE: Joo. Mun mielest Lankisel oli jotain noit samoi.

JARMO: Joo, sil oli samoi siin BA:ssa sillon.

WILLE: Mä mietin, et mitä jos tää ois tavallaan, mitä täs nyt tapahtuu... Et tää olis... Onks sulle ok, jos mä äänitän tän keskustelun?

JARMO: Äänitä vaan.

WILLE: Mä mietin, et jos tää ois sen kirjallisen johdanto tää meidän keskustelu, mikä täs nyt tavallaan on menossa. Ja jokaisen hetken, jonka mä uhraan tälle lopputyölle, ni olis tavallaan sitä. Tai et se olis niin siinä hetkessä, et se ei niinku, et se olis oikeesti totta, eikä se perustus mihkään teoriaan tai johonki mun kelaan tai siihen, mitä mä yritän sanoa, vaan se perustus siihen, mikä tavallaan niinku...

JARMO: Mikä tapahtuu.

WILLE: Niin, oikeesti!

Kahdenkymmenen sekunnin hiljaisuus.

WILLE: Mikä sil Antil oli se kela tai miten sä yhdistät sen tähän?

JARMO: Antti varmaan kans lähti miettimään sitä, et ei halunnut tehdä mitään tieteellistä ja...

WILLE: Joo.

JARMO: Ja todettiin, että ei sinne ees pyritä pakottamaan. Se tota yliopiston antama malli soveltuu tietäntyyppisiin gradu-tutkielmiin hyvin ja vapaampaan ajatteluun heikommin.

WILLE: Mmm...

JARMO: Ja sit se varmaan lähti kirjottamaan sillai esseenomaisesti sitä omaa työskentelytapaansa auki. Ja et miten se tekee ne päätökset, joita se tekee. Yrittäen rationalisoida sen kaiken.

WILLE: Aika siisti. Toki se on senhetkinen, sillon mikä se on. Ja antaa sen elää. Mut toi vois olla ihan kiinnostava.

JARMO: Mut et siinä ei oo ikään ku rajotetta, et miten ajattelee.

WILLE: Nii.

JARMO: Ei pyritä ohjaamaan siihen, et "tee tällänen kirjallinen, jotta voit valmistua", vaan se on aina mielenkiintoisempi, jos se on jotenki poikkeava.

WILLE: Joo. Mitä sä oot mieltä, et jos se olis pelkästään keskusteluja, litteroituja keskusteluja?

JARMO: Mä en oo nähny semmost koskaan, mut mä oon nähnyt aikoinaan videopäiväkirjan, joka hyväksyttiin rimaa hipoen, tosin kyseessä oli BA.

WILLE: Okei. (Nauraa.)

JARMO: BA, joka oli periaatteessa sellasta ennakkoon ajateltua ja se lähti assosioitumaan vahvasti aina... Se ei fokusoitunut kyllä ollenkaan minkään otsikon alle. Mielellään tarkistan sen, että mitä se tarkoittaa tuolla meidän byrokratiassa.

WILLE: Joo. Voin toki, voihan sinne väliin aina kirjottaa jotai, mitä niist keloist sitte aina herää.

JARMO: En mä nää sitä sen kummallisempana. Tehäähän noita lopputöitä sillee, et jengi haastattelee tuntikaupalla jotain ihmisiä ja ottaa sieltä vaan jotain otteita.

WILLE: Mmm.

JARMO: Jos se onkin toisinpäin, et se keskustelu onkin sen todellisuuden referaatti. Miksei?

WILLE: Nii. Se tuntuis... Ja ois jotenki kiva tavata just niiku muit leffantekijöit ja niiden... Jotain tosi ääripäit jotain domekarukoskii ja sit jotain Jari Halosta. Et miten ne näkee sen todellisuuden siinä.

JARMO: Uskoisin, et kaikki on valmiita puhumaan siitä.

WILLE: Mitä että?

JARMO: Kutakuinki kaikki luulisin, et on valmiita puhumaan siitä kysymyksestä, koska jos totuus ei kiinnosta, niin mikä kiinnostaa.

WILLE: (Nauraa.) Miten sä näät sen niinku leffoi tehdessäs, et mikä se on niinku, mitä sä kerrot? Onks se totta? Miten sä näät sen koko kuvion?

JARMO: Se on aina manipuloitua siinä, mitä mä oon tehny.

WILLE: Joo.

JARMO: Aina. Et ehkä niinku parhaimmillaan se on ollu totta, ku mä kuvasin aikoinaan VHS:llä velipuolen fillarointia tai omien skidien fillarointia. Et siihen tilanteeseen, tapahtumaan ei oo oikeesti oltu vaikuttamassa ja eikä se kamera oo läsnä, ku se fokus on jossain muussa. Mut sitte tossa omassa taiteellisessa duunissa ni yhekskytviis prosenttia on hyvin vahvasti manipuloitua. Sisältäen dokkarit. Ja sit se viis prosenttia on sillai, et se on tapahtunu, et se tositapahtuma on siit välittyny. Ja siinäki on tietenki se rajaus, rajauksen ihanuus mukana.

WILLE: Kiinnostaaks sua se viis prosenttia tai...?

JARMO: Kiinnostaa! Ja sit varmaan se viis prosenttia vaikka tekis fiktion, ni enemmän se painopiste on sillon siellä kirjoitusprosessissa. Et sillonhan se ikäänku oma eläytyminen siihen fiktioon on niiku yhtä totta ku se tapahtus parhaillaan.

WILLE: Niin koska kyllähän se tapahtuu sussa sillon ku sä sitä kirjoitat.

JARMO: Sen jälkeenhän se on niinku rekonstruktiota siitä kuvitteellisesta todesta.

WILLE: Niin. Ite ehkä kyllästyny siihen niinku... En mä tiedä. Joku vois sanoo, et se on vaa puhdasta laiskuutta. Mut must se niinku... Mua on aina kiinnostanu se kuva siellä kuvassa. Ja se tavallaan niiku se, et se aihe on se, ettei oo mitään aihetta, vaan et se on se, mitä oikeesti tapahtuu. Kiinnostavin leffan puolelta oli se I'm still here, se jossa Joaquin Phoenix kusetti koko Yhdysvaltoja, et se oli niiku lopettanu näyttelijänuransa ja ruvennu paskaks räppäriks. Se liho kakskyt kiloo ja kasvatti sellasen älyttömän skegen ja sit se tota teki surkeet räppii ja kieltäyty kaikist rooleista. Ja sit se meni, et se ei ollu ainoostaan se leffa, vaan tällänen isompi happeninki, minkä ne loi.

JARMO: Joo. Mielenkiintosta. Mä en tiedä, mikse se assiosioi tän hetkiseen tilanteeseen. Mul on sellanen frendi, joka on ollu kauan vegaani ja sit ku mä oon ollu sen kaa tekemisissä, ni rupes mieltii sit kesällä, että ku se saa vaa lounaalta ne salaattipohjat ja sit se joutuu laittaa omat pähkinät niiku pahimmillaan. Se tarjonta on sille tosi rajallinen. Sit mä rupesin mieltii... Mä tein sellasen kokeen, et mitä mulle tapahtuu, ku oon kuukauden vegaani, mikä ei mulle tietenkään kasvis-kalaruokailijana oo hirvee hyppäys. Ja sit se suju yllättäen tosi iisisti. Olikohan neljä-viis päivää sillai, et on joutunu oikeesti miettimään, et ei oo mitää aterioiden välii, ku ei oikeesti pysty syömää mitää, ku tarjol on vaa jotai voissa kierriteltty tai lihaa tai jotai mitä tahansa. Ikäänku aika nopeesti siin kahen-kolmen viikon jälkee tajus, et tää sopii mulle tosi hyvin. Tää koe onkin ehkä enemmän sitä, mitä mä haluun olla, ku palais sinne vanhaan. Se kuukaus meni jo ja se jatkuu. Ja tavallaan se, että ne eettiset valinnat, mitä on niiku tehny, muut on aiemminki sillai tietosesti vaikuttaa johonki... Lahjottaa just eläinten suojeluu tai sit tommoseen niiku ympäristötyöhön. Sit et ne ollu niitä konkreettisia tosiasioita mut nyt tällänen ruoanvalitseminen on nyt ikään ku sitä todellisuutta, joka tulee ton niiku testin kautta.

WILLE: Onhan noi kiinnostavii tollaset larpit, kaksneljäseittemänlarpit. Ja sit siin tulee ehkä kyseenalaistaneeks sen koko niiku kaiken, et mitä jos mä oonki tämä.

JARMO: Mihin se mun elämä kato, jos? Mut eihän se mihinkää kato, vaa se vaa koko ajan muuttuu.

WILLE: Nii, ei kai täs niiku... Tai mä käännyin, hurahdin zenbuddhalaisuuteen tos alkuvuodesta ja sit mun zen-opettaja sano, et kaks asiaa, ku mä yritin jotenki imee siit irti, et mikä vittu tää todellisuus niiku on ja yritin kysyy tosi eksistentiaalistisii kysymysii. Se sano, ettei täs oo niiku, ei hän voi sanoo mitää muut ku, et kaikki on niiku koko ajan muutosta. Ja toinen asia, mikä on fakta, ni on se, et jokainen on hetki on just sellanen ku se on.

JARMO: Allekirjotan täysin sen, et joka hetki on jatkuvaa muutosta, koska ilman zenbuddhalaisuutta se tuli vastaan tosi nuorena ehkä samanikäsenä ku sulla. Sit sitä viestii on yrittäny viedä meidän elokuvakouluun, että...

WILLE: Joo.

JARMO: Et ku muutama vuos sitte sitä opetusta ruvettii mieltii uudestaa, ni yritti sanoo sen, ettei oo mitää ideaalia vuotta yheksänkytkuus tai kakstuhatneljä tai kakstuhatseittemän, minne pitäs palata, mis ois niiku täydelliset olosuhteet. Niit ei tule eikä niit oo koskaan ollu.

WILLE: Vitun siisti kela.

JARMO: Vaan et ne kaikki, mitä me tehdään tarkottaa sitä, et me tehdään tää uudistus nyt. Voi olla et vuoden pääst me tehdään tää uusiks. Meil on tää kokemus, jolla me voidaan mennä kohti toimivampaa. Oli siin tietenki väki aika hiljasena, mutta tota sit se kuitenkin hyväksyttiin, et me ollaan siinä jatkuvan muutoksen laitoksessa. Ja sit se piponkiristys on niiku vähäsempää nykyää. Ja sit ainaki ittellä on se jatkuva muutos, ni se on ihan koko ajan ihmissuhteissa läsnä tai ollu aina sieltä jostain varmaan just jostain

kakskuus-kaksseittemän-vuotiaasta. Ystävyyksiä tulee ja menee ja ihmiset on joskus lähellä ja joskus kaukana. Ja sit on vaan se hetki.

WILLE: Mut toi on kyl tosi siisti kela opettamisessa myös tai et jossain hyvässä ei-ratkaisukeskeisessä psykoterapiassahan on samal taval, että psykoterapeutilla ei tavallaan saa olla mitään tavoitetta, koska sillon, jos sil on tavote, ni sehän menee sit niinkun sen tavoitteen mukaan tai sen egon palvelemiseen eikä niin et, mitä siin oikeesti pitäs tapahtuu. Mikä on tosi siisti tavallaan, minkä nyt ehkä hiffaa, mikä on ollu sun niiku opetusmetodi myös, että, et ”emmä nyt päättä, mitä susta tulee vaan, et anna mennä” tavallaan, et se menee niinku sen on mentävä tai et ehkä jotenki näin.

JARMO: Joo, se on sama, mikä meil on koko laitoksella se ohjenuora, et me ei todellakaa niiku opeteta mitää tai kouluteta ihmisiä alalle, alan ikäänku tekijöiks, vaan taiteilijoita, jotka muuttaa sen alan sellaseks, ku ne haluaa et se on.

WILLE: Toi on ehkä kauneinta, mitä voi niiku opettajalt kuulla.

JARMO: No mut tota se, et jos Bardyn Alekski on ihan samaa mieltä, et näin sen täytyy mennä. Nehän muuttaa sen, eikä oo ikäänku palvelemas siellä nykyisiä tekijöitä. Niinhän se on aina menny, mut harvoin sitä julkilausutaan. Et ikäänku ne vallan tarpeet on varmaan olemassa, mut se että jos sinne menee niinku vahvoja taiteilijasukupolvvia, ni se ala myös hengittää ja elää. On jotenki niin, et se on sisäänpäin lämpiävä ja itseriittonen.

WILLE: Nii, oishan se tosi naurettavaa haikailla johki menneeseen.

JARMO: Nii.

WILLE: Ehkä mul kävi itteni kaa jotenki nii, et oli jotenki niiku... No vuos ehkä oli ihan tositosi rankkaa jotenki ja nyt on ehkä pari viikkoo ollu sillee, et on voinu sanoo olevansa niiku tai voinu hyvin. Et oli jotenki aikamoisii mielen kriisejä sillai ja jotenki tosi rankkoi paikkoja. Mul oli vähän sellast dissosiaatio-depersonalisaatiokokemusta, et yhtäkkii niikun minä ja tää kokemus täst kaikesta tuntu jotenki ihan helvetin vieraalta vaa niiku fyysisestiki. Välil saatto vaa säikähtää jotenki omaa ääntää ja omii käsiään. Ja joka päivä ku heräs, ni yritti löytää sit vanhaa minää tai sitä niiku, et ”vittu, missä se minä nyt niiku on? Et must ei tunnu vittu yhtään samalta. Mua pelottaa tää todellisuus ja tää on todella ihmeellinen paikka!” ja sit jossain vaihees niiku joidenki sattumusten kautta, frendien kautta jotenki törmäs tohon niiku zen-hommaan ja sit oliki yhtäkkii jotain tyyppejä, jotka ajatteli, et ”ei sitä oo olemassa (nauraa) sitä sun vanhaa minää, et älä nyt jahtaa sitä, vaan kato niiku mitä nyt tapahtuu ja...” Ja se oli aika helpottavaa jotenki ku oli aatellu, et mä oon jotenki seonnu tai jotenki lopullisesti niiku flipannu vaan ja mä en jotenki... Mä oon kadottanu lopullisesti todellisuudentajuni. Sit yhtäkkii rupeski jotenki kattelee niitä ja rupes kiinnostuu niistä tosi kummallisistki olotiloist, mut ei ne sit välttämättä ollukaa niin pelottavii enää, ku jotenki jakso olla kiinnostunu.

JARMO: Kukaanhan ei tuu koskaan jostain niiku sensoriosastosta vaatimaan, et palaa omaks itsekse.

WILLE: Nii...

JARMO: Ei oo ikäänku sellast taho, joka määrittelis, et mikä sun persoonallisuus pitäis olla.

WILLE: Niin. Mut se on jännä se hetki, et ku tulee joku semmonen vaatimus tai päättää yhtäkkii, et tää elämä ei oo sellast, mitä tän kuulus olla tai nyt mä en hyväksy tätä, vaik koko ajanhan sitä samaa aikaa niiku kokee sitäki hetkee. Se on varmaa se hetki, ku ihmiset tulee johki uskoihin tai menee johki terapiaan tai rupee urheilee sikana tai mitä ikinä, vaihtaa ruokavalioo.

Kahdenkymmenen sekuntin hiljaisuus.

WILLE: Mut joo, jotenki tälläsist keloist ois mahtava puhuu eri tekijöiden kaa. Ja sit ehkä jos se vaatii se tutkinto tai se vaatimus vaatii, et pitää niiku kirjottaa, ni kyl mä mielellään näist keloist sit jatkan aina tavallaan väleihin.

JARMO: Mä tsekkaan sen, koska tota se on aika notkee se ainakin ELO:n kirjallisen muoto, että se... Muun muassa Monosen Mari Kaisulla se oli olikse se kolmen esseen kokonaisuus.

WILLE: Joo.

JARMO: Ja sit on ikäänku Palavamäen Marialla todella tarkkaan formaaliin tehty leikkauksen tutkimus, ni haitari on tosi laaja.

WILLE: Viime syksyn tuli tällänen siisti Graafisen suunnittelun käsikirja -niminen Johannes Ekholmin. Se on kirjottanut ton Kaspar Hauserin. Tos oli tavallaan vaik se graafinen suunnittelu on se viitekehys, ni vähän samal taval mä aattelin, et jos se niinku elokuvaohjaus ois se ja sit puhuis, et se tavallaan käsittelee ihan kaikkee muuta ku itse... Mut ehkä jotain tärkeempää. Graafinen suunnitteluhan ois aika tylsä verrattuna, mitä niinku keloit tos on. Ja ei ehkä pelkästään niinku elokuva, vaan ehkä niinku taide ylipäänsä. Tai ihmisii, ketkä on oikeesti inspiroinu viime aikoina, vois koittaa tavata.

JARMO: Kokemus elämästä. Varmaan se tota, et jos sä haluat laajentaa sitä ikäänku elokuvataiteen ulkopuolelle niitä tapaamisia, ni se... Aikoinaan ku just Milla, Juha ja Antti - vuosikurssi tuli jotenki syliin, et niille pitäis järjestää opetusta, ni tehtii sellanen, mä tein niiku pömpöösini kurssinimen, joka oli se "ajattelun metodiikka".

WILLE: Joo! Se on edelleen must paras kurssi.

JARMO: Missä niiku sillai, et miten te ajattelette, saa itte niiku reflektoida sitä. Sillon tehtii sellanen laaja taiteilijakerros, ni mentii Chydeniuksen olkkariin kuuntelemaan, ku se sävelsi biisin, ja sit Salmisen Eskon keittiös istuttii kuuntelemaan, miks siit tuli näyttelijä ja ja... Mut oli hyvin eri alan taiteilijoita. Kuvataiteilija tos Liisankadulla, sen ateljees istuttii. Kaikil oli aina se, mikä se elämäkokemus on ollu, et miten on päätyyny siihen, missä nyt just istumme. Et jos tulee joku tekijä mieleen, jonka haluat viel lisätä siihen, joka on vaikuttanu tai ihmisen... Tai poliitikko. Samal kurssil ollaa istuttu Esko Seppäsen keittiössä, olkkarissa. Lähetty Pietariin vallattuun kulttuurikeskukseen solidaarisuus-otsikon alla.

WILLE: Toi on kyl hieno toi koulu. Ei oo ehkä ikin niinku osannu jotenki sanallistaa sitä kiitosta, mitä oot niiku antanu. Se ei oo kyl ollu yhtää sitä, mitä kuvitteli, mut ehkä jotain suurempaa.

JARMO: No, hyvä jos se menee sinne suuntaan, koska sit toinen vaihtoehto on, että kaikki tekee kaikki samat asiat ja koulun jälkeen niil on niiku hyvät tekniset valmiudet, mut ei mitään tietoo, mitä ne haluaa tehdä. Hirveen hedelmällisenä osaa sitä nähdä.

WILLE: Joo, kyl toi tähän astinen ura myös on menny aika eri reittii ku ois jotenki ajatellu. En mä vaik miettiny tai en mä ikin tienny, et mä rupeisin tekee dokkareit jotenki tosi...

JARMO: En mäkkää ennen ku sillon opiskeluaikana tein vähän alta puoltuntisen dokkarin. Mä päätin en tee ikin yhtään enää. Se oli ahdistavaa mennä kenenkää ihmisen viereen ja se onki ihan oma itsensä siinä ja ahdistuu kamerasta. Ja sit siinä monta kertaa sählänny ittensä.

WILLE: Joo, mut on siin dokkariski... Tuntuu et siin on just tohon liittyen joku semmonen verho, mikä viel pitäs avata, et sit se niiku jännitys pitäs ottaa, mikä sil hetkel tavallaa tapahtuu pitäs ottaa osaks sitä. En mä tiedä niiku ehkä viimeset kymmenen päivää tota uutta dokkarii tuli vaa, joku päivä tuli sellanen vaa, et yhtäkkii me vaa juteltii mun kihlatun Siirin kaa sohvalla ja yhtäkki mä vaa käännyin tälle näin kameraa ja sit mä vaa, tuli sellanen olo, et nyt täytyy niiku vetää joku verho auki täst, et "mitä vittuu me niiku kusetetaan täs"... Vaik se oli tavallaan totta, mut siin silti tuntu, et täs on joku niiku este vielä, ettei tää oo niiku ihan totta. Täs on niiku joku semmonen konventio ja sitte sit ku mä oon aina halunnu tehdä niiku tai mä oon aina halunnu ottaa sen välineen mukaan siihen. Mä oon aina halunnu tehdä tavallaan making of:ia niiku siitä dokkaristaki ja sit toi dramaturgi John Webster ja sit tuottajataho on aina jotenki vastustanu sitä, et "ei, ei, et se on tosi tylsää, se ei kiinnosta ketää muuta ku leffantekijöitä ". Ja sit sen kaa jotenki koko ajan painiskelee, et onks tää vaa niiku masturbaatiota muille taiteilijoille, vaa et onks tää kiinnostavaa tää kela, mikä mua ihan oikeesti kaikkein eniten täs kiinnostaa. Ni voiks tää olla jotenki universaali? Ehkä sit voi vähän hakeeki. Ei kyl kiinnosta vaa jäädä siihen niiku taideyleisön pelkästään, vaa kyl edelleen kiinnostaa koskettaa. Mut ehkei sitäkkää pidä jotenki kelata liikaa, et sit jos vähän niiku siin psykoterapias, ni jos rupee niiku tavallaan miettii sitä liian pitkälle, et mitä täst pitäs tapahtuu ja kelle tää pitäs olla suunnattu, ni sit se aitous tai se todellisuus sit jotenki katoa siit.

JARMO: Todellisuus tuotteistuu.

WILLE: Nii... Ehkä se just tavallaan niiku on, on tosi usein, et mä yritän oikeesti niiku avata elämäni tai jotenki kuvata sitä, mut sitte jotenki joku hollantilainen rahottaja kysy, että... Siiri muutti tota Englantii opiskelee, ni "mikä tää Siirin kaari on?" Et tavallaa, et mihin tää tulee päättymään (nauraa). Mistä vitusta minä sen tiedän?

JARMO: Nii.

WILLE: Et täähän on dokkaria. Et miks sä vaadit sitä? Ja sitte joku ARTE oli sitä mieltä, et "okei kai se Wille sit siin lopus tajuu, et tää onnellisuus on niiku, et kaikki tekee sen niiku

omalla tavallaan ja jokaisella on siihen, niiku tai jotenki näin. (nauraa) Sillee et kiva, et te annatte mulle...

JARMO: Nii, eli Wille keksii metodin, jolla voi tuotteistaa onnellisuuden.

Puolen minuutin hiljaisuus.

WILLE: Emmä tiä. Ehkä neki sit tavallaa, jos niille vaa, jos se lopputulos on tarpeeks rehellinen tai jotenki kiinnostava, ni ehkä ne unohtaa ne vaatimuksensa.

JARMO: Niin siinä yleensä käy. (tauko) Mikä kanava täältä on?

WILLE: YLE.

JARMO: Joo.

WILLE: likka siin on ollu. Voin mä näyttää sen pitch-trailerin sulle, jos sä haluat.

JARMO: Joo.

WILLE: Minkälainen aikataulu sul on?

JARMO: No, tos kaksykt vaille pitäis lähtee ajelee kohti Otaniemee.

Applen käynnistysääni.

WILLE: Huh-huh, mut tää keskustelu on ollu kyl ihan sairaan hyvä avaus tälle.

JARMO: Tää on ollu hauskaa.

WILLE: Joo! Jotenki vähän jännitti, et pidätsä mua ihan sekopäänä jotenki, et mä tuun tavallaan ei-minkään kanssa...

JARMO: Joo, eikä siin, ei se kauheesti poikkee siitä, koska tota ehkä niiku kaikil on joku kaava, käsitys siitä, et pitää olla joku kaavamainen teos.

WILLE: Nii.

JARMO: Esimerkiks se Ollikaisen arvio – mä en tiedä olik se enää sillon assarina, ku sä alotit – se oli just varmaan tota saanu ekan lapsen ja sit se oli monta vuotta veke ja palas tekee viime vuonna lopputyön, ni silläki oli hirveen niiku vankka käsitys siitä, että joku niiku tutkimusaspekti pitää täytyy siitä ja sit se pääty niiku kirjottaa siitä, että minkä sä koet läheiseks. Ei mistään muusta tarvii kirjottaa. Ja todella syvä huokaus, et ku hän niiku luuli, et hänelle annetaan aiheet. Ja sit myös se semmonen, et jotenki pitää niiku tai ehkä se on just toi vaikka ollaan kuinka PISA-menestyneitä koulutuksessa, et kaikessa on se jonku ylemmän sensorin hyväksyntä. Ja sit jotenki taiteen tutkimuksessa, ni must se ei voi olla muuta hyväksyntää ku sen tekijän hyväksyntä.

WILLE: Nii, oishan se ihan päätöntä.

Pitch-traileri lähtee pyörimään.

JARMO: Nerokasta!

Naurua.

JARMO: Haluutsä, et nähdään useamman kerran vai...?

WILLE: Ehkä sit ku alkaa olee jotain muotoo paperil, ni... Tai sit voidaan mailitseki. Tai voidaan me tietty treffaaki. Tää on tosi mahtavaa.

JARMO: Jos tota miettis sillee, et otetaa jotai välitapaamisii, ku oot saanu enemmän. Vaikkei ois paperillakaa.

WILLE: Joo. Kyl mä niiku toivosin, et mä voisin täst tehdä jo sen ekan kappaleen. Sillee et se prosessi ois tavallaa koko ajan käynnissä. Ja sit se niin helposti jää jotenki jumii, jos ei sitä vaa niiku lähe puskee, koska kyl mä haluun niiku ehdottomasti olla kevääl, saada paperit.

JARMO: Mut hei, mä paan sulle mailia. Mä tarkistan Ilonalta noita ja Rinteen Kirsiltä formalistisia asioita suhteessa siihen. Lähinnä että kuinka vapaa...

WILLE: Joo. Mut kyl mä uskon, jos siin on ne keskustelut ja voin käyttää, voin mä jotai kirjoiki käyttää siin kelailuissa, mitä sen jälkee tulee. Et en mä uskon, et se voi vaa niiku mitenkää, et jos Kaisul on ollu jotain esseitä, ni ei se vaan niiku tai totta kai sen luulis käyvän.

JARMO: Käy varmasti.

WILLE: Mut hei mul on enää tää tekemättä. Ei voi olla totta! Mä aattelin, et en mä ikinä valmistus. Tai ehkä se on ollu jossain sillee niiku kytessä, mut hyvä, et se nyt konkretisoituu... Nelkyt minsaa tuli läppää. Sit vaa litteroimaa.

1.1. Alkusanat

Kirjallinen opinnäytetyöni käsittelee itseään. Sillä ei ole mitään erillistä aihetta, eikä se pyri väittämään mitään todellisuudesta. Varsinkaan teksti ei yritä lisätä mitään todellisuuteen. Se on itse osa todellisuutta ja tyytyy osaansa sellaisenaan. Lopputyö ei pyri mihinkään. Se vain on sitä, mitä se on.

Mielestäni nerokkain lause koko monikymmensivuisessa tekstissä on professori Lampelan ensimmäinen repliikki: "...mut hei, siitä kirjallisesta." Rakastan yli kaiken sitä, kun taideteoksen sisällä puhutaan teoksesta, jota parhaillaan ollaan kokemassa. Tämä muistutus herättää henkiin, pakottaa palaamaan vallitsevaan hetkeen. Se on armoton, äärimmäisen rehellinen ja avaa verhon kokijan ja todellisuuden väliltä. Tämä on sitä, mitä tämä on. Jostain syystä tämä kokemus kiinnostaa minua kaikkein eniten koko maailmassa. Fyysisesti tunnen tämän kokemuksen äärellä aina kutkutusta vatsassani ja otsanseudulla. Tuntuu kuin veri lähtisi virtaamaan nopeammin. Kirjallinen opinnäytetyöni on omistettu tälle ihmeelle.

Kokiessani keskustelua "1. Johdanto" professori Lampelan kanssa ja lausuessani sanoja "Mä mietin, et mitä jos tää ois tavallaan, mitä täs nyt tapahtuu... Et tää olis... Onks sulle ok, jos mä äänitän tän keskustelun. - - Mä mietin, et jos tää ois sen kirjallisen johdanto tää meidän keskustelu, mikä täs nyt tavallaan on menossa. Ja jokaisen hetken, jonka mä uhraan tälle lopputyölle, ni olis tavallaan sitä. Tai et se olis niin siinä hetkessä, et se ei niinku, et se olis oikeesti totta, eikä se perustus mihkään teoriaan tai johonki mun kelaan tai siihen, mitä mä yritän sanoa, vaan se perustus siihen mikä tavallaan niinku...", koin sen jälleen. Tiesin, että nämä sanat tulisivat lopputyöhöni. Olin kokijana omassa lopputyössäni. Jostain niin epämielenkiintoisesta asiasta kuin kirjallisesta lopputyöstäni, välttämättömästi pahasta, tuli hetkeksi kaikkein kiinnostavinta maailmassa. Tämä kutkutus kehossani tuntui ihmeelliseltä, tuntui kuin olisin todella elänyt tuon hetken. Olen ylpeä siitä, että uskalsin laittaa sen tämän lopputyön ensimmäisiksi sanoiksi. Sen käsitteleminen tässä tekstissä tuntuu ehdottoman oikealta.

Lampelan vastatessa änkyttäviin ja katkeileviin sanoihini, että "Mikä tapahtuu", olin varma, että hän oli ymmärtänyt, mitä yritin sanoa. Syntyi todellinen yhteys kahden ihmisen välillä. Me olimme se hetki. En ole osannut kuvailla tätä kokemusta ymmärrettävästi puolisoni lisäksi ehkä kenellekään. Siitä puhuminen tuntuu mahdottomalta. Kokemuksen avaaminen sanallisesti pilaa sen, mutta siitä huolimatta koen syvää kutsua käsitellä sitä tässä lopputyössä.

Täytyy myöntää, että kirjoittaessani näitä sanoja koen jälleen samaa absurdia euforiaa. Tuntuu mahtavalta kirjoittaa tästä, mitä olen parhaillani kirjoittamassa.

Kirjallinen opinnäytetyöni on olemassa vain itsensä vuoksi. Tämä on se kaunis ajatus, jota yritän pitää yllä. Käytännössä tämä on olemassa, koska minun on tehtävä se valmistuakseni elokuvakoulusta. En tiedä tarkalleen, miksi haluan valmistua. Ehkä haluan asian pois vaivaamasta mieltäni, haluan jonkun asian elämässäni päätökseen. Haluan miellyttää vanhempiani, olla kunnon poika. Elokuvarahoittajat eivät ole kyselleet tutkintoani, mutta ehkä saan paremmin joitakin taideapurahoja. Minua harmittaa, että jaan tämän likaisten yksityiskohtien sarjan, mutta se tuntuu välttämättömältä, jotta lopputyölläni

on rehelliset lähtökohdat. Se on myös valitsemalleni tyyllille ominaista, ehkä pakollista. Mieluummin olisin ollut kertomatta tätä ja pitänyt itseäni sankarillisempänä, suurena taiteen tutkijana, mutta se ei olisi yksin totta.

Tämä lopputyö itsessään puolestaan pyrkii olemaan vapaa, suurimmalta paheeltani, toisten miellyttämiseltä. Kerrankin saan luoda ja käsitellä juuri mitä haluan, juuri tavalla jolla haluan, miettimättä rahoittajien tai jonkun ulkoisten voimien mielipiteitä. Tässä lopputyössäni päästän itseni vapaaksi, mikä työelämässä ei ole aina niin helppoa.

Kirjallisessa opinnäytetyössäni, eli tässä, aion siis käsitellä kaikkein kiinnostavinta asiaa koko maailmassa: kokemusta joka todistaa hetken siksi, joka se on. Toisin sanoen tämä lopputyöni on sitä mitä se on. Tätä kokemusta pohtiessani käytän omien ajatusteni lisäksi tutkimuksellista elokuvallista harjoitetta, joka kokeilee tässä opinnäytetyössäni pohtimiani kysymyksiä käytännön tasolla. Litteroidut keskustelut havainnollistavat, mitä tämän aiheen tai paremminkin aiheettomuuden parissa työskentely on. Nämä osat muodostavat mielessäni harmonisen yhdistelmän, jota opinnäytteen lukija saa kokea ja luoda omassa mielessään niistä kokonaisuuden. Keskustelut on kirjoitettu juuri kuten ne on puhuttu. Se tuntui ainoalta todelliselta vaihtoehdolta.

Jotta tämä lopputyö olisi uskollinen tutkimalleen aiheelle tai paremminkin aiheettomuudelle, sillä ei saa olla mitään tavoitetta. Psykoanalyysissa analyttikolla ei saa olla tavoitetta, jotta prosessi menee tavalla, jolla sen on mentävä, eikä analyttikon egon palvelemiseen esimerkiksi analysoitavan ”parantamisella”, niin sanotulla hyvän tekemisellä. Samaan tapaan tästä lopputyöstä on tultava se, mikä siitä on tultava, ei sitä mitä minä tahdon siitä tulevan. Lopputyön kirjoittajana minun on siis oltava tarkkana, etten sorru miettimään, mikä tälle työlle olisi parhaaksi, miten tämä olisi lukijalleen mahdollisimman mielenkiintoinen tai miten minua arvostettaisiin mahdollisimman paljon tämän kirjoittajana. Se on sitä, mitä se on ja en todellakaan tiedä, mitä se tulee olemaan. Ammattitaitoisen psykoanalyttikon tapaan en sorru myöskään ”parantamaan” vallitsevaa hetkeä.

Kuten professori Lampela johdannossa avaa, koulutukseni on noudattanut samantapaista periaatetta. Minusta on tulossa se elokuvataiteen maisteri, joka minusta on tulossa, ei professorin tai elokuvateollisuuden fantasia. Se on mielestäni parasta, mitä opettaja voi oppilaalleen tehdä. Tukea ja seurata vierestä muuttuvaa prosessia tietyn ajanjakson verran. Vasta nyt opintojeni loppusuoralla todella ymmärrän, mistä koulutuksessani on ollut kysymys. Siksi tämä lopputyöni on tällainen. Samaa periaatetta toivoisin voivani noudattaa omissa elokuvissani, mahdollisten tulevien lastemme kasvattamisessa sekä tässä lopputyössä, jota minä kirjoitan ja jota lukija lukee. Koulu on paikka, jossa saan kasvaa ja kokeilla. Aion toteuttaa tätä periaatetta loppuun, lopputyöhöni saakka. Olisin voinut mennä helppoa reittiä ja kirjoittaa varman lopputyön aiheesta, jolla olisin voinut todistaa maisteriuteni. Minulle maisterius kuitenkin merkitsee paremminkin uskallusta etsiä, eksyä ja epäonnistuaakin tarvittaessa.

Minua suositeltiin mainitsemaan, miksi tämä kirjallinen osuuteni on erillinen lopputyöelokuvastani Kummisetäni thaimorsian: aloitin elokuvan tekemisen viisi vuotta nykyistä ikääni nuorempana. Se on täydellinen ilmaus senhetkisestä Wille Hyvösestä ja prosessin vaiheesta, mutta tuosta työstä kirjoittaminen tuntuisi laimealta paolta

todellisuudelta eli tältä. Kuten johdannossa kerron, kirjoitan mieluummin lopputyöni aiheesta, joka minua aivan oikeasti kiinnostaa.

1.2. "...mut hei, siitä kirjallisesta."

Suurin osa lopputyön kirjoittajista olisi varmaankin jättänyt professorin sanat "...mut hei, siitä kirjallisesta" litteroimatta ja aloittanut vasta "itse asiasta". Minulle nuo sanat ovat kaikkein tärkeimmät. Ne ovat aivan yhtä tärkeää asiaa kuin se "oikea" osuus sen jälkeen. Työssäni dokumenttielokuvaohjaajana joudun jatkuvasti taistelemaan samasta kysymyksestä. Tahtoisin aina ehdottomasti paljastaa motiivini, totuudellistaa katsojan kokemuksen ja muistuttaa uudelleen ja uudelleen: "Hei, tässä ollaan tekemässä elokuvaa." Mutta miksi se on niin tärkeää minulle?

Idea vastustava taho (tuottaja, dramaturgi tai rahoittaja) argumentoi usein illuusion murtuvan katsojan sisimmässä. Minulle illuusion murtaminen on äärimmäisen tärkeää. Minun on vaikea uskoa erityisesti dokumenttielokuvaan, jossa jotakin pidetään salassa. Olen töissäni kameran edessä, joten myös asioiden kokeminen ikään kuin tilassa ei olisi muita kuin kameran kuvaamat henkilöt, tuntuisi teeskentelyltä.

Ensimmäisessä elokuvassani Kummisetäni thaimorsian yritin unohtaa kameran ja elokuvan tekemisen kuvaustilanteissa. Tämä kieltämättä häiritsee minua katsoessani elokuvaa. Miksi olen muka niin älyttömän kiinnostunut kummisetäni rakkauselämästä? Mitä merkitystä sillä on minulle? Koska saan siitä kiinnostavan elokuvan!

Toisessa pitkässä elokuvassani Onnelliset tämä muuri alkoi murtumaan. Ensimmäiset kaksi kolmannesta kuvausjaksosta pidin illuusiota yllä, mutta sitten vain kyllästyin. Ketä varten valehtelen? Olen aina rakastanut sitä, kun valhe paljastetaan elokuvassa välineen mukaan tuomisella teokseen. Miksi en uskaltaisi tehdä sitä myös omassa elokuvassani?

Olen näissä dokumenttielokuviissani itse pääkokijana. Yhdistän siis elämäni ja elokuvani erottamattomalla siteellä. Elokuvan tekemisen prosessi on siis tärkeä osa elämäni ja meneillään olevaa tilannetta. Miksi ihmeessä jättäisin sen mainitsematta? Elokuvan ansiostahan katsoja parhaillaan katsoo minua.

Toinen saattaa sanoa tämän olevan hauskaa vain elokuvantekijöistä itsestään, niin sanottua leffantekijöiden masturbaatiota. Siinä voi olla perääkin. En yksinkertaisesti pysty täysin uskomaan siihen sisällöllisten perustelujeni tullessa sydämestäni. Usein olen myös kuullut ihmisten sanovan, että kaikkihan tietävät välineestä, hehän katsovat elokuvaa.

Täytyy myöntää, että muodollisesti välineen paljastaminen kiinnostaa minua vähintään yhtä paljon. Kuinka kaunista onkaan puhua katsojalle aivan suoraan. Myöntämällä välissämme olevan välineen olemassaolon siitä tulee tietoiseksi. Monelle se on heikkous, mutta itse rakastan sitä. Välineestä tietoiseksi tullessaan katsoja voi alkaa tutkia, mitä se merkitsee hänelle sen sijaan, että välillämme olisi jotakin epämääräistä valheellisuutta.

Meneekö huomio itse tarinalta, sisällöltä? En usko. Minulle siitä tulee näillä keinoin vielä uskottavampi. Sitä paitsi pidän muotoa aivan yhtä tärkeänä osana sisältöä kuin sitä, mitä kameran edessä tapahtuu. Omassa tapauksessani ne ovat erottamattomat, koska olen myös elokuvan ohjaaja.

Samoin tämän lopputyö on sidoksissa muotoonsa, välineeseensä, itseensä. Aloittamalla kirjallisen lopputyöni sanoilla "...mut hei, siitä kirjallisesta", kerron tämän tekstin olevan totta. Ei ole mitään, mikä olisi piilossa. Ei ole mitään, mikä olisi suurempaa.

Pyrin palauttamaan tämän tekstin ja lukijan huomion itseensä läpi lopputyöni ajan. Jollekin se saattaa olla ärsyttävää, minulle välttämätöntä, jotta uskon itse siihen, mitä kirjoitan.

1.3. Mikä on kirjallinen opinnäytetyö?

Olen aina pitänyt niistä taideteoksista, jotka käsittelevät taideteosta itseään tai sen genreä. Minusta on mahtavaa, kun joku uskaltaa palata kaikkein perustavanlaatuisimman kysymyksen ääreen: mitä tämä on?

Vuosina 2008-2014 kuuntelin oikeastaan pelkästään techno-musiikkia – usein jopa aamiaisella. Siinä sivussa välillä jouduin kuulemaan rinnakkaista genreä housea. House ei ikinä vienyt sydäntäni technon lailla paitsi ne kappaleet, joissa oli puhetta, yleensä afroamerikkalaisen miehen matalalla äänellä. Nuo house-lyriikat käsittelevät nimittäin lähes poikkeuksetta housea itseään. Ne kertovat, mitä parhaillaan kuulemamme musiikki todella on. Minusta se on rohkeaa ja kiinnostavan yksinkertaista. Se sai minut tanssimaan.

Mieleenpainuvini on Brothers' Vibe -yhtyeen kappale Feelin House, jossa tumma miesääninä lausuu: "People always ask me all the time to explain house music", jonka jälkeen hän kuvailee laiskassa rytmissä, mitä house on. "I mean, erm, house music is a feeling, you know/It ain't all that complicated/House music is a feeling, you know/It's a society/House music is a.../I mean.../Give me a funky groove, you know what I'm saying/I'm just feeling house, you know what I'm saying/I'm just feeling..."

Kirjallinen opinnäytetyöni ei kuulosta aivan yhtä seksikkäältä. Mitä tämä kirjallinen opinnäytetyöni sitten on? Ensiksi on kerrottava perusasiat. Kirjallinen opinnäytetyö kirjoitetaan maisteriopintojen loppuvaiheessa. Olen tehnyt opintoni koulussa, jonka nimen joudun googlaamaan: Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, elokuvataiteen laitos, elokuvaohjauksen suuntautumisvaihtoehto. Teksti kirjoitetaan tietokoneella mustalla fontilla valkoiselle pohjalle. Fontilla ja sen koolla on niin ikään tietyt akateemiset kriteerit, joista en vielä tätä tekstiä kirjoittaessani tiedä. Tekstin pituus olisi hyvä olla 40-60 sivun välillä.

Saatuani tekstin ensimmäisen version valmiiksi pyydän siihen ensiksi kommentteja professori Lampelalta, jonka jälkeen teen professorin ehdottomat korjaukset ja palautan lopputyön pdf-tiedostona sähköiseen järjestelmään. Sieltä kaksi tarkastajaa lukevat sen ja

ehdottovat sille arvosanaa, jonka jälkeen tämä opinnäytetyöni joko hyväksytään tai hylätään.

Jos menemme sanaan ”opinnäytetyö”, se viittaa siihen, että minun pitäisi tällä työlläni näyttää oppini ja ilmeisesti saada tähän saavutettuun oppiin hyväksyntä joltakin toiselta ihmiseltä.

Aiemmin ajattelin, että kirjallinen opinnäytetyö olisi jotakin pelkästään pakollista, jotakin tylsän akateemista. Ajattelin, että kirjoittaisin sen vain kuivan asiallisesti kertomatta siinä mitään itsestäni tai siitä, miten tämän kaiken koen. Professori Lampelan kanssa käymäni keskustelu, ”Johdanto”, kuitenkin korjasi kuitenkin harhakäsitykseni. Sen jälkeen päätin tehdä juuri sellaisen kirjallisen opinnäytetyöni kuin halusin. Tahdoin näyttää todella oppini, sen mitä olin niin elämän- kuin taidekoulussakin saanut. Aioin avata itseni ja tuoda persoonani niin vahvasti esille kuin uskalsin, mistä tämäkin opinnäytetyöni käsiteellistä meta-taidetta muistuttava luku parhaillaan kertoo. Päätin tehdä tämän jostakin todellisemmasta, joka koskettaa oikeasti minua ja työtäni tällä hetkellä maisteriuteni huipussa. Mietin, voisiko opinnäytetyöni tekstiosio olla yksi teoksistani. Voisiko se olla taidetta? Ystävänä äiti opetti minulle ollessani viidentoista vanha, että taiteilija ei saanut ikinä kutsua itseään taiteilijaksi eikä töitään itse taiteeksi. Minä aion tehdä sen silti: tästä oli tulossa luovien taideteoksieni! Se on mahdollista vain elokuvakoulumme kaltaisessa kasvuympäristössä, jossa on kannustettu tekemään mitä huvittaa. En aio peräännyä tästä kutsusta edes viime metreillä, en edes kuivimmassa olosuhteissa akateemisten pelotteiden alla, kirjallisen opinnäytetyöni äärellä. Tämä on yritys kuvata tämänhetkistä taidekäsitystäni niin hyvin kuin osaan. Tämä luku on erinomainen esimerkki siitä. Tämä on mitä tämä on!

2. Historia

Tahdon avata hieman sitä historiaa, miksi olen päätenyt kirjoittamaan kirjallisen lopputyöni kirjallisesta lopputyöstäni. Assosiaationi johtolangan selvittämiseksi ovat vapaita. Minusta vain tuntuu, että erityisesti nämä tapahtuvat johtavat tämän tekstin luokse.

Jostain syystä ensimmäinen assosiaationi johtaa veljeeni, Simoon. Ollessani noin kymmenkesäinen Simo kertoi nähneensä unta, että näki unta. Veljeni kertomus kosketti minua syvästi. Ei niinkään meta-unen aiheen vuoksi – en enää edes muista mistä uni kertoi – mutta sen muoto vaikutti minuun. Jotakin kiinnostavaa tapahtui mielessäni. Samoihin aikoihin näin Simpsonsissa kohtauksen, jossa Simpsonien perhe katsoo televisiosta Tikkua ja Takkua, jotka katsovat televisiota. Kuulin myös urbaanilegendan ylioppilasaineesta, jonka tehtävänanto oli ollut ”elämäni rohkein teko”, josta joku nokkela abiturientti oli kirjoittanut yksisanaisten aineen ”Tämä”.

Viitisen vuotta myöhemmin tein kristillisen lyhytelokuvan teinipojasta, joka kärsi narkolepsiasta, mutta heräsi aina todellisemmalta tasolta. Hän näki unta, jossa näki unta, jossa näki unta, jossa näki unta ja niin edelleen. Lopulta hän heräsi kirkon alttarilta lopulliseen totuuteen. Tässä elokuvassa päähenkilö kertoo myös Simpsonit-kokemuksestani. Lyhytelokuvissani alkoi esiintymään vastaavia alkeellisia ja lyhyitä totuudellistavia elementtejä. Joskus näyttelijä katsoi kameraan, joskus päähenkilönä oli dokumentaristi tai kuvausryhmää kuvasi dokumenttiryhmä. Kuten johdannossa mainitsen, kuva kuvassa on aina kiinnostanut minua.

Hieman aiemmin, vuosituhaten taitteessa, suomiräpin uusi aalto oli tullut voimalla. Suomalaiset räppärit kirjoittivat lyriikkansa enimmäkseen suomiräpistä itsestään eli he räppäsivät räppäämisestä. Siinä oli mielestäni jotain hämmentävän kiinnostavaa. Elokvakoulun alkuaikoina teimme kovalla vauhdilla musiikkivideoita – erityisesti suomalaisille räppäreille. Kerran kamera-assistenttimme kysyi, miksi lähes jokaisessa kymmenistä ohjaamistani videoista oli nähtävissä televisio, jossa tapahtui jotakin videon tapahtumista. En ollut huomannut tekeväni toistuvasti tätä. En osannut vastata, miksi. Se tuntui oikealta. Kaikkein upeimmalta musiikkivideolta tuntui The Jade -yhtyeelle ohjattu video, johon palkkasimme bändin tietämättä ryhmän näyttelijöitä esittämään kuvausryhmää, jonka toimintaa me sitten kuvasimme. Vaikka uusi kuvausryhmä oli huijausta, tuntui videon tekeminen jostain syystä todemmalta kuin aiemmat videot. Näissä kuvauksissa en voinut olla elämättä.

Vuonna 2010 Aalto-yliopiston Illumination-tapahtumassa eräässä ryhmätyössä göteborgilaisohjaajat huijasivat minut vastaavanlaiseen tilanteeseen. He olivat aloittaneet lyhytelokuvamme kuvaamisen ennen kuin tiesin sen alkaneen. Luulin meidän vielä suunnittelevan elokuvaa ja kysyin milloin jotakin yksityiskohtaa elokuvastamme, mutta he olivat kuin eivät olisi ymmärtäneet kysymystäni. ”Mistä sinä oikein puhut”, he kysyivät ja kuvasivat jo minua. Olimme tekemässä elokuvaa parhaillaan käynnissä olevasta prosessistamme ja minusta oli tullut ohjaajan sijasta ohjaajan näyttelijä, yksi teoksen hahmoista.

Samana vuonna olin alkanut jahdata mahdollisimman totuudellista elokuvaa ja kun tuntui, ettei fiktio ikinä ylittäisi todellisuuden tasolle, aloin tekemään ensimmäistä dokumenttiani,

loppuelokuvaani Kummisetäni thaimorsia. Päädyin kameran eteen elokuvan protagonistiksi, jonka myötä kiinnostuin todellisen elämäni ja elokuvan yhdistämisestä. Sillä tiellä olen jatkanut päästäkseni vielä lähemmäksi totuutta elokuvakerronnassa.

2.1. Onnelliset

Marraskuussa Suomen ensi-iltansa saavan, toisen pitkän dokumenttielokuvani, Onnelliset, myötä dokumentissakin muotona alkoi olla minulle liikaa konventionaalisuutta, turhia esteitä todellisuuden ja elokuvan välillä. Tuntui että este oli nimenomaan dokumentti itse, väline, joka oli paljastettava. Elokuvan teko alkoi perinteisemmällä tavalla. Itse asiassa aloitin elokuvan ajattelemalla olevani kameran takana. Hyvin pian kävi selväksi, että suhde elokuvaan ja aiheeseen jäisi aivan liian etäiseksi tällä tavoin ja jälleen löysin itseni elokuvan päähenkilönä. Kameran edessä yritin sitten pitkään unohtaa kameran ja äänityslaitteiden läsnäolon ja ikään kuin näyttelin omassa elämässäni.

Elokuvan piti kertoa onnellisuudesta. Tarkoitukseni oli suoraan sanoen mennä nauramaan onnellisuusvalmentajille ja kertomaan heille ja elokuvan katsojille, kuinka erinomainen ja onnellinen minä olin. Elokuvan alussa masennuttuani sen suunta onneksi muuttui - mitäpä olisi onnellisuuselokuva ilman kolikon toista puolta. Elokuvassa hain sitten helpotusta tuskaani. Kun perspektiivi pimeyttäni kohtaan alkoi pikkuhiljaa muuttumaan, tuli tarkasteluun elämäni lisäksi myös elokuva itsessään. Viimeiset kymmenen kuvauspäivää päädyimme käyttämään elokuvan muodon ja totuudellisuuden käsittelyyn. Noista kohtauksista, loppukohtausta lukuun ottamatta, yksikään ei päätynyt lopulliseen elokuvaan. Totuudellisuuden kaipuu säilyi kuitenkin leikkausprosessiin. Jälleen puoli vuotta kypsempänä siitä tuli merkittävä osa kerrontaa. Elokuvan tekemisen jakaminen on merkittävä osa kerrontaamme. Sen takiahan alun perin aloin elokuvaa tekemäänkin: sen itsensä vuoksi. Ensimmäisten kohtauksien joukossa näemme äänimiehen lyövän klaffia ja ensimmäisessä voice overissa kerron: ”Mä olin aikoinaan tällainen. Mä olin aloittamassa mun toista pitkää elokuvaa ja mietin itselle ja ihmiskunnalle tärkeää aihetta.” Tällä kertaa jopa rahoittajat pitivät ideaa loistavana ja kannustivat meitä siihen sanoen sen tuovan lisää uskottavuutta elokuvallemme.

Onnelliset päättyy kohtaukseen, jossa olemme puolisoni Siirin kanssa samoilla kallioilla, joilla olimme elokuvan alkumetreillä, keskustelemassa siitä, mitä oli tapahtunut. Keskustelun jälkeen Siiri haistaa puuhun juuri puhjenneita kukkia, kehuu niiden tuoksua ja käskee minua tekemään samoin. Haistan niitä ja totean kukkien tuoksuvan hyvälle, ”jotenkin tosi aidolle”. Siiri vastaa: ”Ei, mun mielestä ne tuoksuu sille ku ne yrittäis imitoida aitoa.” ”Vähän ku tää dokkari”, sanon ja alan nauramaan kameraan katsoen. Kohtaus on jakanut rahoittajien ja koyleisöjen mielipiteitä. Jotkut ovat vihanneet kohtausta ja jotkut rakastaneet yli kaiken. Mielestäni se on yksi elokuvan onnistuneimpia kohtauksia ja saa minun ketjuni polkaisemaan tyhjää. Monille se on vienyt pohjan dokumentin uskottavuudelta, mutta minulle se vahvistaa sitä. Jos elokuva, vieläpä dokumentti, on valmis kyseenalaistamaan jopa itsensä ja tuomaan tuon kysymyksen esille, mikä enää sen jälkeen olisi salassa. Viimeinenkin salaisuus on paljastettu ja katsoja voi todella luottaa siihen, mitä juuri näki. Lyhyt kohtaus herätti keskustelua uskomattoman paljon. Vaikka

tuottajankin mukaan sillä on riski jättää osa katsojista petetyksi, päätin pitää kiinni kohtauksesta sitä kohtaan kokemani suhteen vuoksi.

3. Zen

Tämän kirjallisen lopputyöni syntyyn on yksi syy ylitse muiden. Vuoden 2013 syyskuun puolenvälin paikkeilla elämäni muuttui yhdessä maanantai-aamussa. Yhtäkkiä en tuntenut itseäni onnelliseksi, kuten olin onnistunut tuntemaan kaksikymmentäkuusi ja puoli vuotta. Totta kai pimeyteni oli ollut minussa aina, mutta tuon maanantai-aamun jälkeen en ole kyennyt juoksemaan sitä enää karkuun, vaikka olen kaikin keinoin yrittänyt. Tuon puolen kohtaaminen oli minulle niin suuri järkytys, etten ole selvinnyt tuosta järkytyksestä tähän päivään mennessä. Olin huomaamattani estänyt merkittävän osan itsestäni niin sanotun onnellisuuden kustannuksella. Tuo puoli tuli esiin hallitsemattoman paniikin kautta. Ahdistuin, aloin saamaan päivittäin paniikkikohtauksia, minulla oli unettomuutta, pelkotiloja ja kärsin ensimmäisen vuoden yhtäjaksoisesta dissosiaatio-depersonalisaatio-häiriöstä, joka on mielen suojautumismekanismi äärimmäisessä stressitilassaan. Mieli ikään kuin siirtyy sivummalle katsomaan tapahtumaa, josta ei koe selviävänsä: ”Minä en ole tuo, joka kärsii.”

Tähän tuskaan koetin hakea helpotusta useammasta osoitteesta. Dokumenttielokuvani Onnelliset käsittelee tätä etsintää. Elokuvan loppupuolella, ”oikeassa elämässä” noin puolessavälissä, tutustuin uudestaan vanhaan ystävääni Lasseen. Hänellä oli ollut varsin samanlaisia kokemuksia ja hänestä muodostui minulle läheinen ystävä ja kuuntelija. Lasse oli päätenyt etsinnässään zen-buddhalaisuuteen, mutta oli varsin kriittinen tätä kohtaan, eikä missään nimessä suosittelut sitä kenellekään. Ehkä tuo rehellisyys teki minuun vaikutuksen ja kiinnostuin asiasta intohimoisesti. Olinhan jo meditoinut silloin tällöin vuosien varrella nostattaakseni fiilistäni ja viime aikoina yrittäkseni saada onnellisuuteni takaisin. Muutaman mutkan kautta päädyin jäseneksi samaan zen-yhteisöön, jossa Lasse oli aiemmin vaikuttanut tiiviimmin ja vieläkin ajoittain.

Aluksi luulin, että meditoimalla, joka käytännössä oli seinän tuijottamista risti-istunnassa, minusta tulisi tyyni, rauhallinen ja onnellinen. Aloitin päivittäisen harjoittamisen jokaisena aamunani ja iltanani, joka myöhemmin on tullut osaksi jokaista hetkeä. Uskoin pääseväni eroon pimeistä puolistani. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaan synkkyyteni, pelkoni, ahdistukseni, itsevihani alkoi tulla pintaan yhä moninaisemmilla tavoilla ja kerroksina. Puoli vuotta istuttuani aloin pikkuhiljaa kiinnostumaan tuosta kaikesta. Mitä sillä oli sanottavanaan, miksi se oli minussa, miltä se tuntui, missä kohtaa kehoani se vaikutti? Olin alkanut harjoittaa zen-buddhalaisuutta ja aloittanut opettaja-oppilas-suhteen Karen Terzanon kanssa, jolla oli kolmenkymmenen vuoden kokemus myös psykoterapeuttina ja psykologian tutkijana. Karen sanoi ensimmäisessä keskustelussamme, että en ollut rikki, en koskaan ollutkaan. Kipu ja vaikeat tunteet, joita koin eivät olleetkaan väärinä. Purskahdin ylitsevuotavaan itkuun. Karenin sanoma oli radikaali ja ehdottoman päinvastainen kenenkään muun tapaamani ihmisen kanssa. Kaikki muut olivat yrittäneet auttaa minua pääsemään eroon osasta itseäni, kun taas Karen suositteli olemaan kiinnostunut tuostakin osasta minua.

Zen on opettanut minua kunnioittamaan parhaillaan käynnissä olevaa hetkeä. Jokaisen meditaatioistuntomme päätteeksi lausumme Tavallinen mieli -koulukunnan ”Neljä periaatetta harjoitukseen”: ”Loukussa itsekeskeisessä unessa, vain kärsimystä./Pitäen kiinni itsekeskeisistä ajatuksista, unta itsessään./Jokainen hetki, elämä sellaisenaan, ainoa opettaja./Olla vain tämä hetki, myötätunnon tie.” Jokainen hetki, elämä sellaisenaan on siis

ainoa opettajamme. Ei mikään sen ulkopuolella, vain tämä hetki. Tämä kirjallinen lopputyö, nämä sanat, joita kirjoitan. Tämä, tämä, tämä ja tämä ovat opettajia. Mutta mitä ne tahtovat sanoa?

3.1 ”Tämä”

Mitä edellisen kappaleen peräkkäiset ”tämä”-sanat todella tahtovat kertoa? Olivatko nekin oikeasti opettajiani? Ensiksi pintaan tulee positiivinen ylpeys siitä, että uskalsin kirjoittaa ne sanat. Olen tekemässä kirjallista lopputyötä, josta olen ylpeä. Olen kiitollinen saadessani tämän mahdollisuuden. Rakastan tätä työtä. Pidän sen kierosta muodosta, joka on mielestäni samalla niin totuudellinen. Se on ovela, ehkä hieman absurdi, jotenkin nokkela. Sen kirjoittaminen kutkuttaa minua, samalla naurattaakin. Poikamainen, lähes ilkikurinen persoonani osa pääsee näkyville. Tuntuu, että tämä kirjoittaja on todella minä. Äidin kunnan poika. Avoin ja rehellinen, mutta kiinnostavan arvaamaton. Tätä minä ihan oikeasti haluan tehdä. Mahtavaa! Kunnioitan noita ”tämä”-sanoja. Ne tuovat esiin minut, todellisen minut.

Samassa herää pelko omasta hulluudestani: ymmärtääkö kukaan, mitä niillä yritän kertoa. Vielä voimakkaampana pintaan tulee ärsyttävyyteni. Olen varma, että vähintään jompikumpi lopputyön tarkastajista pitää minua ärsyttävänä kakarana, itseään täynnä olevana onnekkaana, jonka olisi hyvä aloittaa elokuvakoulu alusta tai paremminkin miettiä alan vaihtamista. Ei tuollaisesta pellestä voi olla elokuvaohjaajaksi. Auktoriteettejä kunnioittava, käytännön minä taas pelkää sydämestään, että tällainen lopputyö ei voi mennä läpi. Se on epäakateeminen ja jotenkin vain vääränlainen. Voi olla, että en valmistukaan keväällä ja Lontooseen muutto kihlattuni luokse myöhästyy. Äidillekin jo lupasin valmistuvani nyt. Pohdin myös, kuinka itsekeskeinen olen, kun pohdin vain omia asioitani.

Tutkimista voisi jatkaa loputtomiin. Lukiessani ajatuksiani, joita ”tämä”-sanat minussa herättävät, huomaan, kuinka paljon nuo lyhyet sanat kertovatkaan minusta. Jokainen hetki, jokainen yksityiskohta tarjoaa samaan tapaan mahdollisuuden oppimiseen, ainoan opettajan kuuntelemiseen.

3.2. Aihe

Koska elämä itsessään, sellaisenaan on minulle loputtoman mielenkiintoinen opettaja, en koe tarvetta lisätä siihen mitään. En tahdo keksiä tälle lopputyöllekään erillistä aihetta, vaan tyydyn kuuntelemaan, mitä se itsessään on tai jopa tahtoo kertoa. Aihe tarkoittaisi minulle sitä, että minä ylhäältäkäsin päättäisin, mistä tämä lopputyö kertoo. Sen sijaan että kuuntelisin, mitä lopputyöstäni todella on tultava.

Samaan tapaan tahtoisin luoda elokuvani: en yrittämällä sanoa jotakin, vaan kuuntelemalla, mitä se tahtoo kertoa minulle ja katsojilleen. Miten käytännössä tällaisen projektin kanssa voi edetä? Mikä kaikki pitää kuvata, jos teoksella ei ole rajausta? Miten sille voi saada rahoitusta, jos ei tiedä etukäteen, mitä tulee tapahtumaan? Nämä ovat kysymyksiä, joiden kanssa parhaillaan kamppailen. Eikö sama kysymys pitäisi olla jokaisen dokumenttielokuvan kanssa? Mistä me tiedämme, mitä elämässä tulee tapahtumaan? Vai onko dokumenttielokuvastakin tullut vain fiktion huijariveli? Laskelmoidun dokumentin rikos on tuomittavampi, sillä se väittää olevansa totta toisin kuin fiktio.

4. Tutkimus

Tein yhdessä käsikirjoittaja Lauri Anssi Moilasen, kuvaaja Jarmo Kiurun, äänisuunnittelija Ville Katajalan ja kahdentoista anonyymin ammattinäyttelijän kanssa tutkivan harjoitteen opinnäytetyössäni tutkimani aiheen tai paremminkin aiheettomuuden pohjalta. Koin tärkeäksi jakaa litteroidut keskustelusta projektin suunnittelusta, sen toteuttamisesta ja palautekeskustelusta, koska nämä tukevat käytännön kautta opinnäytetyöni teemoja.

Litteroidut keskustelut tuntuvat sanallisessa muodossa aidoimmalta keinolta kuvata näitä kokemuksia ja ajatuksia. Kirjoittaessani pääsen karkuun helpommin sanojen taakse, mutta keskustellessa on reagoitava nopeammin ja suollettava suustaan ajatuksensa matalammilla filtereillä. On kiinnostavaa seurata myös sitä puolen vuoden kehitystä, mitä minussa on tapahtunut, näiden keskustelujen kautta. Litteroidut keskustelut ovat aitoja myös siinä mielessä, että jos yrittäisin muistella, mitä tuolloin ajattelin, olisi se vahvasti muistojeni värittämää. Näillä keskusteluilla pääsemme lähemmäksi silloista totuutta. Pidän keskusteluissa esiintyviä ajatuksia vähintään yhtä arvokkaina kuin muutakin opinnäytetyön tekstiä.

Harjoite toteutettiin Näyttelijäliiton/Ilmaisuverstaan kolmetuntisessa tekstijammailutyöpajassa, johon elokuvaohjaajat tuovat keskeneräisiä tekstejään kokeiltavaksi näyttelijöiden kanssa. Minua oli pitkään pyydetty jammailemaan ja tätä kautta löysin kokeilulle hyvän areenan. Ilmoitin pitäväni tuossa illassa koekuvaukset kertomatta projektista mitään sen enempää.

Palautekeskustelussa osa näyttelijöistä kritisoi sitä, että kutsuin tapahtumaan koekuvaukseksi. Miksi sitten päädyin tuohon ratkaisuun? En keksinyt mitään muutakaan keinoa, jolla voisin olla kertomatta mitään projektista etukäteen tai olla lähettämättä käsikirjoituksia näyttelijöiden opiskeltavaksi. On totta, että koekuvaus-sana nosti turhaan jännitettä, joskaan en näe asiaa pelkästään huonona. En pidä itseäni ainoastaan valehtelijana, koska tilannehan todella oli koekuvaus. Emme vain tienneet, mitä siitä oli tulossa.

Käytännössä tahdoin kokeilla, mitä tapahtuisi, jos en tahtoisi elokuvalliselta teokselta mitään. Menisin kameroineeni tilanteeseen, huutaisin ”ääni”, ”kamera” ja löisin käteni yhteen, jonka jälkeen vain seuraisin, mitä hetkessä tapahtuu. Kantaisiko ”ei-mikään”? Riittäisikö hetki sellaisenaan minulle ja meille.

4.1. Valmistautuminen harjoitteeseen

10.10.2014 klo 17:00 – 19:45, Rahakamarinportti 3A, Pohjola-filmin toimisto. Paikalla käsikirjoittaja-ohjaaja Lauri Anssi Moilanen, kuvaaja Jarmo Kiuru, äänisuunnittelija Ville Katajala ja Wille Hyvönen.

KIURU: Mitä kautta te muuten tunnette?

WILLE: Noista zen-ympyröistä.

LAURI: Joo, ei olla aiemmin tavattu.

KIURU: Niin just.

Tauko. Äänitintä koputetaan. Wille naksuttelee suullaan.

WILLE: Mitenhän tähän nyt, tota, (naurua) menis jotenkin sisälle? Mut joo, ehkä testaillaan jotain... Mä pistän tän äänittimen pois, ni ketää ei ala stressaa.

KIURU: Ei mua stressaa, ellei sua stressaa.

WILLE: No mua ehkä vähän. Tai huomaa, et rupee puhuu jotenki sillee...

KIURU: Koneelle. (naurua)

WILLE: Niin. (naurua)

KIURU: Kyl se hävii siitä.

WILLE: Mistähän me lähettii?

LAURI: Me tavattiin niis zen-kuvioissa, sit tuli, et ahaa kummatki on sillee leffakuvioissa. Mä just valmistuin sieltä Salfordin yliopistosta niiku käsikirjotuspuolelta ja sit mä oon aiemmin ollu Muotoiluinstituutissa niiku ohjausta.

KIURU: Okei.

LAURI: Ja sitte kävi puheeks Willen kanssa sillee, et vois tehdä jotain. Ja sit tavattii ja sit Wille rupes höpisee jotain, että ois hauska sellanen käsikirjotus, jossa ei ois tarinaa, ku kaikkes pitää aina olla tarina.

KIURU: Kuulostaa Willeltä.

LAURI: Sitte tota (naurua). Mä olin jotain vähän miettiny, et mitä vois puhua, mut se meni heti sillee resettii se ainut. Sit me jotenki onnistuttii aika monta tuntia puhumaan.

WILLE: Joo, aika nopeesti me ruvettiin tiputtelee niit elementtei veke. Eka tippu tarina, sit tippu elokuvallinen muoto, sit tippu aihe. Ja varmaa viimesenä tippu halu sanoa yhtään mitään. Joku todellisempi kiinnosti ku se joku sepite tästä. Ja jotenki muutenki kyllästyny stooreihin tai ei jotenki jaksa kattoo leffoi. Mieluummin kattoo sit jotain paskaa tosi-tv:tä ku leffoi. Tai YouTube-klippe, jotka tuntuu paljon todemmilta ku leffa.

LAURI: Nii ja voiko ylipäätään tehdä ilman sellasta tarinaa niiku... Mitä se olis? Sitte ja, ja. No ruvettii... Muistaksä, me ruvettii mieltii sellasta hahmo, roolihahmo, joka sillee tota just koittas sillee, et elämä ei oo mikään tarina ja koittas elää elämää sillee. Entä jos se olis sellanen tyyppi, jolle se tarina ois itse asia tosi tärkeä osa sen elämää? Näyttelijä. Ja sitte se oli aluks fiktio, mut sitte mitä jos se ei ois fiktio. Se ois hyvä.

WILLE: Ja muutenki rupes tuntuu jotenki hauska idealta, että saarnaa ihan vitun tosissaan ei-mitään. Vähän ku huutais SDP:n nimeen ihan vitusti. SDP!

KIURU: Jyrkkä ehkä.

WILLE: Jyrkkä ehkä! Ja sit jos sitä vois viel jotenki kärjittää ja sit on jonku verran itelki tollasii non-dual-keloi, mut ei ehkä, tai jotenki mieltii sitä, et mikää todellisuus niinku on.

Naurua.

WILLE: Niinku varmaa kaikki.

VILLE: Äärimmäisen vakavissaan ei mitään mieltä.

Naurua.

WILLE (korottaa ääntään): "Mitä sä haluat oikein sanoa tällä?"

LAURI (madaltaa ääntään): "En mitään. Se on just se ongelma. Jotain pitäs aina yrittää sanoa."

KIURU: Kuinka paljon sitte, kiinnostaa just, et kuinka paljon istuminen (meditaatio) on teillä molemmilla... Just sitä kautta ootte tuntenu ja varmasti on paljon just keskustelus taustalla. Et se on jotenki niin kokemuksellista, ni täski tuntuu, et kuinka paljon se onkaan niiku muodollisesti, ni mä koen, et toi on niiku tosi kokemuksellinen. Jos se ei oo tarinallinen, ni onks se sit niiku kokemuksellinen? Tai mitä kohti niiku...

WILLE: Siit me ollaa puhuttu siit kokemuksellisuudesta aika paljon, et se olis ja ehkä tää niiku tekoprosessiki vois jollain tavalla vois olla niinku, nojata siihen niinku, mitä se onkaan (naurua). Mitä täs tavallaan niiku tapahtuu. (Nauraa.)

KIURU: Nii nii.

WILLE: Ja sit vaik se on varmaa siel tulee olee ihan vitun tylsii hetkii myös, mitkä on sillee niiku ihan älyttömän tylsii, ni menis myös sitä kohti sillee, et ei tarviis sitäköö niiku väistellä.

LAURI: Et nyt on vitun tylsää.

WILLE: Nii. (Nauraa.)

LAURI: Hirveetä. Ei tuu mitään matskuu. (Nauraa.)

KIURU: Toi tuntuu aika... En tiedä, miten sä ite näät suhteet siihen Onnellisten siihen loppuosioon, mut tuntuu aika niiku, en sano et niiku suoraan jatketaan sieltä, mut niiku hyvin samasta suunnasta. Tai jotenki myös tekijöinä. Ja jotenki et mikä on se muoto ja miten sä näät sen? Onko siinä yhteyttä? Kannattaako mun miettiä sitä tässä ollenkaan?

WILLE: Mmm... No jotkut non-dual-opettajathan esimerkiksi hokee koko ajan sitä, ettei täs oo mitään muotoa, et tää kaikki on vaan koko ajan muutosta. Et jos täs ei oo mitään muotoa, ni voiks täs leffaskaan olla mitään muotoa? Me ajateltiin, et siit lopullisest tuotoksest, et niiku se olis kokonaistaideteos.

KIURU: Ni mä ehkä mietin just sillee, että... Mä en tiedä, voiks puhua niiku referenssistä, mut sillee, et mitä se meille neljälle on niiku olemisena tai miten sitä nyt sit haluaa? Ku just se rajojen kaataminen ja se muodon häivyttäminen. Jotenki noita asioita tulee mieleen sieltä.

WILLE: No joo, ehkä siin on jotain samoja. Me jätettiin se aika niinku, koska se leffa (Onnelliset) loppu siihen. Ehkä tää alkaa vähän samantyyppisistä keloista. Täs voidaan mennä viel pidemmälle. Tai mä luulen, et se menee viel niinku absurdimmaks, koska täs ei oo mitään muuta ees alunperinkää. Et kukaan ei oo tajunnu jossain vaihees tai näin, vaan se alkaa siitä, et se... Me ollaan niinku keksitty tällänen juttu ja me niiku dokumentoitais se. Ja mitä me nyt sunnuntaina tehhään, ni tää on vähän semmonen demo sitä ei-mityyttä. Ja mä tavallaan, ku mä oon kertonu niille, et siel on koekuvaukset ja tota eihän mitään koekuvauksia tai on tavallaan, et ne on koekuvaukset, et jos siit tulee, et jos se on hyvä, ni siit tulee leffa. Siitä niiku lyhäristä tai siitä. Mut mul ei oo tavallaan mitään. Et mä vaan meen sinne. Ja ku se kello lyö kuus, ne on sillee, et "mitäs täs tehhää". "No mitäs täs tehhää." (Naurua.)

VILLE: Ne ei tiedä mitään ne näyttelijät?

WILLE: No ei. Ne heti suuttu tai joku kysy sielt, et "hei, me ei haluttais mitää kilpailutilannetta". Ja se joka sitä on vetäny, ni se luuli, et tää on taas joku Hyvösen niinku typerä idea. Ja sit se sano, et tää on joku vitsi. Mä sanoin, et ei tää oo mikää vitsi. Mä vaa sanoin sille, ettei tää oo mikään vitsi. "Et älä ilmoita niille mitään. Te ette voi mitenkään valmistautua tähän. Ja kuudelt alotetaan."

LAURI: Se on hyvä.

KIURU: Jos se sano, et taas typerä vitsi, ni mitä aikasemmin sit on...

WILLE: En mä tiedä.

VILLE: Niin, mä mietin, et mitä niiku... Kiusaa taas niitä samoja ihmisiä.

WILLE: En mä oo niitä. Eikä tää oo tavallaan kiusaamista, koska siithän voi tulla...

VILLE: Niin, no se on ihan totta.

WILLE: Ainut mikä täs on väärin, ni se et mä oon... Tai en mä tavallaan kuseta, koska se on myös kookuvaus.

LAURI: Tää on enemmän ku kookuvaus.

WILLE: Nii. Kuvaus!

KIURU: Ketä siel muuten on?

WILLE: Siel on näyttelijöitä, jotka ei oo kauheesti tehny leffajuttui tai ei ainakaa missää isoissa...

Hiljaisuutta.

WILLE: (Lyö käsiään yhteen.) Et sit se alkaa se kuvaus.

LAURI: Se on hyvä siihen. Se nostaa pikkasen sitä rimaa, et siitä tyhjyydestä tulee vähän mystisempi.

Naurua.

VILLE: Saadaan painoa tyhjyydelle.

WILLE: Mut joo. Käytännös siel... Me ei tiedetä yhtää, mitä tulee tapahtuu tai et... Siin on se rajattu kolmen tunnin aikaikkuna. Ja sen sisäl pitäis kuvata ja äänittää kaikki, mitä siel niiku tapahtuu.

KIURU: Joo.

VILLE: Tota, kymmenen ihmistä? Mul on kaks nappia. Tuutsä olemaan siel?

LAURI: Joo, kyl mä oon.

WILLE: Joo, tulee varmaan aika paljon tekstiä.

VILLE: Laitetaan teille.

WILLE: Joo, laitetaan meille napit.

VILLE: Ja sit mä puomitan loput.

WILLE: Mitenhän se tulee menee?

Naurua.

WILLE: Tai mitähän siel tulee tapahtuu?

KIURU: Kylhän ne varmaan pystyy aika helposti ne top-5-kysymykset, jotka sielt tulee... Nehän pystyy aika helposti.

WILLE: Varmaa jotain et, ”mitä täs niiku”.

VILLE: ”Mä en nyt tajua ihan, et mistä on kysymys.” Sehän on ihan varmaa.

WILLE: Nii.

KIURU: Osa saattaa sillee niiku ”aa, jaa jaa” ja osa on sillee, et ei ne vielkää ymmärrä.

LAURI: Nii ja sit, et ”onks täs joku impro”.

WILLE: Annetaanks me vastauksii vai?

VILLE: Mitä jos joku suuttuu? Se kannattaa miettiä, et jos joku ihan oikeesti kilahtaa.

WILLE: Nii, et ”mä oon vittu tullu tänne oppimaan näyttölemist”. Mut tää on mun tapa tai meiän tapa tehdä tätä.

LAURI: Nii, eihän siel oo pakko. Jos sul on kiire, ni...

WILLE: Mut pitäiskö kaikkee sit vetää, et jos joku kysyy, että ”aa, tää on improa”. ”No, täs on tää, mitä täs nyt tapahtuu.”

LAURI: Nii, joo joo! Just kyllä! Mun mielest ehottomasti!

KIURU: Kyl mä tohon pystyn niiku jonku semmosen kuvausteknisen höpötyksen jatkeeksi laittamaan, et tähän nyt kuuluu täntyyppinen kuvaustyyli, et varmaan se vastaus tulee olee sellanen loopin kanssa. Ja mä pystyn puhumaan, mitä mä oikeesti teenkin siinä. Et se on vaa... Ne varmaan jää sillee ”aa, aa, aa”. Mikään ei muutu. Tilanne on edelleen se sama.

VILLE: Mä pystyn äänittämään sen kolme tuntia. Mulla ei oo mitään ongelmaa sen kanssa.

KIURU: Nii totaki mä mietin, et onko tarvetta niiku eri näkökulmille. Joku niiku kuvata ryhmää tai onks tässä niiku sitä... Periaatteessahan täs on vaan se yks tavallaan yks kamerataso tai yks kameranäkökulma, mikä seuraa sen ympärillä. En tiedä, onko tarvetta samanlailla ku meillä, että se on varmaan semmonen yks kompromissi. Nii et mihin tää alkaa ja loppuu?

WILLE: Ja mitä jos toi on ihan vitun hyvä toi kolmetuntinen, et siit vois tulla niinkun teos, niinkun kolmetuntinen teos. Sillee niiku leikkaamaton.

LAURI: Siihen vois tulla toinenkin kamera. Meinasitsä niiku liikkua vai meinasitsä olla jossain?

KIURU: Kyllä sen pitäis olla jotenki osallistuva myös, et sit se ois joku, et Wille kuvaa tai sä kuvaat tai joku semmonen. Siis sit se on taas niiku eri tulokulma siihen, et tukeeks se niiku tätä. Riippuu mitä halutaan.

VILLE: Tota, mites saaks siellä, jos mä pistäisin sinne jonneki ständille vähän jonku back-up-mikin. Onks sillä tossa väliä, et jos se näkyy kuvassa?

WILLE: Ei haittaa, ei haittaa.

KIURU: Ei varmasti mikää haittaa. Statiivi on taas omanlaisensa kannanotto. Sit siel on semmonen valvontakameratyypinen. Mikä ei niiku mulle ehkä ihan vaa kuvaustyyllisesti tuntuu ehkä vähän oudolta tässä suhteessa.

VILLE: Mä veikkaan, et sä et kolmee tuntia saa pysymään niitä ihmisiä siellä.

KIURU: Sitä mä just mietin, että onks se niikun, onks se tilanne pelkästään sitä, että näyttelijät on siellä ja sitte tässä puhutaan. Et sitte se on dialogivetonen juttu. Vai pitääkö meidän mennä ikäänku siihen, mitä ne olettas johonki koekuvausmaisempaan, johonki muottiin, jotta sitä voitais purkaa tai miten sitä niiku...? Onks tääki sitte liikaa tarinan kehittymistä, jos tässä...

LAURI: Voihan sitä... Katsotaan, mitä tyhjyys puhuu.

WILLE: No kylhän se vie sitä ennalta suunniteltuihin suuntiin.

LAURI: Nii voihan sitä mieltä erilaisia skenaarioita, mihin se saattaa mennä, mut sit kuitenkin se pitäis olla semmonen, pitää luottaa siihen... Nii, no ei ainakaan niin, et näin me tullaan se sit tekemään, vaan enemmänki just tollee voi ehkä tapahtua.

VILLE: Mites sit tollanen, et mä en oo varma, onko semmosia langattomia, jossa mä saisin kolme tuntia putkeen pysymään patterit niiku varmasti.

WILLE: Patterit voi vaihtaa.

KIURU: Ja se kuvataan.

WILLE: Miten tää kuvataan ylipäänsä? Me ei suunnitella sitä, mut mennään vähän siel, mis pallo menee vai? Onks toiki jo liikaa sanottu?

KIURU: Siis mul on siihen yks käsitys. Siis kyl mä niiku...

WILLE: Sä et paljasta sitä.

KIURU: Nii, saanks mä paljastaa sen?

WILLE: Saat totta kai!

KIURU: Tai siis niiku... Tai en mä pysty sitä sanallistamaan. Mä nään jo itteni siellä tilassa ja se mitä olettais, miten sä oot siellä, miten sä puhut. Mä oletan, että miten he vastaa, et miten se on.

VILLE: Ootsä käyny siellä, siinä tilassa?

KIURU: En. Mut siis niiku karkeita, et miten mä sijotun esimerkiks suhun. Et on joku jonka kautta, et se on niiku se lähtökohta.

WILLE: Ehkä meiän mielummin. Tai sillee että ehkä tää on enemmän meiän idea.

KIURU: Nii et se on jaettu vielä?

WILLE: Joo, me ollaan sinne pistetty, et käsikirjoittaja ja et mä oon ohjaaja.

LAURI: Joo, semmosii niiku mentoreita, kättilöitä siinä.

VILLE: Joo, mä mietin, et tää vois olla sentyylinen, et mä voisin mikittää sen koko tilan. Ku ei voi yhtään tietää, mitä siellä tapahtuu. Ja sit ei kiinnostas mennä kuitenkaan kuvaan.

KIURU: Joo, toi avaa pientä pelivaraa myös mulle kuvaukseen. Tai sit jos äänessä pystyy nostaa perpektiivejä jollain tavalla. Just vaikka et missä ne näyttelijät on, ni niitä saadaan poimittua.

VILLE: Nii, mä periaatteessa vedän sen koko tilan sillee että siellä on paikallaan mikit. Ja sitte mä reagoin siihen, että miten ne kaikki toimii.

KIURU: Koska toi niiku että mä pystyn ottaa lähtökohdaks semmosen niiku suht eleettömän pikkusen liian laajan kuvan, missä näkyy ehkä just näyttelijät niiku laumana tai niiku ihmisiä laumana. Mä pystyn liikkumaan tarvittaessa niiku lähikuviin, mut jotenki että äänellä pystyy nostaa sieltä ne tarvittavat. Jos joku puhuu tuolla ja toinen tuolla, et jos siitä tulee joku kaoottinen sekametelisoppa, ni kuitenkin mä pystyn olee aika toteava, mikä tuntuu olevan niinku... Se tuntuu oikeelta sävyltä tähän, et se ei oo niinkään sitä, että mä jotenki kerron asioita.

WILLE: Se näkyy jo varmaan siin liikekieleksi, et miten se on tavallaan siin tilas, et se on varmaan aika rauhaisa.

KIURU: Nii, nii nii, kyllä.

VILLE: Tuleeks paljon niiku hiljasuutta? Et kukaan ei sano mitää.

WILLE: Varmaa enimmäkseen.

VILLE: Nii varmaa niin kauan, kunnes joku niistä sanoo jotain.

LAURI: Kyllä siin varmaan tulee, mutta toisaalta sitä ei ihan täysin tiedä. Voi olla, että siin tulee paljonki pulputusta jossain vaiheessa.

WILLE: Ni onks metodi se, et ”mitä täs tapahtuu” on se.

VILLE: Mun täytyy se puomimahollisuus... Tila täytyy vetää joka tapauksessa ja mulla pitää olla puomituskamat anyway. Sitte se on ikävää, jos siellä esimerkiks kääntyy kamerasta poispäin sanoo jotain sit me ei kuultaiskaan sitä.

KIURU: Tossahan on toi mitä ääni... äänentallentamisen suhteen... Tos on jotain, mikä on tosi oleellista.

VILLE: Jos joku kuiskaa jollekin jotain sillee, että se ei halua et me se kuullaan.

KIURU: Koska toi niinku vie sitä semmosta pakotettua jotenki kameralla, kuvalla kertomista, joka tähän tarinattomuuteen liittyy myös, et se jotenki just se elämä sellaisenaan -tyyppisempi virtaus.

LAURI: Olitsä kuvaamassa Onnellisia?

KIURU: Joo. Termit löytyy!

LAURI: Ku just puhuttii sellasesta jatkumosta, ni se...

KIURU: Me puhutaan siis kokemuksellisuus ja siis mielentila.

WILLE: Nii.

KIURU: Tavallaan se kameran olemus on samanlaista mielentilaa, mikä teil on ehkä istuessa, ehkä keskustellessa. Eiks se oo jotain täntyyppistä?

WILLE: Ehkä joku tyytyminen tai en mä tiedä, onks se tyytyminen, mut jokaisen hetken hyväksymistä sellaisena ku se on. Jopa sen hyväksymistä, ettei hyväksy sitä.

LAURI: Nii tavallaan must sekin on kiinnostavaa, et vaikka me kuinka haluttais alleviivata jotain hiljasuutta tai tyhjyyttä, ni luultavasti siel tulee tapahtuu kaikenlaista. Et sitä ei pysty estää. Ja se tulee jopa luomaan jotain ehkä tarinoitaki, mut kuitenkin sillee, et se perusta on kuitenkin siin tarinattomuudessa tai tyhjyydes tai jossain. Nii, voi se olla silleeki, et siel saa vallan sellanen niiku mieliala, että tää on ihan pelleilyä. ”Haistakaa vittu Moilanen ja Hyvönen.” Sit ne lähtee pois ja se on sit myös niiku sitä, et näin meni. ”Kyl me kaheksan minuuttia selvittii!” Se on se tyhjyyden kesto niiku ja sekin on jees mun mielestä.

VILLE: Sitte se käy vielä kaks ja puol tuntia, ku te istutte siin kahestaan hyväksymässä sitä hetkeä.

WILLE: Ois se hieno nähä myös Ville siellä puomittamassa.

VILLE: Kolme tuntia.

WILLE: Mut siis ylipäänsä sitä "ei mitään".

VILLE: Oon kyllä ihan täysin inessä tässä. Tää tarvii vaa ne tila... Niitähän ei kannata varmaan ruveta niitä tyyppejä mikittämään. Se ei kuulu tohon. Se rikkoo sitä.

WILLE: Sit se antaa ehkä jonku oletuksen, että tässä nyt kaikki on jotenki merkittävi.

VILLE: Nii ja semmosen et niihin ei ehkä, en haluu mennä kajoomaan niihin tyyppeihin, jotka tulee sinne tavallaan, koska sitte se... Että tavallaan jos ees mä en mee pistää niille mikkiä, ni se "mitä vittua" -fiilis säilyy paremmin. Siinä ei tuu mitää turhia. Tai jos joku haluu lähtee pois sieltä, ni sil ei oo mitään mikkiä kiinni.

KIURU: Nii et tommoset rajotteet tai riippakivet on pois. Se on entistä puhtaampi se.

VILLE: Et siel voi tapahtua oikeesti mitä tahansa. Joku saa suuttua ja lähtee kävelee sieltä.

LAURI: Kuulostaa ihan hyvältä. Nyt ku tästä puhuu, ni tää kuulostaa hyvältä sellaselta testing ground.

WILLE: Kyl mua on ruvennu yleensäki toi aiheettomuus jotenki kiinnostamaan sillee, et on vaa tosi tyhmältä ruvennu tuntuu jotku aiheet tai tosi lapselliselt, et mä haluisin nyt niiku tiitätsä, et mä haluisin nyt niiku sanoo jotain. Et täshän tää vittu menee koko ajan tää juttu! En mä haluu lisätä tai ottaa pois täst mitää! Täähän on tosi ihmeellist oikeestaan. Kaikkine vitun skitsoine ja outoine vivahteineen, ni tää on aika kiinnostava kokonaisuus näin.

Naurua.

KIURU: Onks 5/5?

Hiljaisuutta.

KIURU: Tavallaan jos ei sitä halua millään tavalla rajata... Sori, mä sanon taas ja varmaan tonkin aikana monta kertaa, et sit kuitenkin toinen vaihtoehto ois tohon sunnuntaihinki se, et meil ois siellä seittemän Goprota, mitkä kuvaa kaiken ja sit ne ajetaan niinku semmoseen alustaan, missä katsoja voi valita sen, mitä näkee ilman, että meiän tarvii tehdä mitään valintoja. Se on se yks, mikä toteuttas tota ajatusta sellasenaan, mut jotain valintoja pitää tehdä. Ja mitkä ne valinnat sitten on? Ja mihin aiheeseen tai aiheettomuuteen ne liittyy?

WILLE: No yks valinta on se, et siel on kamera paikalla ja siel on äänittäjä paikalla.

VILLE: Onks meillä mitään hajua siitä, että minkälaisessa formaatissa tää tullaan näyttämään? Koska mä mietin jo sitäki, että jos siinä on sellanen, et siinä ollaan todella paljon paikallaan ja sit siin on sellanen juttu ja mä pistän ne mikit tietyllä tavalla. Sillon jos istuu elokuvateatterissa ihminen, ni sen saa sillä tavalla olemaan vähän niiku siinä tilassa.

WILLE: No mä nään, ettei täst niiku... No en mä nää, et täst tulee mikää niiku myynti... Tai en nää tätä Finnkinoissa.

VILLE: Nii mutta mä mietin lähinnä... Galleria-asia. Et ihminen menee huoneeseen, missä ei tapahdu mitään. Joutuu olemaan ikäänku mukana tällasessa tilanteessa, missä ei tapahdu mitään. Mulle tuli mieleen, tää ei liity mitenkää mihinkään, oli se jos muistatte taannoin, Cheek sano, et sil on salaisuus, jonka se aikoo sanoo julki muutaman päivän päästä. Sit kaikki ootti ihan helvetisti, mikä se on ja se oli se, et ne on keikalla siellä Stadikalla.

Naurua.

VILLE: Tää on ihan vitun kova!

WILLE: Toi on muute ihan vitun hyvä, et rupeis some-kampanjoimaa sitä, et viikon päästä...

VILLE: Ihan vitun kova! Ja sit hirmu lehdistötilaisuus, koska siellä sit lehdistö ja median edustajat on vähän samanlaisessa tilanteessa, ku tässä nää näyttelijät nyt. Ne on sillee, et "alkoks tää nyt".

KIURU: Toi on tavallaa ainoa tapa tehdä se jotenki olevaksi must tuntuu. Et se tulee niin isosti se noteeraus.

WILLE: Vittu, mä en ollu tajunnu kuin siisti toi on! Siis toi niinku alotus. Kuinka hieno se on se eka tai ku se tavallaa lähtee käyntii.

LAURI: Parsonsilla (Tony) on just se sen hittikirja, se oli just joku Open Secret tai joku semmonen. Se on avoin salaisuus: tässä se on.

Naurua.

KIURU: Sä oot nähny sen koko ajan.

Wille nauraa kovaa ja hakkaa käsiään yhteen.

LAURI: Nyt pyörähti...

KIURU: Iso pyörä.

Wille jatkaa nauramista.

WILLE: Mul on teille salaisuus.

LAURI: Mä haen kahvia. Haluutsä vielä?

KIURU: No, kiitoksia. Mut siis onhan tää muodottomuus paras muoto.

WILLE: Ku sen vie tarpeeks pitkälle.

LAURI: Just tää zenin ”muoto on tyhjyyttä ja tyhjyys on muotoa”.

KIURU: Kyllä. Mut minne sä viet sen?

Naurua.

WILLE: Luuletsä et toi äänitin on ottanu? Liikkuuks siel mitään?

VILLE: Kyl mä luulen, et se on ottanu. Se ottaa kakskytneljäbittistä.

WILLE: Täst tulee vitun kova lopputyöki muute! Mua on ruvennu toi aihe jotenki... Sil lopputyölkää ei oo mitää aihetta.

VILLE: Tai periaatteessa on kyllä.

WILLE: Nii. Mut ei ne varmaa tollases koekuvaukses oo ollu varmaa ikinä.

VILLE: Ne näyttelijät?

WILLE: Nii.

VILLE: No ei varmasti oo. Se on nyt ihan selkee.

WILLE: Joo, sanoin Villelle just, et ei oo varmaa tollases koekuvaukses ollu ikinä ne näyttelijät... Pitääks sen olla vakava? No, me ei voida suunnitella sitä. Pitääks meiän pitää jotain pokkaa tai.

LAURI: Ei ehkä suunnittele liikaa. Mut ei myöskään liikaa sellast, et huumoril koittaa sillee jotenki seivailla sille jotain, et ”heh heh”. Et se vaan tekee sen pahemmaks. Sillee niiku on vaa ja sit kattoo, mitä siel tapahtuu. En mä tiedä. Mitä sä ajattelet?

WILLE: No joo, ehkä toi. Koska eihän sitä saa suunnitella liikaa.

LAURI: Ei ainakaa. Siin on niin vahva läskiks lyömisen elementti sillee semmosena niiku potentiaalina, et miten sen voi nähä. Ei sit mun mielest ainakaa kannata korostaa.

KIURU: Nii eiks me olla ihan vakavissaan? Eiks tää oo vakava juttu? Myös.

LAURI: On!

VILLE: Jos se on sellast, et jossain vaihees ne rupee varmaa epäilee tyylil piilokamerameininkiä. Mut ei tää oo mitään piilokameraa.

KIURU: Mä mietin just täysin samaa. Tavallaan mul on näkyvä piilokamera, mutta ei kuitenkaan. Tai seku sä sanoit aiemmin, et ei kuseteta kuitenkaan.

LAURI: Kyllä. Avoimilla korteilla. Sillee et tos on ainoo kamera. Ei oo muuta kameraa.

KIURU: Mitä siel siis keskimäärin niiku tapahtuu?

WILLE: No, siel on ohjaajii, jotka on viel keskenerästen tekstiensä kans kokeilemas niitä näyttelijöiden kans. Ja sit ne tekee ne sillee nopee aika mielisteleväs henges. Ne haluu niit rooleja. Se on välil aika ahdistavaa katottavaa.

VILLE: Toshan on se mahdollisuus, et joku suuttuu oikeesti. Se on kiinnostavaa.

WILLE: Mut miten joku voi suuttuu ei-mistään?

VILLE: Helposti. Kyllähän sellasia ihmisiä on ihan helvetisti.

KIURU: Ihmiset tulee sinne, niil on joku odotus. Jollaki se saattaa olla kovempi ku jollain toisella. Joku saattaa irrottautua niistä helpommin ku joku toinen ja saatta hypätä siihen ”et okei, otetaan tää”. Joku toinen saattaa olla jossain kapeammassa. ”Mä haluan tältä sunnuntai-jutulta nyt tämmöstä.” Ja se on stressaantuneempi niistä rooleista.

VILLE: Nii, et ”mä oon tullu nyt tänne tätä varten, et mitä vittua täällä tapahtuu” -tyyppinen.

KIURU: Olemme Suomessa, ni toi on ihan tuttua.

LAURI: Se on just niiku vaikka toi joku zen-retriitti, mis tuijotetaan vaa seinää, ni toinen nauraa ja toinen itkee sillee. Kolmas on vaa sillee, et vaa tuijottaa. Se on sillee tyhjä taulu, et se herättää erilaisia.

VILLE: Mä luulen, et reaktioita tulee varmaa aika nopeestiki alkaa tapahtua erityyppistä.

WILLE: Nii, kyl sen tietää seinää jonkin verran tuijottaneena, et sielt kyl kaikenlaist nousee vaikei mitää teekkään. Tai varsinki aluks nousee ihan vitusti.

LAURI: Se mist meidän kannattaa olla tietosia on se, että jos se lähtee sellaseks älylliseks keskusteluks jostain niiku tyhjyydestä tai ei-mityydestä... Tai olla tietonen siitä. Lähteäkö mukaan siihen ite? ”Et täähän on kiinostava tilanne, et didididi...” Se menee helposti sellaseks analyyttiseks keskusteluks jostai. Must se on kiinnostavampaa se, no en sano mitää, mut et ei ainakaa lähe mukaan siihen estottomasti mukaan välttämättä. Mieluummin vaikka vaan toteaa. No, en mä tiedä.

KIURU: Näyttelijät helposti... Sitähän sen Parsonsinkin kaikki vastauksetki oli, et ”ei”. ”Joo, sä puhut mut, ei...” Sit sama uudestaan. Sitähän se niinku oli.

VILLE: Mitä siin toisessa oli? Pitäiskö melkeen...

WILLE: Nii, haluuttekste kattoo?

LAURI: Katotaan vaan.

KIURU: Mihin koulukuntaan nää menee tai mitä nää on nää tyypit?

WILLE: Nää on niinku non-dualisteja. Eiks vaa?

LAURI: Joo, sen niinku kattotermin alle nää menee. Sillä ainaki löytää tälläsii tyyppejä. Mut en mä tiedä, kyl jotku tälläset zen-tyypitki, kyl niit löytää tommosii. En tiä, tän niiku non-dual-termin alla löytää kyl aika häröjä tyyppejä.

52 minuuttia YouTube-videoita non-dualistisilta opettajilta: Darryl Bailey, Tony Parsons ja zen-opettaja Shunryi Suzuki.

SHUNRYI SUZUKI: When you practice zazen more, you learn to accept things as your own whatever it is, you know.

LAURI: Oho!

KIURU: Niin, onko non-dualismissa vastakuvia?

LAURI: Ei ainakaa näissä videoissa ollu. Nii, eiks toi ollu aika samaa juttua?

VILLE: Eiks toi ollu.

WILLE: Tää oli kyl kova. Tos kelataan tavallaa, et mieli on se iso. Et se on kaikki.

LAURI: Nii, ja on siinä samaa tollasesta erottelevasta mielen problematiikasta.

VILLE: Se on kyllä jännä se sunnuntai. Periaatteessa niiden ihmisten ei oo mikää pakko olla siellä eikä niiltä vaadita yhtään mitään.

KIURU: Sitä hienompaahan se on, jos ja kun sieltä tulee reaktioita ei-minkään edessä. Niillä on niiden omat odotukset, joiden kanssa ne sinne tulee.

VILLE: Mutta periaatteessa niiltä ei odoteta yhtään mitään. Mainiota! Mä alan niiku nyt vasta päästä sisälle tähän.

KIURU: Itseään toteuttava ennustus -tyypinen muoto.

LAURI: Nii, kylhän tää generoi. Paljos tos on tunti viistoista.

KIURU: Ai nii tollanen äänitinki oli.

WILLE: Nii, kyllä täst ei-mistään tulee paljon keskustelua. Se herättää paljon keskustelua.

VILLE: Nii ja kyllä se on jännä jotenki miettiä tota kalustoa, että kuinka sä valmistaudut ei-mihinkään. Että sä saisit sen mahdollisimman hyvin talteen.

KIURU: Mulle kaluston puolesta kaikki on ok. Mut ne valinnat tai valintojen tekemättömyys. Et jos joku sanoo jotain tai reagoi, niin sit mä teen sen valinnan, että näytänkö mä reaktion

vai puhujaa. Se on ehkä ainoa tai sitä mä kuuntelen siinä päivän aikana. Sä puhuit siitä älyllisestä keskustelusta. Sit se menee vaa siihen, et pallo pomppii edestakasin ja sit se on vaa tätä pidemmän päälle. Mä nään, että toi on on kolmetuntinen taiji-liike. Lyhyt polttoväli. Jotenkin maskattuja valintoja, jotenki sellasta hengittävää virtausta.

VILLE: Ainut siinä on, aiot sä fokusoida niihin ihmisiin ku ne reagoi? Koska siinä on iso sellanen mikä vaikuttaa tekemiseen tosi paljon.

KIURU: Kyllä, se riippuu, et miten me ollaan siellä. Unelmatilanne ois se, et mä oon about niin lyhyellä polttovälillä, et mä oon teidän siinä olkapään takana. Et me nähdään, ku te puhutte, mut me nähdään kasvoja, reaktioita siinä samalla. Mä teen pienellä liikkeellä, pienillä niauksilla niiku puolelta toiselle, jos se on niikseen. Jos se on sellanen, että me ollaan tässä ja te ootte tuolla. Näin mä sen nään tällä hetkellä. Et ne niinku on kuvissa, mutta lyhyellä polttovälillä. Threeshotteja ja viittää ihmistä kuvassa kerrallaan. Ei varmaan sellasta et ”reaktio nyt, tiivis ja sitten laaja”. Ei sitä twoshotti single-single -hakemista.

VILLE: Mites siinä sitte, ku se alkaa? Aiot sä istuttaa ne alas ne tyypit.

WILLE: Ei, en. Mul ei oo mitään. Et ne on ku ne on.

VILLE: Joo. Ni sä et aio antaa niille yhtään ohjetta?

WILLE: Mm, en. Ainut et mä sanon, et se lähtee siitä ja sitte.

KIURU: Joo, tämmönen kuvauspäivä.

LAURI: Et ota ees kameraa, senku liikut sen kolme tuntia tolleen.

KIURU: Se ajatushan on, et me kuvataan yks pitkä kuva. Periaatteessa. Ilman sitä et me ei kuvata niinkään katetta, vaan me kuvataan yks pitkä kuva. Se viittais siihen, että mä en lähtökohtaisesti tee sitä valintaa, et nyt tonne, jotakin yleisempää. Mukana mut... Se on jaloissa. Se on tämmönen. Riippuen sit, et jos tulee joku impulssi, jos joku vetää pultit tai jotain. En mä tiedä, ehkä mä sitteki, en mä tiedä. Lähenks mä siihen mukaan? Ehkä en.

LAURI: Sä voit tehdä sen valinnan. It is happening.

Äänittimen operointiääniä. Äänitys loppuu.

Äänittimen operointiääniä.

WILLE: Mitä sä Lauri just sanoit.

KIURU: It is what it is.

LAURI: Me täs käytii läpi, et mitä me kelataan. Sit mul alko tulee semmonen kela, et... Ei, tää ei oo niin hyvä, ku mä yritän toistaa sen!

WILLE: Meniks se jotenki niin, että... Et sä sanoit, että et sä rupesit miettii, et tuleeks.

LAURI: Nii, jotenki se luotto siihen tyhjyyteen, et kyl sielt tulee jotain ja sit se rupes menee mul jo vähän sellaseks neuroottiseksi, et nyt ei oo tullu vähää aikaa mitää hyvää.

WILLE: Tunti kakskyt minsaa tuli tai puoltoist tuntii tuli, ni täs sit joutuu kohtaamaan sen tylsyyden.

LAURI: Nyt vast ekan kerran. Tai sit kahvilaskut alko.

WILLE: Se oli varmaa siellä sun saunassa, ku mä tajusin sen, et tää tylsyytys on aika kiinnostavaa. Ei sillä et siel ois ollu tylsää...

KIURU: Ennen sitä se oli inhottavaa?

WILLE: Oli se aika inhottavaa.

KIURU: Mitä sen ois sitä pitäny olla, jos se oli inhottavaa?

WILLE: No, varmaa jotain muuta ku tylsää. Jotain euforiaa varmaan.

KIURU: Jatkuvaa huippukohtaa.

WILLE: Nii. Mikä nyt on aika yliarvostettu juttu. Joku hyvänolon tunne.

KIURU: Vanha kunnon hedonismi.

WILLE: Ajatella et seki on vaa yks suuntaus.

LAURI: Nii, hyvä olo.

WILLE: Tai hyvä leffa. Tai onnistuminen.

Hiljaisuutta.

KIURU: Mul on eräänlainen keskiarvo näistä oletuksista, mitä vois tapahtua ja sit se vaan on mitä se on. Tää on hyvä kokeilu, ku sä, Wille, sanoit et täytyy mennä pidemmälle siinä muodossa tai muodottomuudessa.

Äänet loittonee.

WILLE (käytävässä huutaen): Aihe, aihe, aihe! Mikä vitun aihe!

4.2. Pohdintaa valmistautumisesta

Miten esitellä idea ”ei-mistään”? Niin opinnäytetyöni johdannossa kuin tutkimukseen valmistautumisessakin olin tuon kysymyksen äärellä. Huoleni siitä, tulisiko tästä mitään materiaalia, tippui jo valmistelun aikana. Jos pelkästään harjoitteen valmistelusta tulee näin paljon ainakin itselleni äärimmäisen oleellista ja taiteen tekemiseni kannalta tärkeää materiaalia, oli sen pädeittävä myös tositoimissa.

Professori Lampelalle idean tai paremminkin ideattomuuden esitleminen oli yllättävän helppoa: aloin änkyttämään siitä, miten maailman ja tekemiseni koen, mikä on minulle tärkeää ja miksi se tuntuu merkittävältä. Pian huomasin keskustelun lähteneen liikkeelle luonnollisesti, kummankaan pakottamatta. Olin saanut siunauksen tekemisilleni nopeasti. Taiteellinen vapaus on merkittävä osa professorin pedagogiikkaa.

Käsikirjoittaja-ohjaaja Lauri Anssi Moilaselle harjoitteen luonnollisuus tulee osittain vuosien zen-harjoituksesta ja osittain muuten vain avoimesta ja tutkivasta mielestä. Äänisuunnittelija Ville Katajalalla puolestaan on kiinnostavia näkökulmia, jotka osoittavat, että vastaavasta työskentelystä voivat innostua muutkin kuin zen-hörhöt.

Kuvaaja Jarmo Kiurun kanssa meillä on tiivis yhteinen historia elokuvakoulun ensimetreiltä ja hänen mielestään tämäntyylinen työskentely on luonnollinen jatke kehitykselleni elokuvaohjaajana. Parhaita puolia elokuvakoulussa ehdottomasti on ollut kasvaminen yhdessä näiden tekijöiden kanssa. Tämän harjoitteen kohdalla on myönnettävä Kiurulla olevan tavallista avoimempi ote. Tiukan analyttisen luonteensa vuoksi tyhjän päälle heittäytyminen ei ole välttämättä aina luonnollisin valinta hänelle. Kiuru vaatii usein tarkkaa määrittelyä, joka saa perustelemaan vahvemmin sen, miksi kiinnostavampaa on luottaa hetkeen. Olisi varmasti olemassa helpompiakin kuvaajia suuntaan, johon olen selkeästi kehittyneessä. Minulle vähintään yhtä kiinnostavaa kuin helppous on kitka, jota välillämme saattaa syntyä. Se on kasvunpaikka, joka koskettaa juuri niitä, pisteitä, jotka minulta muuten jäisi huomaamatta. Ohjaaja-kuvaaja-suhdetta voisi tästä näkökulmasta verrata parisuhteeseen. On mahdollisuus hyökätä jokaisen impulssinsa perässä tai vastoinkäymisen myötä uuteen suhteeseen ja jättää käyttämättä tuon kaikkein läheisimmän ihmisen osoittama mahdollisuus syvempään itsetuntemukseen. Niin naiivilta kun se kuulostaakin, kivussa on vaan yksinkertaisesti kasvun siemen.

Kiurun vaativuudessa on ehdottomasti puolensa, koska heittäytyessään saattaa unohtaa elokuvan tarvitsevan välineensä, jotta teos ei jäisi vain hetken kokemukseksi, performanssiksi. Miksi hetki ja sen kokeminen pitää sitten tallentaa? Eikö jokainen hetki ole omansa, miksi sitä pitäisi jälkikäteen katsella? Miksi toinen hetki olisi enemmän tallentamisen arvoinen kuin toinen? Miksi en tallenna kuvaamalla parhaillaan käynnissä olevaa hetkeä, kun kirjoitan tätä lopputyötä? Nämä ovat suuria kysymyksiä, enkä löydä niihin yksiselitteistä vastausta. Sama kysymys liittyy oikeastaan jokaiseen luovaan projektiin: miksi valita juuri tämä idea kaikista mielessäni pyörivistä ideoista? Jostain syystä olen kasvanut lapsesta asti luoden liikkuvaa kuvaa. Se on luonnollinen osa minua. Se tuntuu oikealta. Tällä hetkellä kokemukseni liittyvät suurelta tämän lopputyön käsittelemisiin kysymyksiin ja jostain syystä tahdon jakaa niitä. Niiden tallentaminen ja elokuvallistaminen on oma tapani kertoa tästä kaikesta.

Mutta mitä tahdon kertoa, miksi ja kenelle? Buddhalaisuudessa kaikenlainen käännyttäminen on ollut perinteisesti kiellettyä. Sitä paitsi jos jokainen hetki, jokainen henkilö ja jokainen asia sellaisenaan on täydellinen opettaja, ketä minun pitäisi käännyttää. Kenen pitäisi muuttua? Onko sisälläni kuitenkin salainen ”hyväntekijä”, joka tahtoo tuoda helpotusta maailman tuskaan ja sanoa, että kaikki on ihan hyvin tällaisenaan? Voi olla, mutta samassa yhteydessä täytyy myöntää, että en voi suositella henkistä harjoitustani kenellekään: se on kivuliasta, rankkaa ja nostaa itsestäni esiin puolia, joiden kohtaaminen ei ole missään nimessä miellyttävää. Mikäli maailmankatsomukseni erinomaisuus ei ole motiivinani, mikä sitten on? Ehkä en löydä tähän intuitiota suurempaa vastausta.

Upeinta tässä menetelmässä on, että jokaisen ryhmän jäsenen on koettava tapahtuma. Me olemme yhdessä tuo hetki, kaikkein pyhin. Olipa kokijan reaktiot mitä hyvänsä, hän osallistuu. Riippumatta siitä rakastaako vai vihaako hän tuota hetkeä, häntä ei saa pois tuosta hetkestä. Jos henkilö provosoituu, hän on osa tätä hetkeä. Jos hän poistuu paikalta, sekin on osa hetkeä. Minulle kaikki nuo reaktiot, kaikki kokemisen muodot ovat yhtä arvokkaita. Hetki ei olisi juuri tuo hetki ilman niitä.

4.3. Harjoite

12.10. klo 18:10-21:12, Annankatu 1E, Näyttelijäliiton tekstijammailutyöpaja. Paikalla Wille Hyvönen, Lauri Anssi Moilanen, Jarmo Kiuru, Ville Katajala ja kaksitoista ammattinäyttelijää. (Näyttelijät toivoivat pysyvänsä anonyymeina kirjallisessa lopputyössäni).

Mölinää.

WILLE: Okei, ihmiset!

Näyttelijä 1: Tullaaks me sinne vai?

Näyttelijä 2: Varovasti.

WILLE: Jes, onks kaikki on paikalla?

NÄYTTELIJÄT: Joo.

WILLE: Kaks, neljä, kuus, kaheksan, kymmenen, kakstoista. Joo. Jes, tervetuloa koekuvauksiin! Täs on kuvaaja Jarmo Kiuru, äänittäjä Ville Katajala, toinen käsikirjoittaja Lauri Anssi Moilanen ja mä oon Hyvösen Wille. Tunnen teistä suurimman osan paria lukuun ottamatta. Pyydän tähän alkuun teoksen kokonaisvaltaisen luonteen vuoks joudun pyytämään teiltä vaihtolovelvollisuutta eli ettei tästä kerrotais tän tilanteen toiselle puolelle. Ja toinen sääntö on sellanen, et me saatetaan tulla käyttämään näitä materiaaleja myöhemmin. Jos nää säännöt ei oo jollekin ok, pyydän poistumaan tässä vaiheessa tilasta. Sanon sen takia kameralle, että se on siellä tallessa.

NÄYTTELIJÄ 3: Mä en tavallaan osaa sanoa, miten se vois olla kenellekään ok, jos ei yhtään tiedä, mitä matskua on tulossa, että sitä tultais käyttämään.

NÄYTTELIJÄ 4: Joo, mut sellanen sääntöhän meillä on ollut, että koska nää on keskeneräsiä proggiksia, niin me ollaan oltu näistä ihan hyshys. Se on tällänen kirjoittamaton sopimus, että mitä me täällä tehdään, ni me ei niistä puhuta tän ulkopuolella.

WILLE: Jes! Kello on kolmeentoist yli. Ääni!

VILLE: Käy!

WILLE: Kamera!

KIURU: Käy!

Wille lyö kätensä yhteen.

Minuutti viidenkymmenenkolmen sekunnin hiljaisuus, joita lomittavat yksittäiset hihkaisut ja Näyttelijä 5:n viisitoista sekuntia kestävä hysteerinen nauru.

NÄYTTELIJÄ 6: Saaks kysyy tästä proggiksesta jotain? Onks tää fiktio vai dokumentti?

NÄYTTELIJÄ 4: Mä luulen, et dokumentti.

NÄYTTELIJÄ 5: Eiks tää oo dokumentti?

NÄYTTELIJÄ 6: Siis tää proggis, johon me ollaan niiku tulossa.

WILLE: Nii, mitä tää on.

NÄYTTELIJÄ 2: Tosi-tv:tä. Ehkei sitä tarvii päättää.

WILLE: Ai, mitä?

NÄYTTELIJÄ 2: Sitä ei tarvii määritellä, mitä se on. Ei tää ihan helppoo hommaa oo.

NÄYTTELIJÄ 7: Siis jos me lähetään liikkeelle siitä, että sä oot ohjaaja ja me ollaan näyttelijät. Mitä sä haluat ohjaajana meiltä näyttelijöiltä? Me seistään täällä. Joo, se on kivaa, mutta...

WILLE: Nii, mitä täs tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 7: Sä haluat koekuvaukset.

WILLE: Nii, tää ei ollu kysymys, vaan mitä täs tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 6: Me nyt odotetaan jäykistyneenä.

NÄYTTELIJÄ 1: Nii, et kuka ottaa sen tai täs tutkitaan sitä.

NÄYTTELIJÄ 2: Et kuka lähtee ensimmäisenä.

NÄYTTELIJÄ 8: Tai et mitä tapahtuu, ku ei sanota mitään.

NÄYTTELIJÄ 2: Kyl se hiljaisuus on aika kiinnostavaa. Mut ei sitä kauaa kestä.

Naurua. Hiljaisuutta.

NÄYTTELIJÄ 6: Nii?

Hiljaisuutta.

NÄYTTELIJÄ 6: Onks sul joku tehtävänanto?

NÄYTTELIJÄ 5: Tulee kauhee paine, et pitäis tehdä jotain.

NÄYTTELIJÄ 6: Onks sul ajatuksena, et ollaan täs tää kolme tuntii? Ja sä kuvaat meitä?

WILLE: Täs on tää mitä täs tapahtuu, mitä täs on.

NÄYTTELIJÄ 4: Toi on kiinnostavaa lähtökohta kyl, kattoo et mitä tapahtuu. Me näyttelijöinä vaan odotetaan repliikkejä.

NÄYTTELIJÄ 5: Tai tilannetta.

NÄYTTELIJÄ 4: Et pitäis aina olla jotain.

NÄYTTELIJÄ 2: On tämmöstäki päässy sitte kokemaan. Mikäs siinä.

Hiljaisuutta.

NÄYTTELIJÄ 4: Tää varmaan menee jossain vaiheessa siihen, et me ei puhuta enää, et se kääntyy sisäänpäin.

NÄYTTELIJÄ 6: Mehän ei nyt puhuta mitää. Äsken ku me ei oltu viel alotettu, ni meil oli tos kauheen hauskaa. Todennäkösesti sä oot myös äänittäny myös sen äskösen ja vähän kuvannuki.

WILLE: Ei, me ei kuvattu tuolla tapahtuvaa.

NÄYTTELIJÄ 6: Ettekö? No mut anyway, tiedoks et meil oli äskön tosi hauskaa. Nyt ku te aloitte kuvaa ja meil on koekuvaukset muka tai jotain, joku dokkari täst on tulossa, ni me ollaa nyt ihan vitun jäykkänä täs.

NÄYTTELIJÄ 8: Päässä surraa, et mitähän...

NÄYTTELIJÄ 6: Ni et mihin tää päätyy. Et kaikki heittää jotain.

NÄYTTELIJÄ 1: Ni et ollako luonteva sillee ihan kun niin kun tätä kehysjuttua, tätä kookuvausta ei olis.

NÄYTTELIJÄ 6: Et säkään "Näyttelijä 1" oo yhtään tollanen normaalisti.

NÄYTTELIJÄ 1: En, mä en todellakaan oo vittu tämmönen.

NÄYTTELIJÄ 4: Mehän näyttelijöinä ajatellaan, et me näytellään silloin hyvin, ku me ei tiedetä kamerasta. Nythän meil on sama tilanne. Me tiedostetaan koko ajan se kamera, mut meil ei oo annettua roolia.

NÄYTTELIJÄ 8: Nyt jos otettais ihan tiiviitä lähikuvia, ni näkiskö, että nyt mun päässä surraa, et mikä juttu tää on.

NÄYTTELIJÄ 4: Mä en vaan ymmärrä siis, mä en, eikö me voitais vaa olla ajattelematta sitä, koska jossain vaiheessa me vaan unohetaan se asia.

NÄYTTELIJÄ 7: Mä luulen, et näyttelijänä mä ajattelen, et ku mä tulen tänne koekuvaukseen, mä kuvittelen jonkun roolin ja sitten menen johonki elokuvaan. Mutta mä luulen, että tää on vaan se koekuvaus. Me kokeillaan kuvata. Me ollaan vaan tässä tapauksessa täällä ihmisinä. He kuvaavat. He kokeilevat. Toi tyyppi, osaako he kuvata.

Naurua.

NÄYTTELIJÄ 7: Se on koekuvaus. Mutta unohda, että sinä olet näyttelijä.

NÄYTTELIJÄ 5: Mulla tuli sellanen olo tai äsken tuli sellanen olo, että jolleki meistä Wille on laittanut sähköpostin tai jotain ja kohta joku alkaa viemään tätä tilannetta.

NÄYTTELIJÄ 8: Salaliittoteoria!

NÄYTTELIJÄ 5: Nii, et joku tietää jotain ja joku lähtee viemään tätä johonkin suuntaan ja äsken mä luulin, et se on "Näyttelijä 4".

NÄYTTELIJÄ 4: Mä oon luvannu, et mä oon hiljaa. Mehän luvattiin se salassapitosopimus.

NÄYTTELIJÄ 8: Mä mietin, et kuinkahan kauan menee, et me unohetaan kamera. Ei varmaan koskaan.

NÄYTTELIJÄ 6: Mä en ainakaan aio unohtaa kameraa, koska nyt mul on kerranki mahdollisuus tuijottaa kameraa. Mä en aio yhtään välittää, koska ette tekään välitä mistään.

NÄYTTELIJÄ 1: Tääl oli just sellanen näyttelijät ohjaajina ja ohjaajat näyttelijöinä -kurssi ja yks ohjaaja sano, et koko ajan tekee mieli kattoo kameraan.

NÄYTTELIJÄ 8: Täst tulee mieleen se näytelmä "Jäähyväiset", jossa näyttelijä alko kattoa yleisöön.

NÄYTTELIJÄ 4: Mä en ymmärrä sitä, et meil ei ois muka hauskaa.

NÄYTTELIJÄ 6: En mä sanonu, et meil ei ois hauskaa. Mä vaan sanoin, et meil oli äskön hauskaa.

NÄYTTELIJÄ 4: Eiks se kuitenkin tarkoita sitä, ettei nyt oo hauskaa.

NÄYTTELIJÄ 6: No, vähän jäykistyny fiilis.

NÄYTTELIJÄ 4: Mä rupesin sitä vaa miettimään, et onks hauskaa, et onks hyvä vai huono olo. Onks hankala olla nyt? Vai onks nyt niiku ihan jees -olo? Se jees-olohan tulee, ku me vaan köllötellään ja jutellaan ja osaks unohetaan, et se kamera käy. Mehän ei tiedetä, vaikkei se kävis ollenkaan tai jos se laitettas se rec pois. Mehän ei saatas tietoa siitä, et mitä siel tehhä. Mut et hyvän olon ja hauskuuden, mä tarkotan et hauska ei välttämättä ole hyvä olo. Se on vaan hauskanpitoa. Mut se että onko meillä hyvä olla, ni se ei välttämättä tarkoita, että meillä on naurua tai semmonen.

NÄYTTELIJÄ 6: Mä tarkotin, että äskön oli vähän erilainen atmosfääri.

NÄYTTELIJÄ 4: Mussa ei oo mitään eroa.

NÄYTTELIJÄ 6: Täs tilas on vähän erilainen atmosfääri.

NÄYTTELIJÄ 4: Mul on ihan samanlainen, ihan hyvä olla. Tiedätsä mitä mä tarkotan? Mä en osaa sitä selittää, mutta... No joo.

NÄYTTELIJÄ 6: Voidaaks me puhua jostain tärkeestä niiku ebolasta?

NÄYTTELIJÄ 4: Vaihetaan vähän hauskeempii puheenaiheisiin.

NÄYTTELIJÄ 6: Sodan punasta?

NÄYTTELIJÄ 1: Tai Putin-juustosta?

NÄYTTELIJÄ 8: Tai viskistä?

NÄYTTELIJÄ 5: Kukahan tos lopullises teokses näyttelee niiku mua?

NÄYTTELIJÄ 8: Saat valita, voit esittää toivomuksen. Mua esittäis...

NÄYTTELIJÄ 5: Mistä te niinku tunnette? Oottekste opiskelukavereita?

WILLE: Me ollaan itse asias törmätty nois zen-piireissä.

NÄYTTELIJÄ 5: Okei.

WILLE: Sit ollaan kehitelty tätä projektia tää syksy.

NÄYTTELIJÄ 9: Kuvaattekste muuallaki ku täällä sitte?

LAURI: Ei vielä tiedä.

NÄYTTELIJÄ 2: Oottekste kauan harrastanu zen... Onks se tää zen-buddhismi?

WILLE: Mä oon jostain alkuvuodesta ja Lauri on vähän pidempään.

LAURI: Pari vuotta vähän aktiivisemmin.

NÄYTTELIJÄ 4: Mitä se on? Tarviiks sitä ymmärtää vai onks se sellanen, et sen ymmärtää sit ehkä joskus? Pystyyks sitä selittää?

NÄYTTELIJÄ 2: Zeniläisyys, joka on yhdistetty sitte. Sanooko mitään? Sähän voit kertoa. Kerropa lyhyesti, mitä se on!

LAURI: Käytännössä se on niinku, et tuijotetaan tyhjää seinää.

NÄYTTELIJÄ 2: Niinku tätä meditointia jollain tavalla. Puhuttekste meditoinnista? Onks teillä erikseen meditointia ja seinään tuijottamista?

WILLE: Se on niinku sama.

LAURI: Puhutaan istumisesta vaan.

NÄYTTELIJÄ 2: Siinä on niinku silmät auki? Ja sit otetaan sit joku ihan blankko? Ja se on se meditaatiota?

WILLE: No, joo.

NÄYTTELIJÄ 4: Se on nyt sitä zeniläistä? Vai mitä se siis on?

NÄYTTELIJÄ 2: Se on sit varmaan zeniläistä meditoititekniikkaa. Meditoidahan voi monella tavalla.

NÄYTTELIJÄ 4: Ihmisethän tekee sitä arkena varmaan koko ajan.

NÄYTTELIJÄ 2: Se ei tarkota sitä, että tota... Meditointihan on sitä, että sun pitää saada pääsi tyhjäksi. Sitä mä en usko, että aika harva pystyy tekemään ilman että meditoi.

NÄYTTELIJÄ 4: Eiks sitä voi tehdä tiedostamattomasti, koska tuleeihan sellasia tilanteita, että sä oot vaikka kotona tekemäs jotain ja sit sä rupeet, sä vaivut vaikka ajatuksiin. Ethän sä edes ajattele silloin mitään. Sähän vaan oot.

NÄYTTELIJÄ 2: Voi varmaan silleen, mut sen meditoinnin idea on se, et sä saat sen niin et sä teet sen tietosesti ja sä saat siitä pidemmän ja pystyt olemaan pidempään siinä.

WILLE: Tos perinteet ei ehkä yritetä tyhjentää mieltä, vaan kattoo, mitä tapahtuu. Tulla jotenki tietoseks siitä, et mitä kehos ja mieles ja tavallaa ympärillä tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 2: Onks se kuitenkin sitä, ettei tartuta mihinkään ikään kuin.

WILLE: No sit jos tarttuu, ni sit kattoo sitä tarttumista.

NÄYTTELIJÄ 2: Sehän on kiinnostavaa.

NÄYTTELIJÄ 4: Mut ei tarvii arvioida, arvostella mitään omia olotilojaan? Jos mä nyt ryhdyn tuijottamaan tuota seinää ja mulle tulee joku ajatus mieleen, ni mä voin jäädä lepäämään siihen ajatuksen päälle, mut mun ei tarvii tuomita, et saanko mä nyt ajatella tälleen ja kannattako mun ajatella vai ei. Mähän voisin mahdollisesti ajatella jotakin, mullahan vois tulla vaikka joku ikävä muisto mieleen. Mun ei tarviis pyyhkiä, mä voin vaan olla, koska nehän ei voi vaurioittaa mua.

WILLE: Nii, mä olin aika pitkään... Mä olin aika monta kuukautta siin tai tähän syksyyn asti siin kelas, et olis jotain pahoja ajatuksia tai et mun pitäis olla jotenki mieli tosi tyynenä tai

jotenki näin mut. Sit ehkä jossain vaihees rupes katto niit tai kokemaan niitä. Koska mä en usko, et se on, et se välttämät aiheuttaa kärsimystä, et niit on, koska niit on joka tapauksessa.

NÄYTTELIJÄ 4: Koska eihän ne voi sua enää vaurioittaa. Nehän on vaan ajatuksia. Ei ne enää mua kosketa. Tai sehän on mun valinta, et ne sattuis muhun.

WILLE: Mä en ihan usko siihenkään. Koska kyl jotku mun muistot satuttaa mua edelleen.

NÄYTTELIJÄ 2: Kaikkihan jää kehoon. Jossain kohdassa sulla on, mitä sulla on tapahtunu.

NÄYTTELIJÄ 4: Joskushan näkee vaikka samaa unta, samaa pahaä unta ja se päättyy aina samaan kohtaan, koska ei, vaikka säikähtää jotakin tapahtumaa siinä. Oli se vaikka putoaminen tai joku iskee tai jotakin. Sit ku ajattelee seuraavana iltana, et jos mä meen nukkumaan, ni mä katon sen loppuun, koska se on vaan uni. Se ei mua voi mitenkään vahingoittaa. Sen jälkeen kun sen unen on katsonut, niin sitä untahan ei enää näe. Jos teille on käyny ikinä niin?

NÄYTTELIJÄ 2: Mä harvoin nään samoja unia. Tarkotatsä, että siinä tulee joku tällänen yllättävä? Onks se siis täsmälleen sama uni, jonka sä näät?

NÄYTTELIJÄ 4: Kyllä mul on. Se voi olla vaikka sellanen, että mä oon kielekkeellä ja sit mä herään just ku mä oon putoomas. Sit ku mä aina tulen näkemään sitä samaa unta, sit mä oon sillai, et ”selvä, nyt tänä yönä mä nään taas sen saman unen, ni nyt mä sitten haluan pudota sinne ja ei siin tapahdu mitään. Ymmärrätsä, et sen jälkee mä en enää nää sitä unta.

NÄYTTELIJÄ 2: Mut sehän on sun alitajunta, et sä käyt jonkun asian läpi, et sä uskallat hypätä tavallaan sinne. Sen takii sun ei tarvii enää käydä sitä enää läpi. Mä en tiedä, mihin se liittyy. Se liittyy johonkin, et sä et uskalla hypätä jonneki tuntemattomaan. Mitä se sit sulle merkitseekään. Sehän on tavallaan uniterapiaa nimenomaan, et menee sinne, sitä kohti sitä pelottavaa.

WILLE: Toi on vitun kiinnostavaa.

NÄYTTELIJÄ 4: En mä tiedä, mitä se mulle merkitsee. Mähän en tiedä siinä vaiheessa, että terapioinpa tässä itseäni.

NÄYTTELIJÄ 2: Ei sun tarvii sitä ajatellakaan. Mutta sitä käytetään.

WILLE: Tekeeks se jotenki itsestään se mieli sen jonku tälläsen terapioinnin?

NÄYTTELIJÄ 2: Voi se tehdä.

NÄYTTELIJÄ 6: Siis missä kohtaa?

WILLE: Jossain siis näissä, "Näyttelijä 4" kerto tossa just noista unikokemuksistaan. Mul on hereillä myös vähän sellanen kieleketyyppinen usein, et tuntuu, et jos mä päästän täst jotenki irti, ni mä sekoon tai tapahtuu jotain kauheeta. Et mä jotenkin lopetan olemast mä, jos mä jotenki meen tonne tai jos mä en pidä jostain kiinni.

NÄYTTELIJÄ 6: Mikä se on, mist sun pitää pitää kiinni?

WILLE: Mä en oikein tiedä, mikä se on.

NÄYTTELIJÄ 6: Onks se vaan sellanen tunne keskel sun normaali päivää, et sä vaan yhtäkkii.

WILLE: Ei ehkä päivää, mut ehkä joku tommonen isompi kokonaisuus.

NÄYTTELIJÄ 6: Onks se esimerkiksi joku sun projekti, jost sä et uskalla päästää irti jotenki maagisesti vai onks se joku yksinkertainen juttu, et mun pakko laittaa tää makaronilaatikko loppuu vai?

WILLE: Ehkä se on joku semmonen vähän abstaraktimpi, joku mielentila, pelko. Varmaan joku kontrollin... halua pitää siitä.

NÄYTTELIJÄ 2: Kuolemanpelkoa se varmaan on, perustuu siihen. Tai elämänpelkoo.

WILLE: Varmaan joo.

NÄYTTELIJÄ 4: Mut kyl jos mä ajattelen mun ensimmäistä avioliittoa, et mun aviomies oli tosi väkivaltanen. Mun oli joskus tosi vaikeeta miettiä sitä, et se on mulle väkivaltanen, ku mä rupesin miettiä sitä, miltä tuntuu kun lyötiin, ni mä menin ihan silleen kipsiin ja sit mä rupesin miettimään, et mä voin miettiä tän läpi. Se ei ole niinkään fyysinen lyönti. Sen jälkeen ku mä oon nähny mun aviomiehen tai ex-aviomiehen, mä halasin sitä ja toivotin kaikkea hyvää. Tavallaan me vapaudutaan, jos me kohdataan ne asiat. Näin mä nään tän. Tää on mun henkilökohtanen ajatus. Se ei toimi varmasti niiku kaikille. Miks me puhutaan tästä asiasta?

WILLE: En mä tiä. Kuulosti tosi loogiselt musta.

NÄYTTELIJÄ 5: Mua ärsyttää toi ja toi (osoittaa Kiurua ja Villeä).

Naurua.

NÄYTTELIJÄ 5: Anteeks. Ei mitään henkilökohtasta, mut tavallaan et tääl on niiku, vaikei tässäkö kaikki oo puhunu ja kaikki ei puhu enemmän. Se on ihan luonnollista, koska on niit jotka kuuntelee enemmän tämmösis tilanteis ja jotku puhuu enemmän tälläis tilanteis. Mut sit on niiku kaks ihmistä, jotka ei sano mitää ja mä en tunne teitä, ni siit tulee sellanen fiilis. Teil on tollaset härpäkkeet ja sit te niiku tavallaan, että tulee sellanen olo, et heti ku sä viet sun mikin jonneki, ni siel tapahtuu jotain mie-len-kiin-toista ja ne on mie-len-kiintoisia ihmisiä siellä jossakin.

NÄYTTELIJÄ 6: Ja jos sä tuut osottaa kameralla, ni sit ei sais niiku kattoo sinne, olla sillee niiku ei huomaiskaa.

NÄYTTELIJÄ 5: Must tuntuu vaikeelta, et me täs niiku keskustellaa ja sit tääl on ihmisii, joiden ei tarvii sanoo mitää. Ja ne on jotenkin, et ne ei anna itsestään mitään.

NÄYTTELIJÄ 6: Mut nyt Jarmo vähän loukkaantuu tuol kameran takana.

NÄYTTELIJÄ 5: Mut tää ei oo henkilökohtasta. Mä vaan sanon, et mul tulee sellanen olo, et jos mä oon jossain ryhmässä ja on ihmisiä, jotka on täysin passiivisia... Mul tulee sellanen olo, et niiku ärsyttää, et antakaa tekin jotain. Kerro sinä, mitä sä teet.

NÄYTTELIJÄ 3: Mut senhän takia Nuuskamuikkunen on mielenkiintoinen.

NÄYTTELIJÄ 5: Ei tää oo mikää oikea suuri ärsytys, et mä lähen täält jotenki paiskien, mut mä huomaan vaan, et mä haluan, jos on iso ryhmä, ni jokainen antaa jotain. Tai et saa tuntee, et se ei saa olla vaa parin ihmisen vastuulla.

NÄYTTELIJÄ 6: Voitasko me tehä sillee, et keskustellaan jostain oikeesta asiasta ja keskustellaan siitä niiku vähän aikaa.

Mölinää.

NÄYTTELIJÄ 4: Kuka sen määrittelee, et mikä on oikea asia?

NÄYTTELIJÄ 6: Mä oon sellanen tyyppi, et mä alan kiinnostuu jostain asioista, ”mikä tää meditaatiojuttu on”, mä haluisin oikeesti puhuu siitä.

NÄYTTELIJÄ 5: Ei se kiinnosta kaikkia.

NÄYTTELIJÄ 6: Me ollaan vaihettu aihetta jo kolme kertaa ennen ku mä saan kysytyy sen vikan kysymyksen.

NÄYTTELIJÄ 5: Voidaan me jatkaa siitä. Tää oli vaa tällänen välihuomio.

NÄYTTELIJÄ 2: Voidaan vaihtaa. Mua vaan kiinnostaa henkilökohtaisesti, kun harrastan myös kaikkea tällästä. Ei tästä tarvii puhua sen enempää.

NÄYTTELIJÄ 6: Kuinka moni täällä harrastaa meditaatiota?

WILLE: Aika moni.

NÄYTTELIJÄ 6: Minkälaisia meditaatioita ihmiset harrastaa?

NÄYTTELIJÄ 10: No, lasketaaks se, että jos ei saa vaikka illal unta ja ajattelee vaikka vaan pohjettaan?

NÄYTTELIJÄ 5: Mun mielest lasketaan. Kuka määrittelee, mitä on meditaatio? Tai mitä sun pitää saavuttaa... Mä ainakin teen tietynlaisii harjoitteita ja mä en aseta itselleni mitään niiku et mun pitää onnistua siinä.

NÄYTTELIJÄ 8: Jollekin se voi olla lenkki. Mä oon sitä kautta huomannu, et se on aika...

NÄYTTELIJÄ 6: Kylhän sen nyt johonki voi vetää sen rajan.

NÄYTTELIJÄ 5: Ehkä se on enemmän sitä, että kokee tarvetta hakee jotain vastapainoo tälle kaikelle muulle. Tapa millä sä saat itsellesi sun mielenrauhan ja sä palaat itseesi. Mun mielest jokaisel on eri tapoja. Mä kutsun sitä... Joku voi ajatella, et meditaatio on vaan sitä, et mennää johonki tunniks keskenään tuijottaa seinää.

NÄYTTELIJÄ 2: Ei! Ei se oo vaan sitä. Mehän just puhuttiin siitä. On monia eri tapoja.

NÄYTTELIJÄ 6: Mut hei, minkälaiist meditaatioo sä harrastat?

NÄYTTELIJÄ 5: Semmonen ku Sri Mataji, guru, on jo kuollut. Mun siskon ja mun serkun kautta, jotka harrastaa sitä aika paljon, ni mä oon saanu siitä jonkin verran apua, et mä käyn mun seitsemän chakraa läpi. Mutta en ole päässyt mihinkään mielen tyhjenemistilaan vielä toistaiseksi niinku ehkä huomaat.

NÄYTTELIJÄ 1: Meiän äitillä on yks sellanen ystävä, joka tekee niiku reiki-hoitoja. Ja sitte, se sano, että sillon ku mä hain kouluu, ni se lähetti mulle etänä jotain.

NÄYTTELIJÄ 3: Voiks silt saada jonku suojan reikiintymistä vastaan?

NÄYTTELIJÄ 6: Mä harrastan sellast meditaatioo, et mä niiku joilotan sellast mantraa niiku ääneen.

NÄYTTELIJÄ 5: Mistä se mantra on? Onks se jotain uskonto, buddhalaisuutta?

NÄYTTELIJÄ 6: Joo, se on yhenlaista buddhalaisuutta. Sit siin on semmonen muinaiskiinaa, kiinalainen alkuosio. Viis minuuttii. Ja loppuhiljaisuus. Entäs muut?

NÄYTTELIJÄ 10: Läsnaoloharjoituksia. En mä mitään tekniikkaa. Tai en oo käyny missää koulussa. Mut joogan kautta ihan vaan.

NÄYTTELIJÄ 6: Aika monet ajattelee, et meditaatio on just istumist paikallaan, mut aika harvoin se on. Tai siis sillee että ei se välttämättä oo sitä. Eiks zen oo jotain kävelemistäki joskus, vai?

WILLE: Joo.

NÄYTTELIJÄ 5: Mul tuli nyt kauheen... Loukkasinks mä nyt teitä?

NÄYTTELIJÄ 4: Toisaalta ei sun tarvii sitä miettiä.

NÄYTTELIJÄ 5: Mä nyt näköjään mietin sitä. Mä en lakkaa miettimästä sitä.

NÄYTTELIJÄ 7: Mä harrastan sellasta porno-meditaatiota. Se on se thaimaalainen porno-oo-meditaatio. Ei ole se länsimainen porno, vaan porn-oo.

Naurua. Mölinää.

NÄYTTELIJÄ 3: Nyt me tiedetään, kuka sai sen mailin.

NÄYTTELIJÄ 2: Koska tää loppuis?

NÄYTTELIJÄ 6: Pitääks tän loppua?

NÄYTTELIJÄ 4: Hei, sä voit ruveta tuijottaa tota seinää.

Hiljaisuutta.

NÄYTTELIJÄ 5: Tulee varmaan hyvää matskuu.

NÄYTTELIJÄ 10: Ootsä käsikirjottanu jotain valmiiks vai käsikirjotatsä sitte sen jälkeen?

LAURI: Ai niinku liittyen tähän? Ei oo mitää valmiina.

NÄYTTELIJÄ 5: Mikä teit niiku kiinnostaa näyttelijöissä. Koska varmaan joku kiinnostaa, ku te ootte tänneki tullu.

WILLE: Mua kiinnostaa, mitä täs tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 5: Nimenomaan. Mut tällästähän vois tehdä muidenkin ku näyttelijöiden kanssa. En tiedä. En muista tälläsessä olleeni aikasemmin. Miten se näyttelijyys? Ehkä se näkyy meiän ensimmäisissä reaktioissa. Mites sulla?

LAURI: Tota, öö. Varmaan sama. Et mitä täs tapahtuu, se on kiinnostavaa.

NÄYTTELIJÄ 5: Mitä sä ajattelet, et näyttelijän työ on? Mitä sä luulet, et se työ, mistä se koostuu? Onks se sitä, et ne opettelee repliikit vai et ne eläytyy? Välil kuulee ihmisiltä, jotka ei itse tee sitä tosi hassuja ajatuksia, mitä se on.

LAURI: Joutuuks siin tekee vähän kumpaakin? Opettelee reploja ja eläytyy.

NÄYTTELIJÄT: Kyllä.

NÄYTTELIJÄ 6: Hyvin sä tiedät. Must tulee ihan kauhee tyyppi täs.

NÄYTTELIJÄ 5: Mut ihan samanlailla monista ammateista tulee sellanen kuva. Ei niistä tiedä, et mitä vaikka joku öö... En mä ees tiedä, mitä ihmiset tekee.

NÄYTTELIJÄ 6: Mitä esimerkiks käsikirjoittaja tekee. Oli se mulle ainaki ihan mysteeri ennen ku kokeili.

NÄYTTELIJÄ 5: Mä rupeen näköjään provosoimaan tälläses tilantees.

NÄYTTELIJÄ 4: Mä en tajuu, miks meiän tarvii niin hirveesti tietää. Mä en nyt tarkota näitä ammatteja, mut ylipäänsä tästä tilanteesta. Siitä et miks ihmisten pitää aina tietää niin kauheesti.

NÄYTTELIJÄ 6: Siks ku se on niin kiinnostavaa. Mä oon ainaki sellanen tietonarkkari.

NÄYTTELIJÄ 4: Mä oon ainaki kiinnostunu ihmisistä, vaikkei tietäskää niin hirveesti niistä. Tietohan voi olla mitä vaan. Se mitä mulle kerrotaan, sehän voi olla vaikka valetta. Ymmärrätkö mitä mä tarkotan? Et jos mä kysyn vaikka toltta, että mitä se tekee ja se sanoo vaikka, et se ajaa numeroa 62 ja mä ajattelen, et se on totta, koska mä oletan, et se kertoo mulle totta. Mut sehän voi kertoa mulle mitä vaan. Sehän voi olla ammatiltaan vaikka neurokirurgi ja näin. Mut yhtä hyvin mä voisin itse päätellä, et mitä se on. Et mä en päättelekään sitä kautta, mitä se tekee ja mitä yhteiskunta määrittelee, vaan tälläsenä tyyppinä, et mitä se mulle tarkoittaa. Anteeks, joo mä ymmärsin, mä selitän liian vaikeita.

NÄYTTELIJÄ 5: Mut jos joku ei sano mitään. Kylhän sä sillon alat miettii, et miksei toi sano mitää. Miksei se halua sanoa, kertoo itsestään mitään. Kylhän se sun mieli alkaa rakentaa sanomattomuudesta.

NÄYTTELIJÄ 6: Must tuntuu, et ihmisil on erilainen hahmotus siitä, et mikä on oikeesti olennaista. Et mä oon ihan rehellisesti sitä mieltä, et mitä tapahtuu ja mitä tehdään ja mitä tapahtuu nyt ja eilen ja mitä ihmiset on tehny, on hirveen paljon olennaisii asioita, et miks ihmiset tekee mitäki, et miks sä teet tota ja sä tota. Miks sä valitsit noin? Se on must tosi mielenkiintosta. Ja sit taas toiset nimenomaan vastustaa sitä ja mä en tuu sellasten ihmisten kaa helposti toimeen, koska niiden mielest on omituista, et mä kysyn, et mitä sä teet työkses. Koska niitten mielestä mä oon urpo, ku mä oon kiinnostunu näin epäoleellisesta asiasta. Ymmärrätekste? Mut se on mulle aidosti, ihan aidosti kiinnostavinta. Niiku mulle on aidosti maailman kiinnostavinta kaikki uutiset ja kaikki mahdolliset tapahtumat, mitä maailmas tapahtuu. Et mitä muuta kiinnostavaa siin voi olla, ku et mitä tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 4: Toisaalt ihminen voi olla äärettömän kiinnostava ilman, et me tiedetään sen statuksia.

NÄYTTELIJÄ 6: Mä en puhu statuksista. Mä oon kiinnostunu ihmisestä oli sen status mikä hyvänsä. Mä oon kiinnostunu ihmisestä silti. Se ei mee statuksen kautta.

NÄYTTELIJÄ 4: Nii, sekin on ihan hienoo, en mä sitä tarkota. Joskus se olennainen voi näkyä ihmisestä muutoinkin. Mä oon kiinnostuneempi siitä, voitsä hyvin vai huonosti, enkä siitä mitä sä teet.

NÄYTTELIJÄ 6: Mä oon kiinnostunu myös siitä, et voiks sä huonosti vai hyvin. Se vaikuttaa toltta, mut se on sittenki jotain ihan muuta. Se on mun mielestä mielenkiintosta. Must on ihan kuristavaa, et jotku vaatii, et näist ei sais olla kiinnostunu!

NÄYTTELIJÄ 4: Mut eihän kukaan oo vaatinu.

NÄYTTELIJÄ 6: Nyt mua alkaa ärsyttää! Tää on semmonen asia, joka mua alkaa joka päivä ärsyttää täntyyppinen tilanne. Et mä en sais olla kiinnostunu asioista.

NÄYTTELIJÄ 4: Mut kuka niin on sanonu?

NÄYTTELIJÄ 6: Monet kysyy, et miks sä kysyt tollasta, ku se ei oo olennaista. Ihmiset pitää ottaa sellasina ku ne on. Mut ihminen on sitä kaikkee, mitä se tekee, mitä se on. Ihmiset luulee ehkä, et mä arvostelen ihmisii jonku asian perusteella sillä, et mä oon kiinnostunu.

NÄYTTELIJÄ 7: Porn-oo-meditaatio auttaa juuri tässä.

NÄYTTELIJÄ 4: Me puhutaan varmaan vähän eri asiasta.

NÄYTTELIJÄ 6: Ymmärätsä? Mä tartuin siihen, koska must tuntuu, et se on se asia, josta mä oon puhunu monien kanssa.

NÄYTTELIJÄ 4: Me puhutaan eri asiasta.

NÄYTTELIJÄ 6: Mistä me puhututaan sitte?

NÄYTTELIJÄ 4: Ei kai sitä tarvii niin määritellä. Mä tarkotan, että mua ei niin kiinnosta, mitä se tekee, mutta mua kiinnostaa se ihminen. Mua voi kiinnostaa vaikka sen ihmisen olemus. Mun ei tarvii tietää, että jos mä nään, että toi ihminen voi huonosti, että se on vaikka ahdistunu. Ei mun tarvii kysyy siltä, että ”ootsä ahdistunu”. Ensinäki siin on hyvin suuri vaara, et se vastaa mulle epärehellisesti. ”Ei, kaikki on ihan hyvin.” Mutta mähän näen sen jo. Sen ei tarvii kertoa sitä mulle. Mä puhun tästä. Joskus ne sanat vie harhaan sen luota, mitä me oikeesti nähdään ja koetaan. Meiän ei aina tarvii tietää. On ihan tervettä olla kiinnostunu toisesta ihmisestä ja kysyäkin sen asioista, mutta nää kaks asiaa ei oo ristiriidassa.

NÄYTTELIJÄ 6: Joo, anteeks. Ei ollu tarkotus. Tää vaa herätti mussa raivoa. Tää mun oma ajatus.

NÄYTTELIJÄ 4: Joku on mahdollisesti kokenut, että sä oot utelias.

NÄYTTELIJÄ 6: Joo niin, koska sitähän mä oon.

NÄYTTELIJÄ 5: Käyks tää teille jo rankaks? Haluuttekste jotain juomista?

NÄYTTELIJÄ 6: Onks teiän tarkotus kuvata tää koko kolme tuntia? Senkö takia sä soitit ja kyselit sen kortin gigamääriä?

KIURU: Alat päästä jäljille.

NÄYTTELIJÄ 5: Tarviittekste jotain?

KIURU: Ei, kiitos.

WILLE: Kaikki jees?

NÄYTTELIJÄ 11: Joo, mä en tiedä, närästääks mua vai mitä.

Supinaa.

NÄYTTELIJÄ 1: Tää on kiinnostavaa.

NÄYTTELIJÄ 6: Täst tulee, hei, tosi tylsä täst leffasta.

Supinaa.

WILLE: Onks tää sust jotenki tylsää?

LAURI: Ei.

NÄYTTELIJÄ 4: Meidän Pietari (nimi muutettu) on alkanut seurustelee. Se on alkanut seurustelee. Se on kuustoista. Se ei puhu mistää muusta ku tästä Riinasta. Riina, Riina, Riina. Nyt Riina on Espanjassa, ku on syysloma. Nyt se on mulle koko ajan sillee, et "äiti". Sit ku mä kysyn, et "mitä". "Ei mitään." Koko ajan räplii mua, ku se on varmaa tottunu räplii sitä Riinaa. Se on kuustoist. Se on niin mahtavaa. Sit se on niin hienoo, ku ne on niin pariskunta. Ihan ku niis ois semmonen vanne. Mä huomasin, ku se Riina tuli meille. Se istu sohvalle ja heitti jalat siihen divaanille. Ku mä tuln, ni se laitto ne jalat alas. Mä huomasin, et mä automaattisesti nosti ne jalat siihen ylös siihen takasin.

WILLE: Siis sen Riinan jalat?

NÄYTTELIJÄ 4: Nii! Mä huomasin, et mä silittelin niitä sen jalkoja. Ihan ku se ois mun oma tytär.

WILLE: Wau!

NÄYTTELIJÄ 4: Se on vaa niin miellyttävä. Ne vaan sopii niin yhteen. Ne on niin samanolosiaki mun pojan kanssa. Se laatu on vaan samanlainen. Se Riina on mulle niin rakas!

NÄYTTELIJÄ 6: Noi on tosi kiinnostavii. Ne on varmaa jotain hormoonijuttuja, et ne muuttuu. Mä muistan, ku mä olin ekaa kertaa jonku kaa, ni mä olin ihan muuttunu. Yksinäisyys tuntu paljon pahemmalta sen jälkeen. Kun on ekan kerran ollut jonku lähellä, ni yksinäisyys on kammottavaa sen jälkeen.

NÄYTTELIJÄ 4: Joo, ja se suunnaton hellyys, mikä sille nuorelle miehelle on tullu, vaikkei se koskaan oo mikään kova ollut. Nyt se oli laittanu kuvan Instagrammiin, missä se haluaa koiranpentua. Se oli ihan muuttunu siinä kuvassa pikkulapseks. Rakastumisen

seurauksena se on myös hirveen hellyyden kipee. Se hellii kaikkea mahdollista. Varmaan ku se muaki...

NÄYTTELIJÄ 6: Se on just se hormooni... Noit tapahtuu muutenki. Kuulemma ku mies menee naimisiin, ni sen hormonitoiminta muuttuu totaalisesti. Testosteronin määrä vähenee ja mies rauhottuu.

WILLE: Mitä "Näyttelijä 8" kokee täällä? Sul on tääl diipit menossa.

NÄYTTELIJÄ 8: Kuuntelen.

Supinaa.

NÄYTTELIJÄ 5: Puhuttekste kuukautisista?

NÄYTTELIJÄ 4: Wille, kuinka kauan sä teit sitä "setäni thaimorsianta"?

WILLE: Vähän reilu puoltoista vuotta.

NÄYTTELIJÄ 5: Onks ne yhes viel?

WILLE: Joo, on. Ne sai lapsen.

Supinaa.

NÄYTTELIJÄ 4 (korottaa ääntään): Meil voi olla tosi ikäviä elämänhistorioita, mut siitä huolimatta meidän täytyy vaan luottaa ihmisiin. Se on ainut, mitä me voidaan tehdä.

NÄYTTELIJÄ 6: Tota voi lähestyy kahdella tavalla. Mä oon just lukenu moraalifilosofiaa. Joko sellanen tosi itsekäs "kaikki mulle" -strategia, et valehtelee niin paljon ku mahollista. Kaikki mulle. Tai sit tällänen sun kummisedälläki ollu strategia. Kyllähän hänkin saa paljon siitä. Nyt tää alka mennä... Mä en oo mikään filosofi. Mut näitä moraalifilosofit tutkii näitä strategioina. Me todennäkösesti ajatellaan, et "tää on oikein ja tää on väärin". Eiks vaa? Meil on jonkinlainen käsitys siitä, mikä on oikein. Mul tuli nyt tällänen typerä idea täs kameran edessä, ruveta moraalifilosofiks nytte.

WILLE: Viittaatsä tähän tilanteeseen?

NÄYTTELIJÄ 6: Ei, en, en, en, vaan tähän sun kummisedän naiseen, kahteen erilaiseen tyyppiin. Et toinen on sillee, et tänne tulee ulkomaalaisii miehii, näit on helppo kusettaa.

WILLE: Must ois ollu hienoo, et sä oisit puhunu tästä, mitä nyt tapahtuu. Et sul on vaa subteksti.

NÄYTTELIJÄ 6: Ehkä mä puhunki, mut mul on vaan tää peitetarina. Et sä kusetat meitä ja...

WILLE: Tai sitte et tahtoo jotain joltain ihmiseltä.

NÄYTTELIJÄ 6: Kaikkihan me tiedetään, et tääl on kaikenlaisil moraaleil varustettuja ihmisii täällä. Sit me toivottavasti valitaan joku yhteisöllinen näkemys. Et mieluummin valitaan, niin et kaikil on hyvä. Mut meidän joukos on myös sellasii, et jotka ajattelee, et kunhan vaan saa kusetettua mahdollisimman paljon itelleen.

NÄYTTELIJÄ 4: Mä rupesin miettimään tota moraalia, et onks se sisäsyntystä vai onko se opeteltua.

NÄYTTELIJÄ 3: Se on hieno leffa se Willen... Ootsä nähny sen?

Pölinää.

NÄYTTELIJÄ 5: Mä ehkä provosoiduin sen takii, mä aloin miettimään, et ku ei tiedä, mitä tapahtuu. Ja sit mä koen, et mä en edelleenkaan, oo samal viival teiän kaa. Tai jotenki mä koen, että te ootte jollain tavalla mun yläpuolella tai sillee, että koska te tulitte tänne ja teil on noi kamerat päällä, ni mun on hirveen vaikee päästä... Välil pääsee sellasee, et tässähän me jutellaan, jos on vaikka kahenkesken ja on mielenkiintonen aihe. Mut silti mä huomaan, et mä oon koko ajan pikkusen varautunu ja se ärsyttää mua. Et usein mä huomaan, et tälläses tilanteessa, mä rupee provosoitumaan. Että "mikäs sä nyt oot". Mikä tulee epävarmuudesta tietenkki, et täs oon auki.

WILLE: Se on, mitä täs tapahtuu. Tai muun muassa. Kyllähän tässä muutakin näköjään tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 5: Niin, tääl on vähän älämölöä. Jos mä johtaisin tätä tilannetta, ni mä sanoisin, et "nyt jutellaan kaikki yhdestä asiasta". Tai en mä tiedä... Koska must on hassu tulla johonki tilaan tietyks ajaks, missä kaikki vaan alkaa keskustele. Tai en mä tiedä. Mä mietin koko ajan, et pitäskö lähtee kotiin. Mua myös kiinnostaa kattoo tää loppuun asti.

LAURI: Joo.

NÄYTTELIJÄ 5: Tuleeks tos hartiat kipeeks? Sul varmaa ainaki.

NÄYTTELIJÄ 1: Nii, jos pitäis kolme tuntii puomittaa.

NÄYTTELIJÄ 7: Muista sitten, Wille, että parhaat palat leikataan.

NÄYTTELIJÄ 5: Niin, katselu!

NÄYTTELIJÄ 2: Nii, kai sä editoit tätä katselua varten?

NÄYTTELIJÄ 1: Mä mietin koko ajan, et voinks mä kattoo mun Whatsapp-viestit, et pitääkö kysyä lupa, että mä voin kattoo ne.

WILLE: Sekin on sitä, mitä täs tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 1: Mä luulen, et mussa on se, et mä kävelin luontevasti hakemaan puhelinta. Se on niin ärsyttävää, et mä yritän olla sillee, et tota kameraa ei olis.

NÄYTTELIJÄ 3: Onks sulla sit enemmän fiktio- vai dokumenttiaikeita.

WILLE: No, kumpiiki. Ja ennen kaikkee siitä välistä.

NÄYTTELIJÄ 3: Miten sä sit näyttelijöitä castaat, tai castaisit? Onks sul selkeet koekuvaukset vai?

WILLE: Mitä täs sust tapahtuu?

NÄYTTELIJÄ 3 (sössöttäen): Mitä täs sust tapahtuu. Nii, nii mutta yleisesti ottaen.

NÄYTTELIJÄ 5: Käviks ärsyttää?

WILLE: Tää on nyt, mitä tää nyt on.

Näyttelijä 3 tuhahtaa.

NÄYTTELIJÄ 5: Miten jos sä nyt tän perusteella ottaisit esimerkiks yhteyttä nyt johonki, ni onks joku mielenkiintosempi ihminen ku joku toinen. Ja onks mielenkiintoinen se joka ei oo sanonu yhtää mitään vai se joka on puhunu paljon? Ja onks se mielenkiintonen vaa sen takii, et se puhuu sellasist asioist, jotka teit kiinnostaa? Tää oli vaa, tähän ei tarvii vastata.

WILLE: En mä tiedä, kysyttiinks siinä oikein mitään?

NÄYTTELIJÄ 5: Ei siin kysytty. Oli siin monta sellast kysymystä, joita mä vaan oletan ajatuksella.

NÄYTTELIJÄ 3: Mä oletan, et jos sul ois niin sanotusti fiktiokäsis, ni tota, miten sä alkaisit siihen ettii näyttelijöitä? Sä niiku koekuvaisit vai miettisit aikasempien duunien perusteella, keitä sä pidät hyvänä vai pitäisitsä joka tapauksessa koekuvaukset?

WILLE: Aika jotenki käsitteellinen kysymys tai sellai niinku jotenki aika teoreettinen.

NÄYTTELIJÄ 3: Ei mun mielestä.

WILLE: Onhan se teoriaa, koska nyt me ollaan tässä.

NÄYTTELIJÄ 3: Mut siin on iso ero tietysti, et on joku annettu tehtävä ja sitte siitä niiku... Tää on hyvin poikkeuksellinen tilanne, et mä en oikee osaa niiku... Mä tässä juttelen sun kanssa omana itsenäni ns., mut et onks se vastaava tilanne jossain muussa proggiksessa, et sä pyydät näyttelijän kahville sun kanssa, et niiku...

WILLE: Eiks se oo kiinnostavampaa, mitä täs tapahtuu?

NÄYTTELIJÄ 3: Mä en oikein tiedä, mitä täs tapahtuu, ni mä en oikein osaa siihen puuttua sen enempää.

WILLE: Miten nii sä et tiedä, mitä täs tapahtuu?

NÄYTTELIJÄ 3: Tässä nyt koekuvataan. Mut en mä... Jos sä puhut fiktiosta, se yleensä 80-90-prosenttisesti tällä alalla se on, että annetaan joku punchi siitä, mitä haetaan ja näyttelijä yrittää muuntaa ajatuksensa sitä kohti.

WILLE: Nii, se on se mitä yleensä tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 3: Se oli vaan se mun kysymys yleisesti ottaen. Ku mä tiedän, et ohjaajat on, et jotku tykkää koekuvauttaa paljonki ja jotku luottaa johonki intuition enemmän.

WILLE: Varmaan vähän sillee tilanteen mukaan, mut nyt me ollaan tässä.

NÄYTTELIJÄ 3: Tiedän sen.

NÄYTTELIJÄ 7: Ootsä koskaan koekuvauttanut itseäsi? Mä en ota sua. Saat potkut.

Pölinää.

NÄYTTELIJÄ 2: Ciao! Ens kertaan!

Näyttelijä 2 poistuu ensimmäisenä, 97 minuutin kohdalla.

NÄYTTELIJÄ 4: Tekin ootte aika paljon vissiin tehneet yhdessä. Eiks se oo kiva toimia sillee? Eiks se helpota sitä itse toimintaa? Ei tarvii niin kauheesti kertoa kuvaajalle ja äänittäjälle. Te jo varmaan aika hyvin ymmärrätte toisianne.

WILLE: Vaikkei nekään nyt kyl tiedä, mitä täs tapahtuu. Tai kylhän ne tietää, mitä nyt tapahtuu, mut ei ne tienny ennen tätä. Tai siis saman verran me kaikki täst tiedetään.

NÄYTTELIJÄ 5: Mut jos te ootte suunnitellu tätä kuitenkin?

WILLE: Ei me olla suunniteltu tätä.

NÄYTTELIJÄ 5: Mut teil oli idea. Aikasemmin.

LAURI: Mut ei tienny, mitä tapahtuu.

WILLE: Paitsi nyt, täl hetkel me tiedetään, mitä täs tapahtuu. Tai ainaki luullaa jonku verran tietävämme. Tai jotenki, totta kai aistihavaintoihin tulee joku kovin ääni. Et jos sä teet vaikka näin (kova ääni), ni se varmaan kuuluu. Kai se vähän valikoi, et eihän me jokaista hengitystä esimerkiks kuulla. Et esimerkiks Näyttelijä 7:n hengitystä mä en kuule.

NÄYTTELIJÄ 5: Jännä. Mä oon huomannu, et teit mä voin niiku katella sillee. Et en mä normaalisti tällee, mut nyt mä oon tehny ihan hirveesti kaikkii havaintoja. Koska tekin ootte

sellases asemas, et tekin ootte vähän niinku sidoksissa tohon. Te ootte vähän niiku ulkopuolisii jollain tavalla, ku ettehän te oo sanonu, mitään jos teilt kysyy.

WILLE: Mut onhan tääl monta muutakin, jotka ei oo sanonu mitään.

NÄYTTELIJÄ 5: Mut se on helpompi sillee, et koska itse tuntee heitä enemmän, ni jonkinlainen kontrolli. En tiedä. Mä pohdin tätä jo aiemmin ja pääsin huonoon lopputulokseen. Mä jään tätä varmaan miettimään.

NÄYTTELIJÄ 4: Mun ystävä, joka on pappi, vetää sellasia hiljaisuuden retriittejä. Ja mä kysyin, että miksi teidän esitteessä lukee niin, että nehän on puhumatta sen viikonlopun eikä puhu mitään ja ne voi vetäytyy yksin, että mitäpä jos ne olis edelleen puhumatta, mut ne ois yhdessä. Et mitä jos me ei vetäydytä itseemme, mut me oltais silti puhumatta? Se tuottaaki meille jonkinlaisen ongelman, koska ku me ollaa tällee kollektiivisesti yhdessä, ni meidän täytyy täyttää tää jollain puhella. Mut miksei me voida vaan olla?

NÄYTTELIJÄ 5: Koska se on se kaikkein normaalein tapa kommunikoida, se kielellinen kommunikointi. Ja ei me suomalaisessa kulttuurissa ja ei varmaan missään muuallakaan lähettäs eläimellisesti haistelemaan toisiamme.

NÄYTTELIJÄ 4: Tarviiks meidän tehdä mitään? Miksei me voida vaan olla?

NÄYTTELIJÄ 6: Yleensä ulkomaalaisethan ihmettelee, et miksei suomalaiset puhu mitään. Ja me ihmetellään, et miks meiän pitää puhua niin paljon.

NÄYTTELIJÄ 7: No, ulkomaalaisena mun ensimmäinen shokki oli, että mun vaimo puhu puolitoista tuntia puhelimesta siskonsa kanssa. Ai, muka te olette hiljaa. Mun kotimaassa ei ikinä puhuta puoltatoista tuntia puhelimesta. Mä en tiedä, mistä on tullut tämä idea, että suomalaiset ovat hiljaa. Kaurismäen mytologiaa.

NÄYTTELIJÄ 5: No, se oiskin jännä, jos ois vaikka kolme tuntii aikaa ja sul annetaan vaikka kolme lyhyttä puheenvuoroa, vaikka kolme lausetta. Miten ne käyttäis? Säästeliskö niitä?

NÄYTTELIJÄ 6: Vai sanosko jotain tosi fiksuu?

NÄYTTELIJÄ 8: Tost puhumattomuudesta vielä, että mun isällä on vielä sellanen, että ”puhumatta paras”. Kyl se jostain sieltä tulee.

NÄYTTELIJÄ 6: Mitä tää sun koko proggis niiku käsittelee?

WILLE: Sitä mitä täs tapahtuu?

NÄYTTELIJÄ 6: Ai tässä nyt? Vai käsitteleeks se ylipäänsä sitä, mitä tapahtuu, ku ei yritäkään tehdä mitään?

WILLE: Se käsittelee, mitä täs tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 6: Niiku nytte, mut ylipäättänsä sun elokuva, mitä se käsittelee?

WILLE: Sitä mitä täs tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 6: Mitä täällä Ilmaisuverstaan säälittävässä tekstijammailutyöpajassa sunnuntai-tapaamisen tapahtuu.

WILLE: Eiks se oo se, mitä tapahtuu?

LAURI: Niin se on.

NÄYTTELIJÄ 5: Onks tää tähän asti vastannu, mitä te aattelite etukäteentän olevan? Väistämättäkin sitä varmaan aattelee, et mitä tää on. Tai en mä tiedä, kuinka hyvin te pystytte ole ilman ennako-odotuksia. Mä vaan mietin, et kulkeeko tää dramatiikka niitä reittejä, mitä te ehkä mietitte, et se vois mennä.

WILLE: No se jos me mietitään, mitä täs tapahtuu, oo silloin se mitä täs tapahtuu. Jos meit kiinnostaa se, mitä täs tapahtuu, ni eiks tää silloin oo se, mitä täs juuri nyt tapahtuu.

LAURI: En mä tiedä. Mä koitin olla ajattelematta liikaa, että mitä tääl tapahtuis. Todennäköisesti puhutaa ja olla hiljaa enemmän ku joku kilahtaa täysin tai niinku joku lyö jotain. Oli ehkä todennäkösemmin jotain tällästä.

WILLE: Mul oli kauheen vähän kyl mitää. Kylhän me jotain spekuloiitii, mitä täs tapahtuu. Mut kaikkein eniten haluaa vaa luottaa siihen, et mitä tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 7: Onks tää ensimmäinen kerta, ku te katotte tällee kameran läpi, et mitä tapahtuu?

WILLE: No, ainahan sitä jonkin verran kattoo, mitä tapahtuu... Mutta tässä muodossaan, kyllä.

NÄYTTELIJÄ 5: Kauhee epävarmuus koko ajan siitä, että oonkohan mä nyt riittävä ton kameran eessä.

WILLE: Mun mielestä me ollaan nyt tosi täydellisii kameran eessä nyt tässä hetkessä. Kukaan ei oo ikinä tässä hetkessä ollu näin hyvin tän kameran eessä. Eikä myöskään näin paskasti tai näin kiinnostavasti. Tai näin.

NÄYTTELIJÄ 4: Ton päätelmän mukaan kiinnostavaa olis myöskin epäkiinnostava, joka on joku määritelmä. Meillähän on nyt, onks se nyt joku yhteiskunta vai mikä se on, tällänen käsitys siitä, että mitä on kiinnostava ja epäkiinnostava. Ja nyttehän me selvästi rikotaan niitä rajoja. Kiinnostavaahan on se epäkiinnostava, että vaan on siinä. Vaan olemista tulee kiinnostavaa. Ei oo mitään sopimuksia.

WILLE: Jos mul ois jotain toiveita tätä kohtaan, mä olisin toivonut, että äänittäjä sai ton sun repliikin ja toivottavasti myös edellisen repliikin. Se oli tosi kaunista. Mä en tiedä, miks mä nyt meen menneisyyteen, ku mä koko ajan hoen, et täs on tää mitä tapahtuu, mut ehkä

sekin on se mitä täs tapahtuu. Ja mä käyn läpi jotain mun epävarmuuttani, et tuleekohan tästä hyvä.

NÄYTTELIJÄ 3: Nii, et onks se sitä, että millaset meiän energiat on, ku me ollaan omina itseinäme ja muuttuuko se, ku me näytellään tai totta kai se muuttuu sellaseks, mitä halutaan milloinkin ja näin. Mä olen ujo ihminen ja sen takia mä näyttelen, et mä saan olla jotain muuta. Mut sit on myös näyttelijäntaitoa olla kameran edessä ikään kuin ei näyttelis. Ja useimmat osaa ja kaikki ei aina osaa ja siihen tulee se keinotekoisuus, jota jotkut ohjaajat vierastaa ja pitää näyttelemisenä. Ja kokevat, että sen takia on parempi käyttää amatöörejä. Mut yleensä ku ihmiset kokoontuu, on olemassa joku premissi. Oli se kuoroharjoitus tai yhtiökokous tai herätyskokous tai tubberware, on se joku kiinne kohta, et täst me nyt lähetään. Mutta tässä sitä ei niin sanotusti oo ollu. Se tietysti et me tunnetaan sut, kuka huonommin kuka paremmin, sit taas muut ihmiset on uusia ihmisiä. Ja uusien ihmisten kanssa sitä aina miettii, et mitä puolta mä lähen tässä nyt antamaan kuvaa itsestäni, oli kamerat päällä tai ei.

WILLE: Must paljon kiinnostavampaa on se, mitä täs tapahtuu ku mitä täs pitäs tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 3: Sä hoet koko ajan tota.

NÄYTTELIJÄ 6: Mut siis Wille, esimerkiks mä koen, et täydellisessä näyttelemisessä se on myös noin. Et aina se toive, et mun täytyy olla täydellisesti ja näin, on aina se tuhoava voima myös näyttelemisestä. Mul nousee aina karvat pystyy, ku joku puhuu jostain rytmistä tai näin, koska mulle se tarkoittaa, et mun pitää tuottaa jotain ennalta annettua rytmiä ku sitä mikä on tässä hetkessä.

WILLE: Mut myöskin se jos menee teoreettiselle tasolle, ni kylhän se sun jännitykses tai se epäonnistuminen on sitä, mitä tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 6: Sekin on ihan ok. Se on mitä tapahtuu. Totta. Monesti se riittää.

NÄYTTELIJÄ 8: Yks ohjaaja kerran veti tälläsen vähän samanlaisen, ”mitä tapahtuu” - jutun. Näyttelijöiden piti mennä lavalle ja muut meni yleisöön ja piti olla kymmenen minuuttia. Ja sit mietti, et miten täs pitää olla, pitääkö puhua vai mitä. Yhtäkkii tuli kauheen tietoseks kaikesta. Miten mä olen, miten mun kädet on. Joillain tuli vuoropuhelua, jotku oli sen ajan ihan hiljaa. Hyvin erilaisia.

NÄYTTELIJÄ 4: Hermostuks kukaa? Tapahtuks mitää ääripään juttuja?

NÄYTTELIJÄ 8: Ei. Se tuntu yllättävän pitkältä se kymmenen minuuttia.

NÄYTTELIJÄ 3: Mä oon ollu joskus vastaavassa ja siellä ihmiset ei kestänyt sitä. Se oli kans kymmenen minuuttia.

WILLE: Nyt te ootte ollu samanlaisessa tilanteessa kaks tuntii kymmenen minuuttii.

NÄYTTELIJÄ 3: Mut se on erilaista, jos siin on yksin.

NÄYTTELIJÄ 1: Yheltä kurssilla joku sano siel, varmaan vetäjä, että mikä oli mulle sillee avaava niin ylipäänsä elämässä mut myös näyttelijäntyössä... Siel pitää aina esitellä itsensä ja kertoa jotain itsestään, jotain tyyliin kolmenkymmenen sekuntin ajan. Mut se koski sitä esittäytymistä, et sen esittäytymisen jälkeen oli aina sillee, et "miks mä sanoin just tollee, ehkä mä oisin halunnu sanoo jotain muuta". Se oivallus oli, et jos se esittely ois ollu huomenna, ni mä oisin varmasti sanonu jotain ihan muuta tai tuntia myöhemmin siihen ois vaikuttanu joku ja mä oisin sanonu jotain ihan muuta. Niin tota, niin vaan joku sellanen, et "totta".

NÄYTTELIJÄ 4: Niin et se on vaan sen hetkinen sinun totuutesi. Se voi olla myös impulssi siihen, mitä joku muu on sanonut.

NÄYTTELIJÄ 8: Ne on hirveen kiinnostavia hetkiä, kun on vieraassa ympäristössä ja pitää esitellä itsensä ja ei oookkaan ensimmäisenä vuorossa. Siinä pitää ihan keskittyä siihen, että "kuuntele nyt hyvä mies mitä ne muut sanoo, äläkä vaan mieti, mitä ite sanot". Paljon mielenkiintosempaahan se on näin. Kyllähän sä nyt ite osaat sen muutama sanaa sanoa. Varsinkin jos mennään järjestyksessä, kummallisia jännityksiä voi tulla.

NÄYTTELIJÄ 4: Onks se vaan sitä, että pitää tehdä itsestään mielenkiintoinen. "Mitä ne halua kuulla?" Mistä hitosta me tiedetään, mitä ne halua kuulla!

NÄYTTELIJÄ 5: Mä oon miettiny tänää tämmöstä, ehkä tää on niitä asioita, joista me ollaan sovittu ettei tekstijameissa puhuta, mutta...

NÄYTTELIJÄ 4: Kulta, sä saat puhua ihan mistä sä haluat.

NÄYTTELIJÄ 5: Mä mietin sellasta, et miltä tuntus sellanen, et meille tulis jotkut tekstit tänne tekstijameihin ja sitte ollaa otettu parit ja näin... Minkä takia mä ajattelen sillee, et onkohan kukaan ajatellu sillee, et "jes, mä saan tehdä 'Näyttelijä 5':n kans"? Tää ei oo mitään marttyriutta. Ku mul on se pelko, et kukaan ei haluis tehdä mun kans. Minkä takia on niin vammaan pää, et aattelee niin, vai aatteleeks muut niin?

NÄYTTELIJÄ 4: Kyl mä oon joskus aatellu niin, et mä en varmaan oo niin lahjakas, et kukaan ei varmaan haluis tehdä mun kans. Mut se ajatus tuhoo mua. Et muut voi sit sanoa niin, jos niil kantti kestää. Mut et on tietysti joku sellanen uhmakas vaihe, et on sillee, et ihan sama, et mitä muut ajattelee. Mä en voi ajatella, mitä muut ajattelee. Tää on mun elämä. Mut sit ku tulee avoimeks, ni saattaa jopa säikähtää sitä omaa avoimuuttaan ja sit sanoo kaikkeen noin. Et se mitä mä just äsken sano, saattaa myös olla joku mun defenssi, jolla oikeesti peittää omia vajavuuksiaan.

WILLE: En oo näytelly kauheesti, mut hyvin samantyyppisii on ollu. Niitä asioita tapahtuu myös nyt mun mieles, et onks tää meiän jamikerta nyt niiden mielest ihan paska.

NÄYTTELIJÄ 6: Sama ku mä keksin nää tekstijammailut, ni mä aattelin, et tää on varmaa kaikkien mielestä ihan paska idea vaan siks ku mä olin keksinyt sen.

NÄYTTELIJÄ 8: Nää varmaan tulee jostain koulun urheilutunneilta, et missä vaiheessa valittiin joukkueeseen.

NÄYTTELIJÄ 5: Joskus on aika vaikea havahtua siihen, että on valinnut asioita väärästä syystä, et on itselleen valehdellu jossain vaiheessa. Se on aika jännää, että pystyykö sen jälkeen muuttamaan suhtautumistaan siihen asiaan.

WILLE: Mitä se tarkoittaa sulle tässä tilanteessa?

NÄYTTELIJÄ 5: No tietenkin mä haluisin olla kiinnostava, mut en mä sen takia oo nyt puhunu tässä, et mä oisin kiinnostava. Olis kiva olla sellanen henkilö, joka on kiinnostava.

NÄYTTELIJÄ 6: Ehkä jos miettii vaan, et mikä on sun mielestä kiinnostavaa, se kysymys siitä, että ”oonko mä kiinnostava”, katoaa.

WILLE: Eiks tylsä vast oooki kiinnostavaa? Mieti mikä vapaus siinä on.

NÄYTTELIJÄ 7: Onko se itse asiassa kysymys siitä, että oonko mä hyväksytty sellasena kuin mä olen? Että olenko mä kiinnostava eli olenko mä hyväksyttävä ja hyväksynkö mä itseni. ”Mä olen nyt ihan tylsä.” Ja sitten yritämme myydä itsemme toisillemme, että ”hei, mä olen kiinnostava”.

NÄYTTELIJÄ 3: Meidän työssähän on se, että me esiintyvät taitelijat tehdään tätä yhdessä. Ja jotkut on muka niin, ettei tarvitse muita ihmisiä ja niiden hyväksyntää. Ja se saattaa tulla lapsuuden traumaista, että ”katso, isä, katso, äiti” ja kyl me halutaan, et ihmiset pitää meistä. Mut et jos ihminen löytää liian hyvin tasapainon itsensä kanssa tai on zen, vittu mä tiedä zenistä mitään, mutta että siinä vaiheessa ei enää tarviis mennä kameran eteen tai näyttämölle.

WILLE: Tai sit uskaltaa olla haavoittuvainen tai paskana oleva tai sellanen ku on. Eikä toteuta sitä ihannekuvaansa siitä, mitä pitäis olla. Tai mulla ainakin se joku kuva siitä, mitä pitäis olla on ollut ja on varmaan vieläkin, on sen edellä, mitä täs oikeesti tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 3: Tai jos lakkaa haluamasta yhtään mitään.

NÄYTTELIJÄ 7: Mä luulen, että ihmisellä on koko ajan, että haluaa mielihyvää, ku me ollaan progressiivisia, et me koko ajan ollaan matkalla kuolemaan päin. Emme pysähdy koskaan. Siksi meidän on pakko tehdä jotain koko ajan. Ja jos teemme vain yhtä asiaa, me tylsistymme. Vaikka sä löydät zenin, niin sä tarvitset jotain ylläpitämään sitä.

NÄYTTELIJÄ 6: Mut kyl mä uskon, että vaikka löytäis zenin, niin ihminen on laumaeläin ja tarvitsee muita ihmisiä. Kyl sil on merkitys, et on jonkinlainen yhteisö.

NÄYTTELIJÄ 3: Mä lähen nyt leffaan. Kiitos tästä, mikä tää nyt onkaan. Ja tota noin niin. Tää tunnelma on hyvin erilainen ku mitä se oli tossa melkein kolme tuntia sitten. Sit mä tietysti mietin sitä, että mitä tähän nyt kukin on tuonut tai ei oo tuonut tähän keskusteluun. Se tietysti on se hankaluus siinä, et te ootte niiku vetäjät ja te ette nyt silmin nähden tuoneet siihen mitään. Okei, te toitte oman läsnäolonne tavallaan, mutta tuli aika raskas olo siinä vaiheessa, ku se pallo oli meillä ja ei yhtään tiennyt, että millanen se pallo oli.

Mitä sitä nyt pitäisi tehdä. Mä en tiedä, sainks mä nyt mitään oivallusta tästä. Ehkä se tulee myöhemmin.

WILLE: Niitähän me ihmiset janoamme. Kiitos läsnäolostasi.

NÄYTTELIJÄ 3: Niin, en mä nyt tiedä, onko ne oivallukset nyt niin tärkeitä. Kertokaa sit, mitä tapahtu.

NÄYTTELIJÄ 7: Mä oon koko illan miettinyt, että onko tää nyt kivaa. Hukkaanko mä mun aikaani täällä. Mä en enää pysty sanomaan, että onko tää nyt jotain, mistä minäkin saan jotain tai tietysti kivaa on viettää aikaa. Mutta ehkä olisin voinut tehdä paljon enemmän asioita, mutta miksi ei. On kiva kokea asioita. Ajattelin, kun tunti oli mennyt, että ”okei, nyt tätä on tunti koettu, voisin mennä”. Sitten ”jos tunti on mennyt, ehkä vielä kaksi tuntia menee”. On mielenkiintoista.

NÄYTTELIJÄ 10: Se kun ei ole mitään funktioo. Mul oli kans sellanen olo, että mä lähden, mut sitten mä olen sellanen, et mä tykkään tarkkailla ja kuunnella ihan hirveesti. En mä tiedä, onks mä niin hirveesti osallistunu, mutta oon ollut tässä hetkessä, mitä tässä tapahtuu, miten voi osallistuu.

WILLE: Must se on aika kiinnostavaa, mitä sanoit, et miten tähän hetkeen vois osallistuu, olla niiku osallistumatta.

NÄYTTELIJÄ 10: Nii, ehkä sitä aattelee, ku on näyttelijä, että sen pitäis olla jotenki aktiivista. Tai ku otsikko oli ”koekuvaus”.

WILLE: Mitä tää on!

NÄYTTELIJÄ 10: Mutta meille se on aina aktiivista. Vaikka sitä on aktiivinen, ku ei puhu, kuuntelee tai miettii, mutta se on erilaista, kun että tekis jotain oikeesti.

NÄYTTELIJÄ 5: Mul tulee joskus sellasii avautumiskrapuloita. Mä en tiedä, miks mul on tarve kertoa kauheen henkilökohtasista asioista. Ehkä siks et mä haluisin, et muutkin jakais. Mut taaski mul on sellanen olo, et mitä mä oon tääl aukonu jotain haavojani. Miks mä aina teen niin? Miks mä en voi olla hiljaa niiku ”Näyttelijä 11 ja 12”? Miks mun pitää kertoa, et mul on joku itsetunto-ongelma.

NÄYTTELIJÄ 6: Sä kerroit sen meidän puolesta.

NÄYTTELIJÄ 10: Mul on taas päinvastoin. Mä haluisin avautua enemmän.

NÄYTTELIJÄ 5: Mä en oo mystinen. Mä haluisin olla mystinen. Kaikki on kiinnostuneita niistä hiljasista. Mä aina läväytän kaiken. Mä pelkään, et mä oon kertonu ihmisille paikkoja, joista ne voi pilkata mua. Ollu just liian haavoittuvainen. Jos mä pysyisin mysteerinä ehkä ihmiset ois kiinnostuneempia minusta.

NÄYTTELIJÄ 6: Ehkä joku on susta kiinnostunut just siks, että sä oot ihminen.

NÄYTTELIJÄ 4: Mä oon itse asiassa miettiny sitä, että kuinka paljon riippuu siitä, että onko äänessä vai, että onko läsnä oleva. Mä oon miettiny, et mitä se tarkoittaa tavallisen ihmisen arjessa ja mitä se tarkoittaa näyttelijänä näyttämöllä. Nyt me ollaan mun mielestä saman äärellä. Et jos tässä tilanteessa joku on hiljaa, ni sehän on poissaoleva ja vetäytynyt. Sehän voi olla hirveän valpas, mut me ei välttämättä ehkä huomata sitä. Me yritetään kattoo ja "Näyttelijä 11" ei puhu mitään, "Näyttelijä 12" ei puhu mitään. Nyt se sit tulee ilmi, ku me ruvetaan miettimään sitä. Oikeasti ne ihmiset vetäytyy, vaikka ne olis itse kuinka läsnä siinä keskustelussa kuuntelemalla ja miettimällä ja tarkkailemalla. Kun taas niiku näyttelijä näyttämöllä voi ollakin paljon kiinnostavampi, ku se pyrkii olemaan poissa oleva. Saattekste kiinni mitä mä tarkoitan? Eli näyttämöllä se on kiinnostavaa, mutta tälläsessä hetkessä sä et kiinnitä mitään huomiota siihen.

WILLE: Tai sä et kiinnitä huomiota siihen.

NÄYTTELIJÄ 4: Tai mä en kiinnitä. Mut sit me päästään siihen kysymykseen, et ku näyttelijä pyrkii olemaan mahdollisimman luonnollinen, niin nythän se ei sit oookkaan.

WILLE: Kuka ei oo luonteva?

NÄYTTELIJÄ 4: Näyttelijä. Tällä ajatusmallilla.

NÄYTTELIJÄ 7: Näyttämöllä se on kuin katsoisi sitä suurennuslasilla. Tämä tylsä tavallinen elämä ei voisi mitenkään olla näyttämöllä. Jos tonne nyt laittaisi sata katsojaa, he nukkuisivat viiden minuutin jälkeen.

NÄYTTELIJÄ 6: Nythän me tehdään elokuvaa eikä teatteria siinä on se ero. Sit jos meil on kamera, ni se mikä näyttäs lavalla vitun tylsältä, saattaa olla ihan saatanan kiinnostavaa kamerassa.

WILLE: Luuletsä et täs on mitään kiinnostaa? Voihan tää olla tosi kiinnostavaa. En mä tiedä. Mut mä en tiedä, et mikä vittu se kiinnostavuus sitte on. Mikä se on?

NÄYTTELIJÄ 6: Se on tiiätsä jotain, mitä mä kaipaan, ku mä meen kattoo elokuvaa. Et mut otetaan pois minusta, et mitä.

WILLE: Eiks paljon kiinnostavampi oo se, mitä tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 6: Et mä nään jotain, mitä tapahtuu. Se on must aidosti kiinnostavaa. Mun on pakko hehkuttaa, et tää on kyl ehdottomasti kiinnostavampii tekstijammailukertoja, mitä on ollu. Koska tää on jotain, mitä aina toivois, et kun tehdään elokuvaa. Et ois joku täntyyppinen, et uskallettais tehdä jotain ihan superomituinen. Kuvataan ihan helvetisti ja annetaan sen elämän palata.

NÄYTTELIJÄ 1: Tää on senkin takii hienoa, et tää oo meistä jokaisesta varmaan tosi erilaista. Nyt me ollaan saatu joku konsensus tai katharsis tai jotain tai en mä tiedä. Mutta täs on ehkä mitä kuvaajan mielestä on kiinnostavaa ehkä tai sit mikä äännittäjän mielestä. Sama jos tää ois tapahtunu ens viikolla, ni sitte me oltais varmaan kaikki ihan erilaisia. Sitte te kaikki oisitte äännittäny ja kuvannu eri juttuja tai sillee.

NÄYTTELIJÄ 6: Mä en tiedä, ollaanks me ikinä oltu näis tekstijameis näin paljon yhdessä.

NÄYTTELIJÄ 4: Miten hassua. Me puhuttiin just hetki sitten siitä, et koetaanks me olevamme kiinnostavia, mut samaan aikaan osa meist joko lähti pois tai me ei haluta olla täs keskustelus, koska tää ei oo meistä kiinnostava. Täs on hirveen hassu klangi. Ymmärrätekste mitä mä haen takaa?

WILLE: Mä ainaki.

NÄYTTELIJÄ 4: Tää on ihan hirveen kiinnostavaa!

NÄYTTELIJÄ 7: Mut onko tää kiinnostavaa kenellekään ulkopuoliselle?

WILLE: Sitä mäkin välillä mietin. Mä en tiedä mitään näin kiinnostavaa ku mitä täs tapahtuu, mut mä en tiedä, kiinnostaaks tää ketään muuta.

NÄYTTELIJÄ 7: Mut jos et kokeile, et saa tietää.

WILLE: Ja mikä se kiinnostavuus on? Miksei mennä välil sitä kohti, mikä ei oo niin kiinnostavaa. Kylhän jengi kattoo Tarkovskejakin.

NÄYTTELIJÄ 6: Ja Big Brother -taloa.

WILLE: No mut se on oikeesti todella postmodernia. Mä en tiedä monia niin kiinnostavia asioita. Kyl mä katon mieluummin BB:tä ku yhtäkää leffaa. On se must kiinnostavampi ku elokuvataide kokonaisuutena. Mut mikä se kiinnostavuus on.

Hiljaisuutta.

NÄYTTELIJÄ 7: Kello on yhdeksän jee!

Älämölöä.

WILLE: Tää on ehdottomasti parasta, mitä mä oon ikinä tehny!

4.4. Pohdintaa harjoitteesta

Ensimmäisenä silmään pistää ihmisen voimakas halu tietää, mitä tämä hetki on. Hän on raivoissaan, kun ei tiedä, mitä ihmettä tässä tapahtuu. Todellisuudessa mitään ei ole piilossa. Kaikki tieto on tässä hetkessä. On jännitystä hartioissa, poltetta vatsassa ja kireyttä otsanseudulla. Sen lisäksi on ajatuksia: miksi olen täällä, tässä täytyy olla jotain haudattuna ja en varmasti ole riittävän hyvä näille ihmisille. Tunteet koostuneet näistä osasista, ajatuksista ja kehon tuntemuksista. Jopa ajatus ”tämän takana täytyy olla jotain suurempaa kuin tämä” on vain ajatus, joskin aivan yhtä arvokas osa tätä hetkeä kuin mikä tahansa muukin sen palanen.

Litteroitua harjoitetta lukiessa on kiinnostavaa seurata, miten nopeasti kehitykseni tapahtuu, vaikka arkikokemuksessa usein tuntuu, että mitään ei tapahdu: minä vain tuijotan päivästä toiseen tuota tyhjää seinää ja en ymmärrä vieläkään mistään mitään. Vajaa puoli vuotta myöhemmin tekisin harjoitteen monilta osin eri tavalla. Tänä päivänä erittelisin ja keskustelisin tarkemmin siitä, mistä tuo hetki hieman konkreettisemmin koostuu. Vielä lähes puoli vuotta vanhempana olen kuitenkin äärimmäisen ylpeä eräästä ajatuksestani, vaikken muistakaan kuinka hyvin sen olin todellisuudessa omaksunut: ”Mun mielestä me ollaan nyt tosi täydellisiä kameran eessä nyt tässä hetkessä. Kukaan ei oo ikinä tässä hetkessä ollu näin hyvin tän kameran eessä. Eikä myöskään näin paskasti tai näin kiinnostavasti. Tai näin.”

Zen-opettajani Karen Terzano puhuu toistuvasti siitä, että zen-harjoituksessa ei voi epäonnistua, ei voi tehdä mitään väärää. Voi olla tämä hetki vain yhdellä tavalla. Me olemme tämän hetken täydellinen ilmaus kipuinemme ja vaivoinemme. Toisin sanoen jokainen näyttelijä kaikkine kysymyksineen, epävarmuuksineen ja toisaalta hyväksymisineen on täydellinen osa tätä hetkeä, mitä ikinä hän tekikään tai ajattelikaan.

”Näyttelijä 4”:n vastaus jakamaani ajatukseen on oikeastaan zenin ytimessä: ”Ton päätelmän mukaan kiinnostavaa olis myöskin epäkiinnostava, joka on joku määritelmä. Meillähän on nyt, onks se nyt joku yhteiskunta vai mikä se on, tällänen käsitys siitä, että mitä on kiinnostava ja epäkiinnostava. Ja nyttehän me selvästi rikotaan niitä rajoja. Kiinnostavaahan on se epäkiinnostava, että vaan on siinä. Vaan olemista tulee kiinnostavaa. Ei oo mitään sopimuksia.” Vaikka hän puhuu kiinnostavuudesta, näen että kysymys on ennen kaikkea hyväksymisessä. Hyväksynkö minä tämän hetken, itseni tällaisena kuin olen?

Tuo kolmetuntinen oli ehdottomasti elämäni yksi nopeimmista kolmetuntisista, jos ei jopa nopein. Miksi se meni niin nopeasti? Siksikö että seurasin todella mitä tapahtuu? Kuukautta tuon harjoitteen jälkeen olin retriitillä, jossa tuijotettiin seinää kymmenen tuntia päivässä ja katsottiin vain mitä tapahtuu, mutta kokemus ajan liukumisesta tuolla vauhdilla ei ollut päällimmäisin kokemukseni, vaikka draamaa sisälläni oli vähintään yhtä paljon kuin harjoitteen hetkessä. Ehkäpä flow-kokemuksen toi havaintoni, että olin todella yhdistämässä kokemuksiani käytäntöön, työhön jota tein. Tällä tavalla ohjaaminen tuntui ehdottoman omalta, pakottomalta ja kiinnostavalta. Vaikka sisälläni oli koko ajan epäilyä tilanteen mielenkiintoisuudesta ja tarvetta muiden hyväksynnälle, tuntui että sekin oli osa tilannetta. Ohjaaminen ei ollut jotakin jonka erotin itsestäni, vaan senhetkiset tunteeni olivat erottamaton osa työtäni.

Kuten harjoitteen aikana mainitsenkin, huomasin ajattelevani paljon sitä, mitä muut tästä ajattelivat. Välillä olin ylpeä siitä, että uskalsin luottaa hetkeen, tyhjyyteen, mutta osan ajasta mietin, hyväksyvätköhän näyttelijät minut tällaisena kuin olen, tällaisine harjoitteeni. Muut ohjaajat eivät varmaankaan tekisi näin, pitäisikö minunkaan.

Yksi havaintoni oli, että arvotin näyttelijöiden ajatuksia sellaisiin, joita halusin kuulla ja sellaisiin, joista en ollut niin kiinnostunut. Minua innosti meta-tason keskustelu, aihealue, jota tämä lopputyökin käsittelee. Rakastin sitä, kun näyttelijät puhuivat harjoitteen sisällä siitä, mitä harjoite on. Erityisen paljon nautin ”Näyttelijä 4” :n nerokkaista meta-ajatuksista kuten: ”Miten hassua. Me puhuttiin just hetki sitten siitä, et koetaanks me olevamme kiinnostavia, mut samaan aikaan osa meist joko lähti pois tai me ei haluta olla täs keskustelus, koska tää ei oo meistä kiinnostava. Täs on hirveen hassu klangi. Ymmärretekste mitä mä haen takaa?” Näyttelijöiden ensimmäiset reaktiot, jolloin kaikki oli vielä uutta ja mahdollista, olivat myös minulle yksinkertaisuudessaan kiehtovia. Pidin myös inhimillisistä psykologisista haavoista, joista osa ihmisistä oli varsin valmiita puhumaan. On upeaa kun ihmiset unohtavat hetkeksi sosiaalisen normiston, ”onko tästä luvallista puhua”, ja puhuvat siitä, mitä ihan oikeasti kokevat.

Tilanteen ulkopuolelle viittaavat keskustelut olivat puolestaan inhokkejani. En pitänyt siitä, että näyttelijät puhuivat yleisesti näyttelijäntyöstä, ellei se liittynyt suoranaisesti tähän harjoitteeseen, tai jostakin ihan muusta aiheesta. Tosin upeaa oli ”Näyttelijä 1” :n pohdinta näyttelijä- ja ”oikea minä” -identiteettiensä kanssa ja muut omaa näyttelijyyttään koskevat ajatukset.

Ärsytystäni herätti eniten ”Näyttelijä 6”, jonka olemuksessa aistin mielitelevyyttä ja yli-innokkuutta, minkä puolestaan huomasin johtuvan omasta vaikeudestani innostua asioista ja vaikeudestani kohdata ihmisiä. Raivon valtaan minut sai hänen kysymyksensä siitä, että emmekö voisi puhua jostain tärkeämmästä. Minä olin tuonut hänen kasvojensa eteen hänen elämänsä mahdollisuuden, maailman tärkeimmän asian ja hän tahtoo puhua jostain ”tärkeästä”. Mikä hän on määrittämään tärkeän, eikö hän näe, mitä tässä tapahtui. Onneksi suosikkini ”Näyttelijä 4” kysyi vastapalloon, että kuka pystyi määrittelemään tärkeän.

Hyvin mielenkiintoisia hahmoja olivat ”Näyttelijä 11” ja ”Näyttelijä 12”. He pysyivät koko kolmetuntisen hiljaa. ”Näyttelijä 11” vaikutti erittäin kiinnostuneelta ja seurasi innokkaana tapahtumia. ”Näyttelijä 12” oli puolestaan todella vihaisen näköinen ja olin varma suuttaneeni hänet.

Miksi tuomitsin ajatukset hyviin ja huonoihin lokeroihin? Itsehän olin peräänkuuluttanut, että hetkessä ei ollut kyse hyvin tai huonosti tekemisestä, oli vain hetki? Oliko kyse vain minun mieltymyksistäni, persoonallisuudestani, jota en päässyt pakoon vai siitä, että en ollut vielä ymmärtänyt elämän luonnetta? Jahtasin aivan selvästi sitä samaa kutkuttavaa tunnetta, josta puhun lopputyöni alussa todellisuuden kokemisen, sen mitä todella tapahtuu, kustannuksella. Ehkä hyvää on ainakin se, että olen tietoinen toimistani ja valmis kyseenalaistamaan tuomintani; ennen arvotukseni oli totuuteni. Ei kai sille voi mitään, että pitää toisesta asiasta enemmän kuin toisesta, se lienee varsin luonnollista, mutta kiinnostavaa oli nähdä, mitä se minusta kertoo. Toisen puolen kohtaaminen ja kipuilu

saattavat avartaa paljon, joskus jopa enemmän kuin helpon, miellyttävän reitin valitseminen.

Pettymys on loistava indikaattori. Se kertoo minulle, että minulla on ollut jonkinlaisia odotuksia todellisuutta kohtaan. Harjoitteen aikana huomasin pettyväni, kun näyttelijät eivät puhuneetkaan tästä harjoitteesta vaan jostakin muusta. Vaikka väitin, että kaikki olisi hyvin, mitä ikinä tapahtuisikaan, sain itseni kiinni odotuksistani tilannetta kohtaan. Kun kaikki odotukseni ja toiveeni ovat mennyttä, olen vapaa.

Ihmeellistä miten eri tavalla provosoiva ”ei-mikään” oli. Joku otti rennosti, toinen oli syvissä ajatuksissaan, kolmas suuttui ja yhdellä tuli pintaan ryminällä itsetunto- ja muita emotionaalisia kysymyksiä. Vaikka meillä ei lähtökohtaisesti ollut mitään toiveita näyttelijöille, kokivat he valtavia paineita siitä, olivatko he riittävän hyviä.

Miksi litteroin joka ikisen keskustelun sanan opinnäytetyöhöni? Jos olisin tehnyt valintaa keskustelujen suhteen, rikkoisin periaatteitani harjoitukseen liittyen. Jos kaikki todella on samanarvoista ja kaikkien sanat olivat yhtä tärkeitä, täydellisiä, olisi ehdottomasti väärin arvottaa joitakin keskustelun osia niin korkealle, että ottaisin vain ne mukaan tähän tekstiin. Niiden lukeminen saattaa jostakusta olla tylsää, mutta ainakin ne ovat uskollisia totuudelle, tuolle hetkelle. Ja toisaalta, mitä vikaa on tylsyydessä?

4.5. Harjoitteen purku

18.1. klo 16:30-17:30, Annankatu 1E, Näyttelijäliiton tekstijammailutyöpaja. Paikalla Wille Hyvönen, Lauri Anssi Moilanen ja kymmenen ammattinäyttelijää. (Näyttelijät toivoivat pysyvänsä anonyymeina kirjallisessa lopputyössäni. Käytän samaa numerointia kuin aiemmin.).

WILLE: Nii, tää lähti liikkeelle sellasist non-dual-kehoista ja sit me...

NÄYTTELIJÄ 12: Mikä on non-dual?

WILLE: Ettei olis mitään erillisyyttä tai mitään...

LAURI: Eiks se lähteny sillee, et sä kuulit et mä käsikirjotan, ja sä pyysit kahville ja mietittii, et keksittäskö me jotain. Sit sä sanoit, et ku aina pitää olla se tarina, tarinan kautta, ni mitä jos ei ois tarinaa. Syntyskö siit jotain. ”Mahtavaa, sä oot kutsunu mut kahville keskustelemaan tarinoista ja eka juttu on se, et mitä jos ei ois tarinoita.” Sit me jotenki päädyttii, se ei viel tyrehtyny siihen se tapaaminen, me ruvettii miettimää ja päädyttii aluks sellaseen kelaan, jossa yhdisteltiin fiktiota ja oikeita tapahtumia.

WILLE: Ja yks kerrallaan me ruvettiin tiputtelee pois asioita, joihin me ei uskottu elokuvassa. Ja eihän siihen kauheen paljon jäänyt jäljelle.

LAURI: Ehkä jonkinlainen kyllästymisen tarinoihin. Ja meidän ajas on sellanen ”tee oman elämäsi sankaritarina”. Mitä jos ei miellä elämää tolla tavalla ollenkaan? Siitä kehkeytyis ihan siistejä varmaan kohtauksia, jos joku vaikka näyttelijä kokis noin eikä enää uskois siihen. Ois jossain tyylissä aamu-tv:ssä: ”Mä en oo enää kiinnostunu tarinoista. Mä en oo enää näyttelijä. Mä vaan oon.”

WILLE: Mut joo, sit tää tuntu ihan sairaan kiinnostavalt tää tilanne tai tää mitä me tehtiin täällä. Tää todellisuus on niin kiinnostava. Mut tää on viel tosi ilmoilla, et mitä tost tulee. Tosi hyvä kokemus se oli, ihan mieletön.

NÄYTTELIJÄ 12: Mut jos te toteuttaisitte tän uudestaan, oisko se otsikolla ”koekuvaus” ja tekisittekö te sen näyttelijöillä?

WILLE: Ei tietenkään. Me testattiin tässä meidän ideaa ja teitä. Se oli koekuvaus. Ku ”Näyttelijä 6” soitti jossain vaihees, et onks tää taas joku sun vitsi, ni tää ei missään nimessä ollut vitsi.

NÄYTTELIJÄ 12: Mut jossain toisessa tilanteessa, olisko se sitten ”kuvaus”?

WILLE: Täs oli kaks puolta: toisaalta tää oli oikeesti koekuvaus, mut toisaalta täs oli jotain, minkä takii me oltiin koolla. Ja te ootte näyttelijöitä. Koekuvaus tuntu uskottavalta konseptilta.

NÄYTTELIJÄ 6: Mut ketkä pääs sinne jatsoon?

Naurua.

WILLE: Monilt tuli tosi kiinnostavii keloja, jotka jeesas ainakin mua tai meitä tossa ajattelussa. Mut ehkä se on vähän arvottavaa. Sit siel tuli tosi kiinnostava kela, se tuli varmaan ”Näyttelijä 4”:itä, et miks joku ois sen kiinnostavampaa kuin joku toinen? Tai miks joku olis sen parempi olemaan tää hetki? Tai niiku mikä vitun parempi tai kiinnostavampi? Miks sitä arvottaa?

LAURI: Joku voi olla, et se ei sano mitään, mut sitä voi olla tosi kiinnostavaa katsoa, et mikähän täl tyypillä on se juttu. Ärsyttääköhän sitä tää tilanne? Mut sil saattaaki olla jotain ihan muuta. Kai sitä kaikki on jatkossa, mut mä en tiedä, onks se teille mikään bonus. Mua ainakin kiinnosti se, et meil ei ollu mitään suunnitelmaa. Me vaan tultiin tohon ja ”nyt lähtee”. Siitä huolimatta siin alkaa kehittymään kaikenlaista draaman kaarta. On joku jännite ja se lähtee purkautuu ja sit on uus jännite.

WILLE: Ja tylsyyski on yks niistä.

LAURI: Nii, jotain alkaa vituttaa se tylsyys ja se kehittää jonkun draaman siihen. Toi dynamiikka mun mielestä on kiinnostavaa. Tietty se on vähän vaikee, et minkälainen projekti siitä pitäis muokata. Tälläsii keloja mulla on.

NÄYTTELIJÄ 3: Big Brother. Sitä tietenkin sorkitaan ja käsikirjotetaan. Kai niilläki annetaan välillä vaan olla ja muhia.

WILLE: Pitäis kyl alkaa seuraamaan, koska onhan toi kiinnostava konsepti.

NÄYTTELIJÄ 4: Se tilanne oli kyl äärimmäisen kiinnostava. Se oli jännä tilanne, ku lähti kotiin ja alko miettii sitä, että yleensä näyttelijät haluu olla hirveen läsnä olevia, mut sit meil oli kerranki tilaisuus vaan olla läsnä toisillemme. Sit me pistettiin hanttiin. Kenelle me halutaan sit olla läsnäolevia, jos me ei olla läsnä toisillemme? Jos me ei kiinnosteta toinen toisiamme. Kuinka me voidaan näyttämöllä olla läsnäolevia.

NÄYTTELIJÄ 3: Mut ei se oo noin yksselitteistä, koska siinä on kolmas taho, joka talentaa. Ja me ei tiedetty, mihin se menee. Mua tavallaan stressas se, että kuinka paljon mä haluan antaa.

NÄYTTELIJÄ 8: Jos me oltais tässä vaan ja juteltas, ni se olis aivan eri juttu.

NÄYTTELIJÄ 4: Mut toisaalta ku me kävellään tuolla, ni meitä tallennetaan koko ajan. Valvontakameroita on kaikkialla.

NÄYTTELIJÄ 6: Mut me ei olla tietoisia siitä silloin. Me ollaan vapaita siitä tiedosta.

NÄYTTELIJÄ 12: Ja me ei olla sitouduttu siihen.

NÄYTTELIJÄ 10: Ja se mihin niitä käytetään, et pitää koko ajan miettiä, et mitä kertoo, et päätyyks se nyt johonki. Et mitä nää jätkät meinaa.

NÄYTTELIJÄ 8: Unohtaako ne siellä BB-talossa ikinä sitä kameraa. Sithän sieltä vois lähteä tulee jotain. En usko, että unohtaa.

LAURI: Ja sit siellä on sellasia laskelmoituja avautumisia.

WILLE: Mistä tää kertoo myös, on kysymys luottamuksesta ihmiseen ja siihen, minkälainen luottamus me ollaan Laurin, Villen ja Jarmon kans onnistuttu luomaan. Se kertoo myös ”Näyttelijä 3”:n peloista, mutta myös meidän epäluotettavuudesta. Mikä nyt tietenkkin on ihan normaalia.

NÄYTTELIJÄ 8: Ehkä se oli se otsikko ”koekuvaus”. Ehkä se hämäs vähän.

WILLE: Ehkä se otsikko ”koekuvaus” nosti sitä vähän. Se toi siihen vähän jännitettä.

NÄYTTELIJÄ 3: Ja sit ku siel oli ammattimaiset kuvaajat ja äänittäjät, joita ei oo ennen tavannut. Musta se on vähintäänkin luonnollista.

WILLE: Totta kai. Mä en missään nimessä sano... Ja mul oli omat pelkoni, et mä mietin, et mitähän nää aattelee tästä ja pitääköhän ne mua ihan hulluna.

NÄYTTELIJÄ 3: Ja sit ku se koollekutsuja, ku te ette kauheesti tuo siihen mitään. Aina ku kysy jotain, ni te vaan sanoitte, et ”tää on, mitä tää on”.

NÄYTTELIJÄ 8: Nii, ”mitä tässä tapahtuu. Mitä tässä tapahtuu. Mitä tässä tapahtuu”.

NÄYTTELIJÄ 3: Antais ees jonkun idun. Tuntu, et se pallo oli meillä.

WILLE: Mut sitähän me aina jahdataan, et pitäis olla jotain. Et ei oo mitään sen enempää. Ja se sun epäily ja kaikki, et on vaan tää, mitä täs on.

NÄYTTELIJÄ 1: Mä en pelkää sitä, että te jotenki väärinkäyttäisitte tätä, mut mulle tää oli sellanen, et mä koko ajan mietin, et ei oo erikseen näyttelijäminää ja siviiliminää, vaan on vaan minä. Mul oli sellanen jatkuva kamppailu, et oonko mä tässä nyt ”Näyttelijä 1”:nä vai näyttelijänä. Eniten se, että onks nää impulssit, joita mulle tulee, nyt aitoja vai onks ne jotain, mitä mä haluisin vaan suorittaa. Sellanen oma sisäinen...

NÄYTTELIJÄ 6: Mä muistin yhtäkkii, et miten tän jälkeen, mul oli tosi hyvä olo. Siis semmonen olo, et me ollaan tehty jotain ihan uutta. Se tuntu siltä, että tää tyhjyys, tää irtilaskeminen, mitä vähemmän yrittää sitä enemmän on läsnä ja sitä enemmän elämä on mielenkiintosta ja näyttelemisen on mielenkiintosta. Se on paradoksaalista. Mitä enemmän yrittää hönkii siellä näytellessä sitä epämielenkiinnostavampaa se on. Mul tuli sellanen olo, et ihan ku mä olisin ollut jossain reititissä. Oli sellanen mielenrauha.

NÄYTTELIJÄ 12: Se ryhmäprosessi oli mielenkiintonen.

NÄYTTELIJÄ 7: Mua alko kiinnostaa enemmän, et mitä täällä tapahtuu. Minustakin on tullut enemmän tallennuslaite. Katson vain, että mitä tapahtuu. Kehittykö jotain vai jääkö

katsomaan. Mä lopetin sen ajatuksen, että tää on koekuvaus. Jos he sanovat koko ajan, että ”mitä täällä tapahtuu”, niin katsotaan sitten, että mitä täällä tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 4: Mulle se oli kauheen vapauttavaa. Saa heittää aivot narikkaan. Vähän ku on autossa ja on kauhee ruuhka. Mä oon myöhässä, mä tiedän, et mä en voi tehdä tälle mitään. Ja sit tietää, et ei tartte kiroilla kaikkii punasii valoja. Sen jälkeen tulee se sama. Et alkaa vaa ajatuksenvirta toimia. Täs oli se sama, et voi vaan niiku olla. Ja se oli musta aivan mahtavaa, aivan ihanaa. Mun ei tarvii opetella mitään, mun ei tarvii olla mitään. Mä voin vaan olla. Mä voin olla risti-istunnas, mä voin vaihtaa asentoa, mä voin maata. Mä voin olla huonossa ryhdissä. Must se on kauheen vapauttavaa. Mä sain rentoutushetken. Mut usein rentoutushetketkään ei ole rentouttavia, koska sä menet rentoutumaan. Mut sit ku sielt tuleeki puskista jotain, mitä sä et osaa odottaa. Ni sit onki sillee, et ”tehkää, viekää”. Se rentoutuminenkin usein on sellanen setti, joka pitää suorittaa. Mut tää oli sellanen, et huh huh.

WILLE: Tosi mahtavaa kuulla.

NÄYTTELIJÄ 7: Se on hauska, että ihmisten on pakko tietää, mitä tapahtuu. Jos ei tiedä, mitä tapahtuu, se on jotain mitä en voi sallia, jotain tuntematonta. Juuri tää ei-mitään on tää tuntematon. Ja mä mietin, että mitä mä voin tehdä, jotta jotain tapahtuu. Se on pelkoa, että pitää tietää.

NÄYTTELIJÄ 4: Se ihminen, joka haluaa tietää, mitä tapahtuu, sekään ei ole minun mielestä pahasta. Se on sille ihmiselle sillä hetkellä se tapa toimia. Vuoden päästä se voi olla ihan eri. Mutta sillä hetkellä sillä on sellanen, että haluaa kontrolloida, eikä se tee mitään väärää. Täs voi tulla helposti sellanen käsitys, että ihminen, joka on halunnut tietää, mitä tapahtuu, on epäonnistunut jossakin. Must tää oli siks just vapauttava, ku täs ei voinu epäonnistuu millään tavalla. Täs ei ollut oikeita tai vääriä, hyviä tai huonoja, tai epäonnistuneita tai onnistuneita tapoja olla. Jokainen oli just niiku oli. Miks mä tätä selitän? Ei tää on mun juttu.

WILLE: Toi on tosi mieletöntä kuulla! Miten voi olla hyvin tai huonosti sitä, mitä tapahtuu.

NÄYTTELIJÄ 8: Iteki rupes kyllä enemmän kattomaan, et mitä tässä tapahtuu. Mietti vaan koko ajan, et mitä täs tapahtuu.

WILLE: Joo, mä huomasinki silloin.

LAURI: Joo, aika usein siin oli sillai... Välil oli rentona, mut aika usein sitä mielti, et mitä tähän hetkeen nyt pitäis tuoda. Pitäskö tähän kehittyä nyt jotain draamaa vai onks se ok, et se on tälläst? Se on vaa vähän erilaista... Nyt ku tota matskua kattoo, ni siinä alussa tiettenkin on se jännite.

NÄYTTELIJÄ 8: Se on tosi voimakas.

WILLE: Se oli aika hyökkääväkin. Ja se on jännä, miten provokatiivinen hiljaisuuskin voi olla. Ja se riippuu elämäntilanteest ja omast psyykeest ja kaikesta, et miten siihen reagoi. Jotain ärsyttää se ihan hulluna, et mä sanon, et ”täs on tää, mitä täs on”.

NÄYTTELIJÄ 6: Ketä ärsytti?

NÄYTTELIJÄ 12 ja 3: Mua.

NÄYTTELIJÄ 7: Kyl se alussa vähän, et mitä nyt. Mitä tääl tapahtuu.

WILLE: Ja sekin on ihan ok.

LAURI: Totta kai. Niin mäkin oisin regoinut. Ihmisil on vähän erilaisia kaaria, et miten siihen reagoi. Joku tulee kuorestaan ja menee takasin ja tulee vähän erilaisena takasin.

NÄYTTELIJÄ 6: Mä huomasin, et mua ärsytti se, et me ei puhuta mistään järkevästä. Miksei me syvennetä meidän käsitystä maailmasta? Miksei me puhuta jostain oikeasta?

WILLE: Must se on tosi jännä mindsetti, et ois jotain tärkeämpää. Tai ois jotain tärkeitä ja ei-tärkeitä asioita, joku ois tärkeämpää ku toinen.

NÄYTTELIJÄ 1: Mua ärsytti enemmän oma itseni. Mä oon miettiny tota Venäjän tilannetta. Et tuleeks taas joku tsaarinaika. Ja sit mua ärsyttää, et joku sanoo, miten mun pitäis olla. Mut silti mä vaadin ohjeita, et miten mun pitäis olla. Aina näyttelijä vaan suoriutuu ja suoriutuu. Muistan, että se hetki oli mulle itsetutkiskelun paikka.

NÄYTTELIJÄ 6: Mua ite kiinnosti toi buddhalaisuuden kautta. Mä oon harjoittanut buddhalaisuutta vuodesta 2006 Mul tuli täst retriittimäisyydestä sama fiilis ku siitä buddhalaisesta harjoituksesta, jota mä teen.

NÄYTTELIJÄ 1: Jos joku katsois nää matskut, ni tosta sais ihan perusleffankin aikaan, noista jännitteistä.

NÄYTTELIJÄ 3: Mua kiinnosti tää turkkalaisuuden kautta. Mä oon harjoittanut turkkalaisuutta vuodesta -98. Turkkala tuli joskus johonkin luokkatilaan ja sanoi, että (Turkkaa matkien) ”tässä teidän treenitilanteessa on paljon enemmän draamaa ku siinä, mitä te yritätte tehdä”. Yks tyylilajikin on se, että katsotaan elokuvaa, jossa tehdään elokuvaa.

NÄYTTELIJÄ 7: Se on jännä, että toi tilanne ei tuottanut mitään haluja näytellä.

NÄYTTELIJÄ 12: Mut onnee teiän projektille.

LAURI: Alkaaks teil seuraava? Se oli jännä siin alussa, ku oli se jännitys, ni mun sisäinen dramaturgi sano, et ”tää on hyvä, tää on hyvä”, mut sit ku oli mukavaa, ni se draama siirty mun sisälle. ”Nyt ei oo konfliktia.” Mut sisällä oli konflikti. Se tuli luonnostaan mulla. Ku oli rentoa, ni se taistelu siirty mun sisälle.

NÄYTTELIJÄ 12: Tuliks sulle sellanen fiilis, et sun pitäs vaikuttaa siihen jotenki?

LAURI: No, siit tuli just sellasta räpistelyä. Kiitos teille!

WILLE: Kiitos!

NÄYTTELIJÄ 6: Tää oli must mielenkiintosiin jamikerta, mitä on ollu.

WILLE: Kiitti. Onks teille ok, jos mä käytän näitä keskusteluja mun kirjallises lopputyössä?

NÄYTTELIJÄ 3: Tälläsishän ei yleensä käytetä kenenkään nimiä.

Äänitys loppuu.

4.6. Pohdintaa harjoitteen purusta

”Mua alko kiinnostaa enemmän, et mitä täällä tapahtuu. Minustakin on tullut enemmän tallennuslaite. Katson vain, että mitä tapahtuu. Kehittykö jotain vai jäänkö katsomaan. Mä lopetin sen ajatuksen, että tää on koekuvaus. Jos he sanovat koko ajan, että ’mitä täällä tapahtuu’, niin katsotaan sitten, että mitä täällä tapahtuu.” Jos yhdenkin näyttelijän kokemus on tämä, että vastaava kokeminen on jatkunut tilanteen ulkopuolellekin, harjoite ei ollut turha. Onko mitään niin arvokasta kuin että ihminen havahtuu katsomaan, mitä hänessä tapahtuu? Onko mitään muuta olemassakaan?

”Näyttelijä 7” puhuu myös tuntemattoman pelottavuudesta. Allekirjoitan hänen sanansa täysin. Varsin nopeasti osa näyttelijöistä tahtoi laittaa tämän hetken lokeroon kuuntelematta, mitä se ihan oikeasti oli, pakottamalla sen määritelmiinsä. Samoin tapahtuu jatkuvasti omassa emotionaalisessa kipuilussani. Varsin usein kivut ovat kuitenkin itsensä vastakohtia. Esimerkiksi levottomuudella jalkapohjissani saattaakin olla rauhan viesti, vatsakipuni taustalla on usein pikku-Villen, äidinpojan pyyntö tulla kuulluksi ja pelossa onkin vapautus.

Toisaalta toivoisin, että ”Näyttelijä 4”:n armahtavat sanat ”Näyttelijä 7”:n kritiikkiin olisivat omiani: ”Se ihminen, joka haluaa tietää, mitä tapahtuu, sekään ei ole minun mielestä pahasta. Se on sille ihmiselle sillä hetkellä se tapa toimia. Vuoden päästä se voi olla ihan eri. Mutta sillä hetkellä sillä on sellanen, että haluaa kontrolloida, eikä se tee mitään väärää. Täs voi tulla helposti sellanen käsitys, että ihminen, joka on halunnut tietää, mitä tapahtuu, on epäonnistunut jossakin. Must tää oli siks just vapauttava, ku täs ei voinu epäonnistuu millään tavalla. Täs ei ollut oikeita tai vääriä, hyviä tai huonoja, tai epäonnistuneita tai onnistuneita tapoja olla.”

4.7. Draama

Harjoitteen aikana ”Näyttelijä 7” väittää, että jos yleisö katsoisi harjoitustamme, se nukahtaisi. Voi olla totta, että niin harjoitteen katsominen kuin lopputyöni lukeminenkin on ulkopuolisille äärettömän tylsää puuhaa. Katsojan uskotaan kaipaavan draamaa, nimenomaan hänen ulkopuolellaan tapahtuvaa draamaa. Laurin kokemus draaman siirtymisestä sisäiseksi, jos näyttelijöissä ei tapahtunut ”mitään”, on todella tunnistettava: ”Se oli jännä siin alussa, ku oli se jännitys, ni mun sisäinen dramaturgi sano, et ’tää on hyvä, tää on hyvä’, mut sit ku oli mukavaa, ni se draama siirty mun sisälle. ’Nyt ei oo konfliktia.’ Mut sisällä oli konflikti. Se tuli luonnostaan mulla. Ku oli rentoa, ni se taistelu siirty mun sisälle.”

Onko draaman tarve ihmisellä sisäsyntyistä, eikö tämä pyrikään luonnollisesti harmoniaan? Oma kokemukseni on tällä hetkellä sitä, että kivun, joka aluksi tuntuu dramaattiselta, on parempi tulla pintaan kuin vaikuttaa alitajuisesti toimintaani. Se tuntuu niin kauan dramaattiselta ennen kuin suostun kuuntelemaan, mitä sillä on sanottavaa. Draaman tunnussa on kuin viesti minulta itseltäni minulle itselleni. Paljon mieluummin käsittelisin tunteeni kuin pakenisin niitä ja miettsin, että miksi kohtelen itseäni ja lähelläni

olevia dramaattisesti. Ehkä pikkuhiljaa tuo taistelu muuttuu draamattommaksi, sen oppii ottamaan välttämättömäksi osaksi elämää ja jopa hyväksymään sen. Ulkoisen draaman kokemukset ovat minulle nykyään harvinaisia. Ennen jos joku toinen ihminen tai jokin tilanne aiheutti minussa draamaa, olin varma, että vika oli jossakin ulkoisessa. Nykyään taistelu, joka usein tuntuu kehollisena jännitteenä, on merkki osastani, joka kaipaa kasvua. Olen kuullut kauemmin zen-ä harjoittaneilta ystäviltäni, että harjoituksen myötä draama vähenee elämästä. Elämää eletään kuulemma hyvin paljon samoilla palasilla, mutta suhtautuminen niihin muuttuu. Voisiko se tarkoittaa sitä, että tuo suhde myös sisäiseen draamaan muuttuu avarakatseisemmaksi? Jos ihminen ymmärtää kivun kuuluvan kasvuun, eikö tämä silloin kutsu kivun tervetulleeksi ja kunnioita sitä siinä missä helpompiakin tunteita?

Pitääkö minun sitten pian valmistavana draaman ammattilaisena ruveta miettimään muita ammatteja, jos draama todella tulee vähenemään elämässäni? Onneksi tuota käsiteltävää tuntuu sisälläni riittävän, jos yksi kolmetuntinenkin tai opinnäytetyön kirjoittaminen herättää näin paljon muun muassa epäilyä omaan itseän suhteessa siihen, mitä todella rakastan tehdä.

4.8. Minä

Harjoitteen idea lähti liikkeelle non-dualistisista ajatuksissa, joissa ei nähdä eroa minkään välillä, kaikki on yhtä. Näin ollen nähdään myös, ettei ole olemassa erillistä ”minää”, joka tekee, on vain yksi. Ollessani ahdistuneimmillani ja siksi kiinnostuessani buddhalaisuudesta innostuin tästä osasta sen filosofiaa. Luulin, että pääsen eroon pimeistä puolistani, koska ”eihän minua ole”. Näin ei kuitenkaan ollut todellisuudessa, tämä oli valhe, jota yritin uskotella itselleni. Se auttoi ehkä viideksi minuutiksi silloin tällöin, mutta oikeasti olin aivan yhtä ahdistunut kuin aina aiemminkin. Pystyn näkemään rippeitä tuosta valheellisuudesta itsestäni myös litteroitua harjoitetta lukiessani, erityisesti sen valmisteleavassa osassa.

Buddhalaisen filosofian mukaan todella kaikki on yhtä. Se ei kuitenkaan merkitse minulle käytännössä mitään, jos pelkään ja kärsin. Minun on kohdattava tuo osa minua, eikä mennä sitä karkuun suureen filosofiaan. 1200-luvulla elänyt zen-buddhalainen opettaja Dogen sanoi: ”To study the way is to study the self. To study the self is to forget the self.” Opettajani Karen Terzanon oma opettaja Barry Magid, ammatiltaan myös psykoanalyttikko ja psykiatri, puhuu usein ihmisten tahtovan hypätä ensimmäisen vaiheen ”to study the self” yli suoraan ykseysfantasiaansa, koska itsen opiskelu on niin kivuliasta. Minä olen kuitenkin elävä esimerkki siitä, ettei se onnistu. Yritin vain sulkea silmäni todellisuudelta. Nykyään minulle harjoitus on nimenomaan hetkestä toiseen tuon esteen, rajojeni tutkimista. Mitä on minun ja vapauteni tiellä? Mitä on minun ja tämän hetken ja maailman välissä? Mitä on minun ja toisen ihmisen välissä? Magidin mukaan sama erottavien rajojen tutkiminen on myös ei-uskonnollisen psykoanalyysin tarkoitus.

Miten tämä kaikki liittyy tähän näyttelijöiden kanssa tekemääni harjoitteeseen ja minun kirjalliseen lopputyöhöni? Vaikka kuinka haluaisin, tässä hetkessä en pääse eroon

rajoistani. Ne ovat minulle osa tätä hetkeä. Ne vaikuttivat harjoitteeseen ja ovat läsnä lopputyön kirjoittamisessani.

Mitä ”minä” tekee, jos minulla ei ole mitään tavoitteita teettämälläni harjoitteella tai tällä lopputyöllä? Minusta tuntuu, että se kokee ja havaitsee. Kirjallisessa lopputyössäni se kirjoittaa myös ylös ne havainnot, joita tämä prosessi tuo esiin. Harjoitteessa ”minä” koki ne ruumiilliset kokemukset ja kävi läpi ne ajatukset, jotka tulivat tietoisuuteeni.

4.9. Hyvä/huono

Jatkuvasti tämän lopputyön kohdalla, niin sitä kirjoittaessani kuin harjoitetta seurattessanikin, huomaan törmääväni kysymyksiin hyvä-huono-jaottelusta. Epäilen koko ajan, ovatko sanani kirjoittamisen arvoisia eli ovatko ne hyviä vai huonoja. Samaa kysymystä pohtivat näyttelijätkin harjoitetta kokiessaan ja minä sitä ohjatessani. Usein huomaan puhuvani tai kirjoittavani kaiken samanarvoisuudesta, vaikka sorrun valikoimaan itsekin. Mutta mitä tämä todella tarkoittaa minulle?

Valikoivassa mielessä on sotien siemen. Mikä kukaan on väittämään, että jokin asia tässä kokonaisuudessa on parempaa kuin toinen, että joku olisi hyvää ja toinen huonoa? Miten jokin voisi olla kiinnostavampaa kuin toinen?

Päästäksemme konkretiaan tuntuu oikealta avata kysymystä oman kokemukseni kautta palaamalla puolentoista vuoden takaisiin kokemuksiini, jolloin painajaismainen ahdistukseni alkoi. Pimeä puoleni tuli esiin niin valtavalla voimalla, että olin varma tulleeni hulluksi. Koska pelkäsin tunteitani, tuomitsin ajatukseni ja fyysiset kokemukseni ehdottoman pahoiksi. Nehän tekivät minulle pahaa. Toivoin sydämestäni saavani takaisin entisen minäni ja onneni. En ollut missään nimessä valmis kohtaamaan kipua ja pelottavia tunteita, koska tuomitsin ne pahoiksi. Onnellisten sattumusten ja lähes vuoden mittaisen epäonnistuneen karkumatkan myötä pikkuhiljaa perspektiivi alkoi muuttua ja aloin kuuntelemaan, mitä tuolla synkällä ja kipeällä osalla minusta olikaan sanottavanaan. Aluksi kuuntelin sitä, niin että sanoin sille voivani kuunnella sitä, kunhan se poistui sen jälkeen minusta niin pian kuin mahdollista. Tällä tavoin kohtaamalla kipu ei lievity. Vasta kun olen valmis hyväksymään tuon paskamaisenkin osan itseäni, sen huuto saattaa ruveta hiljenemään. Se on saanut tarvittavan huomionsa ja ainakin omalla kohdallani se vaatii huomiota käsittämättömän paljon. Niin kauan se on tuomittu huonoksi, pahaksi.

Nyt kivusta on tullut hyvin tärkeä opettajani. Se avaa kokemusta elämästä laajemmaksi ja valikoimattommaksi. Olin kuullut ihmisten puhuvan hyvän ja pahan eron hälvenemisestä ja tiesin siitä teoriassa, mutta todeksi se muuttuu uudestaan ja uudestaan vasta henkilökohtaisen kokemuksen kautta.

Sama pätee kiinnostavuuteen. Epäkiinnostavuudesta on tullut aivan yhtä kiinnostavaa kuin yksiselitteisestä kiinnostavuudesta. Tylsyydessä, jota aiemmin juoksin karkuun niin lujaa kuin pääsin, olenkin huomannut olevan aivan loputon tutkimuksen alue. Se on niin syvää ja sen kohtaaminen tuntuu niin uudelta ja ihmeelliseltä.

Onnistuminen ja epäonnistuminen olivat aivan yhtä hyviä. Jos epäonnistunkin tämän lopputyön kirjoittamisessa, voin ihan yhtä hyvin kuunnella tätä kokemusta. Todennäköisesti se kasvattaa jopa enemmän kuin onnistuminen.

5. Lukija

Mitä on olla tämän kirjallisen lopputyöni lukija? On oltava realistinen ja todeta, että filosofit eivät tule kääntämään tekstiäni useille kielille, eikä lopputyötäni tule lukemaan viittä useampi henkilö. Koska tämä teksti on interaktio minun ja lukijan välillä, huomaan jatkuvasti ajattelevani sinua, hyvä lukija. Kuka sinä olet?

Tekstin tulee todennäköisesti lukemaan professori Lampela ja kaksi hänen pyytämäänsä tarkastajaa, ehkä äitini, puolisoni ja ehkä yksi satunnainen opiskelija elokuvakoulusta. Ajattelen nyt näitä lukijoita. Mitä toivon heiltä? Olen hieman huolissani, yhdistyvätkö jakamani palaset samalla tavoin heidän kuin omassa mielessäni. Kaipaen yhteyttä lukijaan. Tahdon olla hänen kanssaan suuremmassa kontaktissa kuin piiloutumalla tekstini taakse. En usko täyttäväni akateemisia standardeja, mutta tämä on minulle paljon tärkeämpää. Tahdon uskoa, että taidekoulun lopputyössä tämä kokeilu on sallittua. Haluaisin sanoa, että tässä me ollaan samassa veneessä. Hän lukee tekstiä, jota parhaillani kirjoitan. En saa ulos sitä kaipausta, jota koen lukijaa kohtaan. Tuntuu kuitenkin mahtavalta särkeä tuo kirjoittamaton muuri väliltämme ja edes yrittää muodostaa kosketusta näillä hieman meta-tasoa koskettavilla sanoillani.

Tämä osa tekstiäni on kuin näyttelijä tai dokumentin henkilö kääntyisi katsomaan kameraan ja sanoisi, että tässä minä olen. Minulla ei ole mitään sen kummempaa agenda tekoni taustalla. En tahdo julistaa yhtäkään ideologiaa tai kaupata mitään tuotetta. En tahdo kertoa, että olenpa minä hyvä tai nokkela, miltä tämä saattaa helposti vaikuttaa. Tahdon ainoastaan sanoa, että tämä on, mitä tämä on. Tahdon palauttaa tekstin olennaisimpaan eli itseensä. Tämä on vain kirjallinen lopputyöni.

Voiko ihminen toimia ilman motiiveja? Miksi ihmeessä en halua sanoa lukijalle mitään? Minähän voisin muistuttaa häntä pitkittyneestä Ukrainan tilanteesta, ilmastonmuutoksesta tai koko ajan eriarvoistuvasta maastamme, mutta päädyn kirjoittamaan sivukaupalla tähän hetkeen palaamisesta ja tästä lopputyöstä itsestään. Tästä ei ole mitään hyötyä kenellekään ja se tekee lopputyöstäni kaikkein kauneinta.

En tahdo lukijalta mitään. Hän on täydellinen lukija. Kukaan ei ole ikinä ennen lukenut tuossa lukemishetkessä tekstiäni niin hyvin kuin tuo lukija juuri nyt. Hän on sen hetken täydellinen ilmaus. Kaikki ajatukset ja tunteet ovat lukijalle sallittuja, kaikki. Ärsytys, kiinnostus, viha, pitkästymisen, epätietoisuus, väsymys. Kaikki niistä on aivan yhtä hyviä ja tarpeellisia. En usko, että ne ovat olemassa turhaan. Ne kertovat jostain. Tämän tekstin kuuluu herättää lukijassa juuri ne tunteet, joita hänessä herää. Se on tarpeeksi.

Samaa kaikkinaisten tunteideni hyväksymistä huomaan kaipaavani lukijalta, mutta jos hyväksyntää ei tapahdu, on sekin ihan ok. Minun on myönnettävä pelkääväni lukijaa. En ehkä niinkään professori Lampelaa, äitiäni tai puolisoani. Uskon heidän hyväksyvän minut tällaisen lopputyön kirjoittajanakin, mutta ehkä nuo tuntemattomat herättävät pelkoa sisimmässäni. Hyväksyvätkö he minut ja lopputyöni? Antavatko he minun olla juuri sellainen kuin olen ja kirjoittaa juuri sitä, minkä koen kaikkein tärkeimmäksi tässä hetkessä? Heillä on valtava vastuu päättää, onko tekstini kylliksi hyvää, maisterikelpoista. On täysin mahdollista, että hän ei tajua tekstistä hölkäsenpöläystä.

Tuo sama epämääräinen, tuntemattomien pelko on tunne, jonka kohtaan jatkuvasti työssäni elokuvaohjaajana. Pelkään, että minut tuomitaan ja se estää minua luomaan sillä vapaudella, jolla toivoisin pystyväni toimimaan. Samalla tavalla kuin tämän lopputyöni kohdalla tuon pelkoni esiin pelon kohteelle, tahtoisin tehdä myös elokuvissani. Tuoda epävarmuuteni selkeästi kokijan nähtäville teoksessa, johon pelko ei voi olla vaikuttamatta. Näin siitä tulee osa teosta ja ikään kuin yhteinen kokemus niin minulle kuin kokijalle, pelon kohteelle.

6. En tahdo sanoa mitään

Ohjaajana olen lipumassa koko ajan enemmän suuntaan, jossa en tahdo sanoa mitään. Minulla ei ole mitään lisättävää tähän elämän kokonaisuuteen. Minusta tämä muuttuva systeemi on täydellinen tällaisenaan. Olen äärimmäisen kiinnostunut, mitä tässä tapahtuu tällaisenaan. Perspektiivin muutos, joka minussa on tapahtunut henkisen kärsimyksen ja harjoituksen myötä, on pakottanut minut suuntaan, jossa valon ja varjon ero on hieman hälvenemässä.

Jos muutama vuosi sitten olisin kuullut joskus sanovani näin, olisin ollut syvästi pettynyt itseeni. Miten voisin olla elokuvaohjaaja ilman mitään sanottavaa? Inhosin taiteilijoita, joiden viesti oli epäselvä tai haalea. Kirjoitin kandidaatin kirjallisen osuutenikin sisällöllisen viestin merkityksestä tekijyyteeni. Nyt taide, joka yrittää syöttää minulle jotakin, tuntuu kornilta ja näköalattomalta. Kolikon toinen puoli on aivan yhtä kiinnostavaa ja kirkkaampikin puoli oli vain toinen puoli kolikkoa.

Mutta mitäpä jos sanomattomuuden vie kylliksi pitkälle, tuleeko siitä taiteellinen kannanotto? Harjoitteessani ”Näyttelijä 11” ja ”Näyttelijä 12” olivat sanomatta mitään koko kolmetuntisen. Tuntui siltä kuin ”Näyttelijä 11” olisi ollut sanomatta mitään, koska oli niin kiinnostunut tapahtuvasta hetkestä, että ei kokenut tarvetta lisätä siihen ainakaan sanallisesti mitään. Hänen aikansa vei intohimoinen tutkiminen. Se ei tuntunut niinkään kannanotolta kuin aidolta kokemukselta. ”Näyttelijä 12” puolestaan tuntui ottavan kantaa, osoittavan mieltään hiljaisuudellaan. Ehkä sanomatta mitään saattoi olla useammalla tavalla.

Kasvaneena maailmassa, jossa kaikilla on jotakin sanottavaa ja jossa sitä jopa ihailaan, päinvastainen viesti tuntui minulle ehdottoman radikaalilta. Yhdysvaltalainen, keskiluokkainen eläkeläisnainen ja entinen psykologi, opettajani Karen, tuntui rajummalta kuin ehdottomin anarkisti, jota olen ikinä tavannut, sanoessaan, ettei mitään minussa tarvinnutkaan muuttaa itkiessäni hänen edessään elämänpelkoani, ahdistustani. Tuo kaiken hyväksyminen, ”okayness”, kuten hän sitä nimittää, tuntui kutsuvalta nimenomaan päinvastaisuudessaan kaikkia niitä parantamisyrityksiä kohtaan, joita olin eri ihmisiltä tuskiini saanut. Tavallaan se tuntui kannanotolta nykymaailmaan ja sen ratkaisukeskeisyyteen, toisaalta täydelliseltä hyväksymiseltä ja ihmismielen syvästä tuntemisesta, johon henkilökohtainen tutkimus olivat johtaneet.

7. Muu taide

7.1. Kimmo Modig

Nähdessäni Kimmo Modigin teoksia ensimmäistä kertaa olin varma, että olin löytänyt hengenheimolaiseni. Hänen mainitsemisensa on välttämätöntä, sillä hän oli ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa löytämäni taiteilija, joka on käsitellyt tässä lopputyössäni kuvaamiani oivalluksia hetkittäisiä väläyksiä laajamittaisemmin. Hänen väitetään omistaneen taiteensa Helsingin taidekentän käsittelemiseen. Minulle Modigin teokset ovat paremminkin esimerkkejä hetkeen palauttamisesta. Hän tekee taidetta taiteesta, mutta menee pidemmälle käyttämällä meneillään olevaa teosta ja itseään sen ilmentymänä.

Kaksikymmentäkaksiminuuttisessa performanssissaan Express Yourself Modig on luonut Madonnan samannimisestä kappaleesta loopin, joka toistaa tasaisin väliajoin Madonnan laulamia sanoja ”Express Yourself”. Loopin välissä on aina samanmittainen tauko, jonka Modig täyttää kertomalla muun muassa, mitä tuon aukon täyttäminen hänelle merkitsee ja miltä se tuntuu. Hän vertaa tätä laajemmin koko länsimaisen ihmisen elämään. Se on hänen mukaansa tuon aukon täyttämistä.

YouTubeen lataamassaan teoksessa, Before I’m 40, Modig puolestaan pitää jäykähkön puheen taiteen olemuksesta kertomalla samalla teoksesta itsestään:

”Hello. Please raise your hand if you don't understand Finnish. Well actually this will be in English anyway. I had a dream last night where you attacked me because you didn't get my act nor understand English. But I'm sure that was just a dream. You would never attack me or disrupt me. See, this is just a shot. This actual moment has very little value. Jaakko here, and Jenna, and myself, we are filming this performance and I will later upload it online. Of course, nobody cares if I upload just anything. You know, I'm not in that position yet. That's mid-career. People book you and have you just because of your reputation. Nobody has time to check out if what you're doing is interesting. They want you for the hype, the legend, or they've picked you up on a Facebook news stream or where ever. And they're in a hurry and they have to make it happen. After 200 years of taste, we're entering the era of reflex. I mean, as an organiser I've done that. I've booked people for their supposed fame, without looking into their activities. And then I've realised, during their show, they're not evolving or topical anymore, but just hanging on, still life. And then my time is over, too, because I'm hanging out with zombies. And then, before I'm 40, I disappear into the structures by becoming a full-time teacher, producing children, focusing on research, or taking up an entirely different career. I could go on, but as an online video, this might already be too long. The world is full of great stuff to check out, and everyone wants a glimpse of everything. So as an artist you should be thankful when people choose to see you over all other possible entertainment, like you have done here today. So thank you.”

Kuunnelmateoksessaan Biggie Small Lessons, Part 1, joka on niin ikään julkaistu YouTubessa hän kertoo looppaavan hiphop-biitin päälle yksityiskohtaisesti teoksesta, jota on parhaillaan tekemässä ja jota kuulija parhaillaan kuuntelee. Modig hokee paljon kolmetoistaminuuttisessa teoksessaan sanoja: ”Tää on se duuni. Tää on se teos.”

Modigin ehdottomana teemana on taiteen samanarvoisuus. Ei ole hyvää eikä huonoa taidetta. On vain taidetta sellaisenaan. Kuulin yhteiseltä ystävältämme, että Modig ei välitä, onko hänen teoksensa hyviä. Pääasia on että niitä on paljon ja niitä tulee jatkuvalla syötöllä, kuten tässä ajassa on tapana. Miksi taidekin ei toimisi aikansa periaatteilla. Modigille teos saattaa siis yhtä hyvin olla tweettaus tai sähköpostiviesti.

7.2. John Cage: 4'33"

Appiukkonni kutsui minut vuonna 2012 Musiikkitaloon konserttiinsa, joka oli omistettu John Cagen musiikille tämän syntymästään kuluneen satavuotisen ajan kunniaksi. Tuossa konsertissa kuulin ensimmäistä kertaa Cagen legendaarisen teoksen 4'33", jossa käytännössä kukaan soittaja ei soita mitään (alun perin teos oli sovitettu pianolle) tuon reilun neljän ja puolen minuutin ajan (oikeaoppisesti teoksen aika tulisi kuulemma arpoa nopalla). Tuo hetki oli upeinta musiikkia, mitä olen ikinä kuullut. Kuulin yskimistä, pari naurua, vaatteiden kahinaa, penkkien liikehdintää, oman hengitykseni. Ennen kaikkea olin lumoutunut tuosta hetkestä. Harvoin ennen tuota olen ollut niin hereillä siitä, mitä todella tapahtuu.

Cagen 4'33" sai minut kuulemaan musiikkina ääniä, joita ei perinteisessä mielessä olla totuttu pitämään musiikkina. Tuo kokemus jatkui satunnaisesti konsertin ulkopuolelle aina näihin päiviin saakka. Tällä kirjoitushetkellä kuulen kaupungin ydinkeskustan loskaisen autoliikenteen, joka täältä viidennestä kerroksesta kuulostaa kuin meren aalloilta. Kuulen jääkaapin huminan, joka kuulostaa todella herkäältä noise-musiikilta. Kuulen jopa tuulen, joka tuo tilanteeseen kiinnostavaa mutta naiivia mystiikkaa, joka muuttuu mielessäni komiikaksi. Mikä postmoderni kokonaistaideteos maailma olikaan! Miksi mennä elokuvaan, kun taide-elämys koko ajan tässä. Olen kiitollinen, että joku on avannut korvani tälle ihmeelle. Ja nyt kun katson John Cagen wikipedia-sivustoa, huomaan hänen innoittuneen teokseensa 4'33" nimenomaan zen-buddhalaisuudesta.

7.3. Morgan Spurlock: The Greatest Movie Ever Sold

Elokuvan puolella olen harvoin nähnyt teoksia, jotka kutkuttavat minua samalla tavalla kuin professorin Lampelan sanat "...mut hei siitä kirjallisesta" tässä lopputyössä. Elokuvahistoria on pullollaan nerokkaita elokuvia elokuvan tekemisestä ja kohtauksia, joissa näyttelijä puhuu kameralle kuin yleisölle suoraan. Elokuvina ne saattavat olla kiinnostavia ja merkittäviä, kuten vaikkapa Godardin Keskipäivän aave, mutta tällä tasolla, josta lopputyössäni puhun, ne eivät yllä korkealle. Jollain tavalla ne silti jäävät vain elokuviksi tulematta kosketuksiin toden eli tämän hetken kanssa (toki ne ovat osa tätä hetkeä, jos niitä katson, mutta emme sorru saivarteluun).

Morgan Spurlockin taloudellisesti flopannut dokumenttielokuva The Greatest Movie Ever Sold tekee mielestäni tässä poikkeuksen. Laskelmoidusta

hampurilaistenahmimisdokumentistaan, Super Size Me, tunnetuksi tullut Spurlock ohjasi nimittäin dokumentin tuotesijoittelusta ja elokuvasponsoroinnista sponsoroimalla ja tuotesijoittamalla dokumentin ja seuraamalla tätä. Nähdessäni esimerkiksi kohtauksen, jossa Spurlock yrittää saada virvoitusjuomasponsoriat meneillään olevaan elokuvaan, joka käsitteli kohtauksen aihetta, en voinut kuin huutonauraa. Hän oli ytimessä ollessaan osa tuota hetkeä, osa elokuvaansa. Ja samalla tiesin, että tuo kohtaus tulisi vaikuttamaan siihen, miten elokuva etenisi niin minulle jälkikäteen katsojana kuin Spurlockille tuossa kuvaushetkessä. Elokuva, sen aihe ja muoto olivat tehneet erottamattoman liiton.

8. Lopputulos

Aivan kuten *The Greatest Movie Ever Sold* -dokumentti, tämä kirjallinen opinnäytetyöni onnistuu parhaimmillaan sekoittaa aiheen, muotonsa ja sisällön toisiinsa – kuten tämä ajatusviivan jälkeinen lause. Se on tekijänsä näköinen: yli-innokas mutta varmasti omalaatuisensa. Olen varma, ettei koulun historiassa olla nähty tällaista opinnäytetyötä. Se tulee varmasti herättämään ärsytystä lukijoissaan, kuten kaikki tekemiseni.

Minulle oman tekstini lukijana palaset, opinnäytetyö opinnäytetyöstä ja harjoite ei-mistään, yhdistyvät kiinnostavalla tavalla kokonaisuudeksi. Yhdessä ne ovat enemmän kuin osiensa summa. Luotan tuohon tuntemattomaan ja määrittelemättömään, joka mielessäni tekee nämä osat yhdeksi. Opinnäytetyön kirjoittaminen muistuttaa paljolti elokuvan tekemistä. Samalla tavalla valitsen itseäni kiinnostavia palasia, heitän ne ilmaan ja toivon, että niistä syntyy jotakin kiinnostavaa – tai edes kiinnostavalla tavalla epäkiinnostavaa.

Tämä opinnäytetyö todella vaikuttaa taiteelliselta statementiltäni. Vaikka valmistun, toivottavasti, maisteriksi, on näkemykseni keskeneräinen, prosessi. Opinnäytteeni on käsitteellisempi kuin uskoinkaan, mutta onneksi se ei jää ainoastaan älylliselle tasolle, vaan avaa myös emotionalisempaa prosessia siihen liittyen.

Mitä harjoitteen projektille tapahtui? Sen lisäksi että se laajensi maailmankuvaani ja kertoi, mitä todella tahdon elämälläni tehdä, harjoite innosti kahteen erilliseen elokuvalliseen projektiin, jotka ovat kehitteillä. Aion tehdä seuraavan dokumenttielokuvani psykoanalyysistä viemällä elokuvan, eli itseni, tyhjin käsin, ilman mitään odotuksia tai tavoitteita analysoitavaksi. Näin analyttikosta tulee elokuvan toinen käsikirjoittaja. Elokuvan suunta määräytyy siitä, mihin analyysi sitä ohjaa.

Toinen projekti on puolittain fiktiivinen ja kertoo tunnetusta suomalaisesta, elävästä näyttelijästä, joka hylkää tarinat ja alkaa saarnaamaan ei-mitään non-dual-opettajien hengessä.

Tämä opinnäytetyöni jatkaa elämäänsä niin sisälläni kuin käytännön tasolla esittelytilaisuudessakin. Olen todella ylpeä, että uskalsin tehdä sen näin. Toivon, että sen lukeminen on ollut lukijalleen kiinnostava kokemus ja herättäneen hänessä uusia ajatuksia, vaikka samaan lauseeseen on todettava, että sekin on ihan ok, jos näin ei tapahdu.

9. Loppusanat

8.4.2015 kello 22:38, tasan viikko sen jälkeen kun olin jättänyt opinnäytetyöni kommentoitavaksi, sain professori Lampelalta tekstiviestin, jossa luki: "...mut hei, siitä kirjallisesta. Luin. Uppouduin. Nautin." Olin viestistä äärimmäisen iloinen. Ilossani oli jotakin samaa kuin tunteessa päästessäni elokuvakouluun. Minut oli hyväksytty tällaisena kuin olin. Vastasin noin minuutin sisällä: "Kiitos! Luuletsä et se menee läpi? Mitä muutoksia mun kannattaa tehdä?" Lampela vastasi: "Haluatko soittaa nyt? Olen Tampereella hotlassa."

Olen pahoillani, että en tajunnut äänittää tuota puhelinkeskustelua, kuten Lampela puhelun edetessä ehdotti. Hän vastasi puhelimeen: "Haloota! Totta kai se menee läpi!" Hänen mukaansa kukaan ei voisi kiistää, etteikö kyseessä olisi taiteellinen tutkimus. Se oli hänen mielestään yksi ilahduttavimmista opinnäytetöistä, joita hän oli lukenut lukuisia. Hän kertoi alkaneensa pohtia, että jos aihe, sisältö ja halu sanoa otetaan pois, niin mitä ihmettä hän silloin tekee. Ja jostain syystä hän silti menee kuvauksiin toisensa jälkeen. Sen lukeminen oli ollut hänestä viihdyttävää ja assosiaatioita herättävää.

Keskustelu oli todennäköisesti pisin puhelimessa käymistämme. Nauroimme ja ainakin itse koin suurta vapautumista suhteessamme. Sanoin, että oli hienoa, kun hän oli osa lopputyötäni vielä professuuripestinsä loppumetreillä ja että ympyrä sulkeutuisi kauniilla tavalla. Hän sanoi, että oli hienoa päättää tähän. Olin käyttänyt hänen metodejaan ja uskaltanut viedä sen loppuun saakka.

Kysyessäni pitäisikö minun muuttaa jotakin, hän sanoi: "Eikös se olisi hieman työtapasi ja lopputyösi sisällön vastaista."

Nämä ovat tämän kirjallisen opinnäytetyön viimeiset kirjoitetut sanat.